

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Püspöki körlevél.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület tiszteletes lelkipásztorainak, érdemes presbitériumainak és minden hittestvérünknek.

„Ne dobjátok el hát bizodalmatokat, melynek nagy jutalma van; mert békességes türésre van szükségetek, hogy az Isten akaratát cselekedvén, elnyerjétek az igéretet.“ (Zsid. 10, 35—36.)

Janus Geminus a pogány rómaiak ama kétarcu istensége, ki a fórum északi részén épült átjáró-szentélyében olyan találóan példázta mindennek a kezdetét és végét egymás mellé állítva, s aki ennél fogva igen alkalmas arra is, hogy így esztendő ujláskor a tovatűnő, egyik arcával előre, a másikkal visszatekintő időt ábrázolja; ez a Janus Geminus a mi képzeletünkben aligha volt valaha talányszerűbb, titokzatosabb és nyugtalanítóbb, mint épen most, az 1931-ik és 1932-ik esztendő határmesgyéjén.

Miért néz vissza? Mit tud látni ezen a letűnt esztendőn, amit érdemes volna még egyszer megnézni? S ha már visszanez árul-e el valamit abból, mit a másik arcával, tekintetével az új esztendőből lát? Hozhat-e az új valami jobbat, mint amit a régi adott vagy elvitt?

Nem folytatom ezeket a kérdéseket, mert ime a legutolsó már is odazökkentett bennünket ismét a Via Appiá-ra, mely a római „Circus Maximushoz“ vezet, — akarom mondani arra a „Via Tritá“ ra, kitaposott, széles országuttra, mely a föld szegény halandó gyermekeit összezsufolja, hetereli, üzi, kergeti Istenről megfélelkező életünk balga, szomorú „cirkusz“-ába: babonás, balga csodavárók, vak véletlenül bizakodók, vakmerően reménykedők, álomlátók és mégis mindig csak a földet nézők lármás zsákutcájába. Pedig bárhova menjünk inkább, csak oda ne, mert bár ott a kapubejáratra nincs is kiírva a dantei híres el-

riasztó mondás „hagyjatok fel minden reménykedéssel”, mégis, sőt éppen azért, mert ott a hiu reménykedés áldozatai gyötrődnek, csakugy káromkodnak, mint amott — tul az örök reménytelenség korlátain.

A mi hitvallásunk pedig az, hogy „*áldott az Isten és a mi Urunk Jézus Krisztusnak Atyja*, ki az ő nagy irgalmassága szerint ujonnan szült minket élő reménységre Jézus Krisztusnak a halálból való feltámadása által romolhatatlan, szeplőtelen és hervadhatatlan örökségre, mely a mennyekben van fentartva számunkra.” [I. Péter 1, 3]

Amazok ott a világi bölcsesség szerint várják a jobb, szenvedésektől, megpróbáltatásoktól mentes új esztendő, mi pedig tekintetünket a betlehemi jászolra függesztve, gondjainkat a mennyei Atyára vetve, várjuk rajtunk az ő imádandó végzésének a beteljesedését. „Legyen meg a Te akaratod, mint a mennyben, azonképen itt a földön is”.

Azért ott a maguk akaratát erőszakolók táborában a Janus Quirinus ajtaja mindig nyitva áll, mert ott háboru dul a lelkekben, aminthogy Isten nélkül nem is lehet sehol békesség.

Nálunk a Krisztus után és utján járók nem Cirenei Simonok, akiket kényszeríteni kell a kereszthordozásra; de bezzeg be is tölti a lelküket a „Krisztus békessége, mely minden képzeletet felülmul”.

Sokan vannak e még ezek a mieink, vagy fogy e a számuk napról-napra? Nem tudom, szinte kérdezni sem merem.

Bármennyien vagyunk is. „új eget s új földet” — úgy értem: felhőtlen, örökké napsütéses eget, s kényelmes, gondtalan életet ígérő földet — ne várjunk az új esztendőben! Sőt mindennek éppen az ellenkezőjét helyezte kilátásba nekünk Isten: „*akiket én szeretek megfeddem és megfenyitem*” [Ján. Jel. 3, 19] „*mert akit szeret az Ur, megdorgálja, megostoroz pedig mindent, akit fiává fogad*”. [Zsid. 12. 6] Várjuk tehát a feddést, dorgálást, a megostorozást s ha az örökkévaló erős kezei csakugyan végiqsujtottak rajtunk, azt fogjuk majd mondani: „jó nekem, hogy megaláztál, azért, hogy megtanuljam a te rendeléseidet.” [Zsolt. 119, 71.]

Nekem s velem együtt azoknak, kiket egyházkerületünk sorsának irányítása terhel, az új esztendő sötét látóhatárán, komolyan fontolóra kellett vennünk azokat a nagy nehézségeket, amelyek kerületünk pénzügyi adminisztrációjában a gazdasági világ krízis következtében nagy fekete hegylanc gyanánt tornyosulnak elénk, mint Isten látogatásainak előre vetett árnyképei.

Ezek megfontolása során és eredményeképpen az egyházkerület pénzügyi bizottsága és a nyugdíjintézet végrehajtóbizottsága megtette a maga intézkedéseit. És pedig:

I. a pénzügyi bizottság a nagybányai egyházmegye memorandumával foglalkozván, de attól függetlenül is — a kényszerítő körülmények behatása alatt az egyházkerület 1932. évi költségvetését a következőképen állapította meg:

1. az egyházkerület püspöki hivatalának tisztviselői — mint ahogy erre ők maguk felajánlották magukat — további intézkedésig csupán az egyházkerület 18—1927. sz. határozatában foglalt, sőt azzal szemben is mintegy 40,000 leuval lefokozott, vagyis 263.000 leu fizetés ellenében teljesítik, — a jobb jövő reményében szolgálataikat;

2. a tiszteletdíjknál bizonyos percentuális mérséklést vitt keresztül a bizottság, mely mérséklés 20 és 50 % közt mozog;

3. a jövő iskolai évtől kezdődőleg az elemi iskolások beiratásakor fizetendő 5 leu beszedésétől eltekint, a hátralékokat ellenben fentartja;

4. a tűzbiztosítási szerződés alapján járó jutalékot 1932. január 1 től kezdődően az egyházkerületi pénztár rendelkezésére bocsátja.

Egyéb tekintetben az egyházkerület költségvetését a bevételi és kiadási tételek bizonyos mérséklése mellett fentartja.

II. A nyugdíjvégrehajtóbizottság: az 1932. évi költségvetéssel addig is, míg a kerület közgyűlése e tárgyban végleg dönteni fog, lényegbe vágó változtatásokat nem fogadosított.

A tagsági díjak fejében a minisztérium által engedélyezett kongruának 10 % át levonhatja. Minthogy pedig a lelkészek kongruájának minden kételyt kizáró összege még ma sem állapítható meg, ennél fogva azt sem lehet véglegesen tisztázottnak tartani, hogy az eddigi tagsági díjak a kongrua lefokozása következtében mily összeget tennének ki. De a bizottság elvi álláspontja az, hogy ha a jelenlegi évi tagsági díj összege a kongruából nem fedezhető, vagy csak úgy fedezhető, ha annak nagyon tekintélyes része e célra fordítatnék, akkor az itt elmaradt összeg arányában minden néven nevezendő illetményesek járandóságát annyi percenttel csökkenteni, amennyi megfelel az elmaradt összegnek. Ebben a tekintetben nem tesz különbséget a már ellátásban levők és a jövőben ellátásra kerülők között.

Itt meg kell jegyezni, hogy a bizottság azzal a kérdéssel is foglalkozott, vajjon a kényszerhelyzet nem teszi-e elkerülhetlenné, hogy azok az illetményesek, kik a régi magyarországi

nyugdíjintézetből való elszakadás következtében láttattak el a lelkészek 3% os ajánlata alapján, ne emeltessenek é ki a statusból, különösen azért, mert ezt a közel félmillió megterhelést a lelkészek 3% os ajánlata nem fedezi és azt a nyugdíjintézetnek a maga jövedelméből kell áldozatul hoznia. Ám ezt a nagy elvi kérdést az 1932. évi költségvetésben nem alkalmazta s e tekintetben meghallgatja a közvéleményt és az egyházkerületet.

Lelkész és Presbíter Atyámfiak, Testvéreim! Ime egyházkerületünk gazdálkodásában a helyzet parancsolta takarékoság, igénymérés, jobbanmondva annak csak nagyobb körzetre való kiterjesztése, mert hiszen a püspöki hivatal tisztviselői már 1931. január 1-e óta leszállított fizetést kapnak.

Ha ennek a mai szerencsétlen kornak egyik épen ilyen szerencsétlenül megválasztott szállóigéjét akarnám használni, akkor azt mondanám, hogy ime kerületünk életében az „áldozati adók!“ De a mi református keresztyén gondolkodásunkban az „áldozat“ nem tűzzel vassal behajtható „adó“. Az áldozat az emberi értelem legfölségesebb szava, az isteni szeretet leggyöngédebb ténye, amabban az engedelmesség, emebben az irgalom illata árad. És mindkettőnek a legfőbb szépsége, hogy akár ember hozza, akár Isten: önkényt, szeretetből hozza!

Fogcsikorgatva odadobott fillérek, még milliókká sokasodva sem méltók az „áldozat“ névre, a legnagyobb vagyonok se, ha így adják azokat és bizony-bizony nem érnek annyit, mint az evangéliumi özvegyasszony fillére. Az ilyen „áldozatokat“ méltán utasítja vissza Isten: „könyörületességet akarok nem áldozatot!“

Testvéreim, a mi áldott emlékezetű református magyar elődeink tudtak áldozatot hozni: önkényt, szeretetből Isten ügyéért, egyházuk, hittestvéreik előmeneteléért. Mindazt, amije egyházunknak ma van, az ő áldozatos lelkőknek köszönhetjük. Mert ők nem aggályoskodtak, nem töprengtek örökké a „holnap“-on, nem kicsinyeskedtek, tudtak bizni Abban, ki minden teremtményének sorsát atyai szivén hordja.

Mi pedig evvel a korrall együtt mindig „áldozat“-ról beszélünk de az áldozat „lelkét“ nem ismerjük, mi örökké aggódunk, töprengünk „mit eszünk, miből ruházkodunk majd“, akárcsak a pogányok s ezért vannak köztünk milliók, kik pogányul éheznek és rongyosak. Görcsösen szoritjuk össze kezünket, egyházi tisztviselőink illetményeit, egyházi adóinkat nem fizetjük meg és összeszorított ujaink közt a fukarul kuporgatott pénzecskénk annál jobban folyik kifele, akár a víz.

Hiába! régi igazság: ki mivel vétkezik, avval bűnhődik.

Testvérem, ha azt akarod, hogy Isten adjon neked áldást, jobb sorsot az ujesztendőben, adj te is abból ami kevesed van: az Isten ügyének. És ha botor módra nem is bizakodhatol abban, hogy ez a mostani nehéz sors máról-holnapra egyszerre jobbra fordul, de abban föltétlenül hinned és biznod kell, hogy a gondviselő Isten őriző szemei nyitva lesznek fölötted az ujesztendőben is.

Abban ne bizakodjál, hogy az uj esztendőben nem ér semiféle megpróbáltatás, sőt inkább számíts rá, hogy lesz kereszted, de abban föltétlenül bizhatsz, hogy az örökkévaló Isten ad azok elbordozására erőt és békességes türelést.

Jézus Krisztus a mi reménységünk [I. Tim. 1:1.] és az ujesztendő reggelén a pogány Janus isten kettős, vagy felemás arca helyett az ő istenemberi orcájára emeld szemeidet szeretett Testvérem! A Jelenések könyvében [1:13.] ez az arc aranygyertyatartók közül ragyog feléd. A gyertyatartókban nincs gyertya, minek is égne, mikor ott ragyog köztük a Krisztus arca „*mint a nap, mikor fénylik a maga erejében*“. [Jel. 1:16]

Nézz erre az arcra Testvérem, mély imádással nézz reá mert azok a gyertyatartók a gyülekezetet jelképezik. Addig ragyognak, fénylenek s addig aranyak csupán, míg ott él, jár köztük a Krisztus. Mihelyt eltűnnék közülök a Krisztus arca nagy sötétségben maradnának, sárrá változnának. „Ne félj, — így szól hozzád, — én vagyok az Első és az Utolsó és az Élő, pedig halott valék és ime élek örökkön örökké Ámen és nálam vannak a pokolnak és a halálnak kulcsai!”

Micsoda nyomoruságos látvány volnál te Testvérem, a te apró és mindig csak anyagi gondjaiddal, örökös tépelődéseiddel, örökös siránkozásoddal, a szegénységed foltjainak, rongyainak örökös mutogatásával az ujesztendő reggelén, ott az aranygyertyatartók közt „az örökké Élő” tűzláng szemeinek.

Ne töprengj, ne panaszkodjál tehát a magad apró gondjaid miatt. Elég „minden napnak a maga terhe.”

Az Ur Krisztus szentséges orcájának annyi fénye, ragyogása van, hogy annak egyetlen sugara is fénybeboríthatja a Te sötétlítő lelkedet s elviheti abba a karácsony áldott megnyugvását.

A békesség Istene pedig, aki kihozta a halálból a juhoknak nagy pásztorát... tegyen készségessé titeket minden jóra, hogy

cselekedjétek az ő akaratát, azt munkálván tibennetek, ami kedves ő előtt a Jézus Krisztus által, kinek dicsőség örökkön örökké, Amen". [Zsid. 13, 20–21.]

Oradea—Nagyvárad, 1932 január 1.

Atyafiságos szeretettel:

Sulyok István,

püspök.

Honnét ez a rideg közönyösség ?

Öndicsekvés nélkül állithatom, hogy a belmisszió intenzivebb művelésének eszményét én penditettem meg legelőször egyházmegyénkben. Legujabb formáit azoknak hivatalosan akkor indítottuk meg az összeomlást követő években — azóta már hatalmas mérveket öltött az. Tele van egyházkerületünk vasárnapi iskolákkal, bibliakörökkel, nőszövetségekkel, mindenféle hiterősítő értekezletekkel. Belekapcsolódtunk általa a művelt nyugati protestáns testvérm nemzetek hitéletébe.

En pedig élesen figyelem a várt eredményt. Mert mindezek csak áldásos eszközök az egyéni és társadalmi élet megjavításához nem pedig öncélok.

En nem lelem meg a kellő eredményt. Nemcsak nálunk, ahol tíz éves sincs az egész mozgalom, de ott sem, ahol fél évszázados az már. Az összes külföldi lapok telve vannak keserű panasszal e tekintetben.

Az emberek egyre közönyösebbekké válnak a vallásosság iránt.

Az egyházak tevékenykedése meghatványozódott, a lelkipásztorok tehetségük legjavát adják, egyes keresztyének buzgó-sága felül áll minden kétségen, de a „nagy közönség“ nem törődik a vallással. Egyre kevesebben járnak a templomba és igen kevés, talán egyáltalában semmi, előhaladás sem történik az országoknak Jézus számára való megnyerése érdekében.

Miért olyan közönyös a tömeg, nem mi irántunk, hanem az általunk képviselt szent ügy iránt?! Miért mennek el észrevétlenül az emberek amellett a dicsőséges valaki mellett akit mi reprezentálni törekszünk?!

Nem bus lethargia következménye lehet ez; hiszen az emberek rajonganak ma is a testi gyönyörökért, bolondulnak az italért, lelkesednek a sportokért. Találón mondja egyik angol egyházi író: „Mindenki hevesen beszél ebben a keresztyen államban arról, hogy szakítottunk az aranyvalutával, de arról

egyetlen árva szó sem esik, hogy a Krisztusi valutával is szakítottunk. A szegény öreg „font” esik és mi reszketünk, de hogyha Isten kegyelméből kiesünk, senkinek sem rebben meg meg a szempillája sem. Mennyivel jobban érdekel bennünket, hogy világi pozíciókat el ne veszítsük, mint az, hogy vallás erkölcsi vezérszerepünket el ne játszuk. Politikai, gazdasági önértékek látszanak mozgatni bennünket, egyedül a szekularizáció diadala teljes. A tömeg közönyös az egyéni életben ható keresztyéni értékek iránt; meg az iránt a lelki sztandárd iránt, amit Krisztus vallása állít fel a társadalom részére. Jézus megsiratta Jeruzsálemet, de ki fog sirni mi érettünk?!“ [Christian World 3890. szám].

Általánosan érvényes szavak ezek.

Temérdek sokat konferenciázuunk mi is, bölcs határozatokat hozunk, aggódva keressük a hitetlenség gyötrő problémájának leghelyesebb megoldási módját és a nagy tömeg keveset törődik vele.

Roppantul tragikus problémája a mai egyházaknak ez a közönyösség. Minden más probléma másodrangúvá törpül el mellette. Az a szivettépő nagy tény rejtőzik mögötte, az emberek nem hiszik, hogy a vallás egyáltalában számítana valamit az emberi életben.

Végzetlenül örülnék, hogyha valaki engem az ellenkezőről meggyőzne. De keresztyén körökön kívül én nem találok semmiféle bizonyosságát annak, hogy a férfiak és nők nagy tömege megvolna győződve róla, hogy a vallás döntő fontosságú az ő életükben.

Nagyon szivesek ők hozzánk, szó nélkül engednek hinni bennünket tetszésünk szerint, de hogyha azt kívánjuk tőlük, övessék Jézust, akkor ellenállanak. Mint valami halovány lelki isszhangra, úgy emlékeznek a vallásosságra, de mint életbe átgóan fontos, elengedhetetlen lelki feltételt a diadalmas, boldog elvezetéshez, nem ismerik el.

Amióta a félelem kivonult a vallásból, azóta felesleges valaminek tartják az emberek azt. Nincsenek meggyőződve róla, hogy döntő fontosságú lépés az, hogy Jézust életükbe befogadják, mint tetteiknek zsinórmértékét. Ezt a közönnyt csökkenteni lehetne tán némiképen azzal, hogyha a félelmet visszahoznók ismét a világba, magasabb szempontból; ez azonban nem volna tisztes eljárás tőlünk, Krisztus tanítványaitól.

Sokat lehetne segíteni a dolgon a Krisztus szerint való keresztyén élet folytatással is. Ámde annak egészen tökéletesnek

kellene lennie. Már pedig a legszentebb lelkek is sokat megbotlottak. Mindazonáltal törekednünk kell a Krisztusi életre, mert nagy vonzóerő rejlik abban, ámde elvégre is nem minden ember vágyik festőművésszé lenni azért, mert Rubens és Tisián műremekeket alkottak e téren. Az apostolok sem életük vonzóerejében biztak az emberek megtérítése közben. A nem keresztyének készségesen elismerik a mi jóságunkat anélkül, hogy hajlandók volnának utánozni is bennünket. A tanítványok, a reformátorok minden korokon keresztül Istennek abszolút hatalmát hirdették a Jézus Krisztusban. Ez volt a kifogyhatatlan kútforrás. Ehez kell elvezetni az embereket most is. És hogyha nem akarnak inni belőle, akkor legeslegnagyobb kötelességünk következik: a megtérítés. Rábeszélés, lelki rákényszerítés, szuggerralás az Istenhez jövetelre. Két alapige elkerülhetetlen itt. Az egyik ez: „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bővölködjének.” [Az eredeti sokkal kifejezőbb: „Azért jöttem, hogy életök legyen, bőségesebb életök ennél.”] [Ján. 10, 10]. A másik ez: „És én mikor felemeltem a földről, mindeneket én hozzám vonzok.” [u. o. 12, 32]

Senki sem mondhatja jogosan, hogy az emberek közönyösségének problémája könnyű feladat, annyi azonban holtbizonyos: szent kötelességünk felmutatni az embereknek Jézust, mint egyetlen olyan valakit, aki minket rossz emberekből jó emberekké tehet. A többi áldás felülről származik minden munkára.

Bokor Sándor.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Pályi Lajos ny. tanító élete 84-ik évében december 23-án rövid szenvedés után visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. A régi, ma már eltűnőben levő tisztos tanítói gárdának egyik kiváló tagja volt. Fehérgyarmaton született, Sárospatakon tanult. Oklevelének megszerzése után Tekeházán, aztán Péterfalván, utóbb Tivadaron működött. Majd 1875-ben a szatmári református egyház választotta meg, melynél 27 évig állott szolgálatban. Az ottani iskolák államosításával állami tanító lett 1920, december 31-ig, amikor nyugalomba vonult. Egyházát állami tanító korában is hűségesen szolgálta a református tanulók vallástanításával. Mindenkor, mindenképpen ideális gondolkodású, lelkes és hűséges munkás volt. Legyen áldott emléke.

KÜLFÖLD

A munka vasárnapja. Az Egyesült Államok Protestáns egyházainak szövetsége szeptember 6 án ünnepelt munkavasárnap alkalmával egy üzenetet bocsátott közre. Ennek a munkavasárnapnak az a célja, hogy felhívja az egyházak tagjait szociális kötelezettségükre. Az üzenet megemlíti, hogy az Egyesült Államokban 7 millió munkanélküli várja a viszonyok javulását. De a munkanélküliség csak egy sikkja a mi gazdasági életünknek: a betegség, a balesetek, stb. a mi életünk ugyanolyan elszomorító jelenségei. Egyeseknek a keresete nagyon magas, másoknak a munkadíja nem kielégítő. 1929 ben 511 személynek több, mint egy millió dollár, 26 nak több, mint 5 millió dollár jövedelme volt akkor, amikor egy munkásnak a közepes keresete 1205 do lár volt.

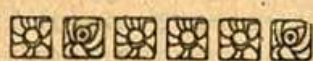
Hollandiában évről évre csökken az állami iskolákba járó növendékek száma. 1930 ban, amíg az állami iskolákba 480.090 tanuló iratkozott be, addig a felekezeti iskolák növendékeinek a száma 617.047 volt.

Oroszországban visszaállították az állami munkaterületeken a vasárnapi munkaszünetet, mivel az 5 napos rendszer bevezetése munkássztrájkoknak és lázongásoknak volt az okozója.

A Kelet-Kanadal földmives paróchiák, melyek a gazdasági krízis miatt legtöbbször szenvedtek Amerikában elhatározták, hogy dacára a uslyos körülményeknek egyetlen egyházban sem más evangélizáló helyen nem szüntetik meg a munkát. A legjobban megpróbált egyházkerület vezetője a következő nyilatkozatot tette: A mi népünk inkább mindenben takarékoskodni akar, csak hogy megtarthassa egyházát,

HIREK

A türeلمي rendelet másfél-százados évfordulója alkalmából a nagyváradi egyház emlékünnepélyt tartott dec. 20-án az olasz i templomban, melyen Sulyok István püspök imádkozott, Csernák Béla főjegyző emlékbeszédet tartott.

A nagyváradi ároaház részére Vadai Béla bihari eszperes felhívása folytán nagymennyiségű adomány gyűlt össze. Az adakozásban a kis

egyházak jártak elől és legelső az egyik legkisebb, jégverés által sújtott Fugyi volt. Danka József lelkész irányítása mellett Rév Ferenc gondnok és Vári Gáspár egyházfi buzgólkodása folytán egy egész szekér adományt szállítottak be, u. m. búzát, krumplit, paszulyt, tengerit, borsót, káposztát, zöldséget, tojást, lisztet. A köröskisjenői nőszövetség 85 kgr. paszulyt, 68 kgr. lisztet, 116 kgr. krumplit, 127 kgr. ten-

gerit, 8 kgr. zöldséget és 3 drb kendőt gyűjtött. Mezőtelkiből Nyeste István lelkész feleségének irányítása mellett Domján Karolin és Fekete Juliánna a következő adományokat gyűjtötték. 5 drb törülközőt, 75 kgr. lisztet, 103 kgr. krumlit, 40 kgr. paszulyt, 5 kgr. zöldséget, 4 kgr. diót és 55 Leit. Ezek az adományok hangos bizonyosságai a kis gyülekezetek tagjaiban élő cselekvő hitnek.

A „Váradi Biblia“ egy példányt dr Sebess Lajos presbiter a nagyváradi egyháznak adományozta, az olasz-i párochiális könyvtár részére. E biblia a Sebess család régi családi bibliája volt. Most már két példány van e bibliából a nagyváradi egyház birtokában, mivel egyet pár évvel ezelőtt pénzen vásárolt meg az egyház s ezt a lelkészelnöki hivatal őrzi.

A budapesti egyházmegye véglegesen megalakult. Mint ismeretes a budapesti 100,000 lelkes egyházközség január 1-én új életet kezd. A régi lelkészi állásokat 13-ra emelték, az egész egyházat 13 egyházközségre osztották és egy önálló egyházmegyévé szervezték. Az egyházmegye tiszfőjét most választották meg a presbitériumok. Esperes Szabó Imre fásori lelkész, gondnok dr Némethy Károly b. t. t. ny. államtitkár lett, az egykori debreceni lelképásztor fia. Van az egyházmegyének 12 lelkészi és ugyanannyi világi tanácsbírája.

Szociális határozat. A jugoszláviai egyházmegye nov. 13-án tartott közgyűlésen a

következő határozatot hozta: A szociális nyomor enyhítése céljából valamennyi presbitérium, ha még eddig meg nem tette volna, ossza fel a gyülekezetet körzetekre s azonnal látogassanak meg minden református családot. Hallgassák meg legalább a panaszokat, ismerjék meg a helyzetet, vegyék számba a szükségletet s erejük szerint, sőt erejük felett a saját körükben tegyenek meg mindent a nyomor enyhítésére. Különösen arra igyekezzenek, hogy a református munkanélküli családok a református munkaadóknál munkához jussanak. Foglalkozzék a presbitérium felekezeti alapon munkaközvetítéssel és cselédszerzéssel.

A Református Nőszövetségek Elnökségeit értesítjük, hogy nőszövetségi jelvények kaphatók a Kerületi Nőszövetség Elnökségénél. A megkeresések Csernák Béláné elnöknő címére küldendők Nagyvárad—Oradea, Parc, Eminescu—Emléktér 32. Ref. Lelkészi Hivatal.

Eladó Debreceni Lelkészi Társ. Megb. Kalas István lelkész ur könyvtára, régebbi kiadású könyvek, folyóiratok, nagyon jutányos áron eladó. Megtekinthetők Béres Károly könyvkereskedésében.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Az új esztendőben új erőt és az Úr minden áldását kívánjuk munkatársainknak és olvasóinknak.

M. L. B.-ő. A cikkről eltávozásod miatt nem irtam bővebben akkor. Most röviden csak annyit, hogy tárgyánál

és terjedelménél fogva jobban megfelelne a Kálv. Szemlének. Mihelyt tehetem részletesen is közlöm véleményemet.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad

6605—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm, hogy az oktatásügyi minisztérium 209,878—1931. számú rendeletével úgy intézkedett, miszerint a karácsonyi szünet az összes iskolákban bezárólag 1932 január 10 ig tart. Oradea—Nagyvárad, 1931 december 31. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

Tanügyi: 6513—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli lelkeszi hivatalnak.* A minisztérium 179,960—1931. számú rendeletével úgy intézkedik, hogy az ország területén a ref. egyházközségeknél az [állami] elemi iskolák helyiségét a ref. vallástani órák megtartása végett, ahol szükséges, rendelkezésükre kell bocsátani azonnal a rendes tanítási órák után. Temesvári inspektorátus 20,106—1931. Buletinul școlar 41. sz. 4. old. Oradea—Nagyvárad 1931. december 21. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

6438—1931 II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli állami középiskolai hitoktató lelkesz urnak.* Megismételve 727—1931. sz. körrendeletem [Ref. Lapja 1931. 95 old.] intézkedését, felszólítom az összes címzetteket, hogy a nem református középfokú iskolákba járó református növendékek számát iskolák és osztályok szerint részletezve azonnal jelentsék be, ha még ennek a kötelezettségüknek eleget nem tettek. Az olyan helységekből, ahol van középiskola és nincs benne ref. növendék, az ill. lelkesz ur tegyen negatív jelentést. A megszünt középiskoláknál szintén teendő negatív jelentés, kiegészítve lehetőleg azzal, hogy az ott járt ref. növendékek hogyan helyezkedtek el. Oradea—Nagyvárad, 1931. december 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

Tanügyi: 5641—1931-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi alább felsorolt lelkeszi hivatalnak.* Az alább felsorolt egyházközségek még most sem küldték be az iskoláik részére az elmúlt tanév végén kiutalt Arany János élete és munkássága című jutalomkönyvek kiosztásáról szóló jelentést, bár erre 2442—1931. és 3508—1921. sz. körrendeletem kötelezte őket. A mulasztók a következők: Végvár, Bihar, Biharpüspöki, Hegyközkovácsi, Hegyközujlak, Paptamási, Asszonyvására, Érbogyoszló, Margitta, Atya, Halmi, Ombód, Sárköz, Szamoskrassó, Berend, Domahida, Lendréd, Érkörvélyes, Nagykároly [elemi

és középiskolák), Hegyközcsatár, Siter, Biharfélegyháza, Hegyközszentmiklós, Székelyhid, Máramarossziget [az elemi isk. részére küldött 2 pld] Szatmár [állami középiskolákba jár. ref. növendékek számára küldött 15 pld] a három szatmári ref. középiskola, Oravica [1 pld. középiskolások számára]. Oradea-Nagyvárad, 1931. december 19. Atyafiságos szeretettel: S u l y o k István sk. püspök.

Közigazgatási: 6579—1931-I sz. KÖRRENDELET, *Valamennyi nt. lelkészi hivatalnak.* Az illetékegyenértékre vonatkozóan hivatalos lapunk 1931. évi 7. és 9. számaiban közzétett körrendeletek kapcsában több helyről érkezett panasz püspöki hivatalomhoz amiatt, hogy az illetékegyenérték kivetésénél a pénzügyi hatóságok az egyházi ingatlanokat aránytalanul magasra értékelik. Nyilvánvaló, hogy ezeken az irreális érték-alapokon kivetett illetékegyenérték egyházközségeink pénztárát jelentékenyen és igazságtalanul terheli. E károsodás ellen a felebbezés vajmi ritkán jár sikerrel. Leghelyesebb tehát elejét venni a túlértékelésnek avval, hogy az egyházközségek hivatalos értékmegállapításokkal támasszák alá bevallásaikat. Fölvivom tehát a nt. lelkész urakat és egyházközségek presbitériumait, hogy az illetékegyenértékköteles vagyonok vallomásához csatolják be a be nem épített ingatlanok kataszteri jövedelmét igazoló adóhivatali bizonyítványt, a beépített ingatlanokra vonatkozóan pedig csatolják az ingatlan évi bérjövödelmét kitüntető adóhivatali bizonyítványt. Ezeknek az adatoknak a 10-szeres összege adja az illető ingatlannak azt az értéket, amely az illetékegyenérték kiróvásához alapul szolgál, mely után tehát azt ki kell vetni. Az előző — e tárgy — körlevelekben kihangsúlyoztam, hogy az illetékegyenérték ügyében a bevallásokat a következő évre mindig a megelőző évi október 1-éig kell benyújtani az illetékes pénzügyigazgatósághoz. Ahol tehát e vallomás benyújtását nem talán elmulasztották volna, ott azt a lehető legsürgősebb módon pótolni kell. Oradea—Nagyvárad, 1931. december 29. Atyafiságos szeretettel: S u l y o k István, püspök.

6562—1931-I KÖRRENDELET. *Valamennyi nagytiszteletű lelkészi hivataloknak.* Hivatkozással az oktatás- és vallásügyi miniszter urnak e hó 23 án 208,297—1931. sz. a. hozzám intézett levelére közlöm, hogy a hivatalos levelezésekhez szükséges postabélyegek beszerzése 1932. évi január 15 napjáig az eddigi módon történik, vagyis az egyes paróchiák részére a minisztérium hitele és átvételi nyugták ellenében. Hamarosan közölni fogja a minisztérium az újabb utasítást is arra vonatkozólag, hogy 1932. évi január 15-től kezdődőleg miképen kell majd eljárni a szükséges postabélyegek beszerzésére nézve. Egyebekben a helyes eljárás érdekében a lelkész urak figyelmébe ajánlom ebből az alkalomból hivatalos lapunk ez évi 15. számában annak 177. lapján kiadott 1398—1931-III. sz. körrendeletemet. Oradea-Nagyvárad, 1931. december 28. Atyafiságos szeretettel: S u l y o k István püspök.

Tanügyi: 6568—1931 II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbéli elemi iskolai hatóságnak.* Egyházkerületi tanszerraktárunkban az alábbi tanszerek kaphatók: I. Térképek: Románia, 4 lap együtt Leu 40. Amerika, 4 lap együtt Leu 40. Ausztrália, 2 lap együtt Leu 20. II. Természetrajzi képek: 1. az ember belső szervei; 2. vérkeringés; 3. jalomica-i ló; 4. moldovai ló; 5. moldovai szarvasmarha; 6. mangalica; 7. hus sertés; 8. curkana juh; 9. cigaja juh; 10. medve; 11. farkas; 12. róka; 13. nyul; 14. denevér; 15. vakond, sündisznó, csiga; 16. egér és patkány; 17. fajbaromfi [Plymouth és Rhode Island]; 18. tyuk és kakas; 19. éneklő madarak; 20. gólya; 21. hal; 22. kígyó; 23. kártevő rovarok; 24. méh; 25. kas és rajzás; 26. selyemhernyó; 27. fehér pillangó; 28. rák és pióca; 29. pók; 30. csirázás; 31. mocsári növények; darabonként Leu 8. III. Történelmi arcképek: Avram Jancu, Tudor Vladimirescu, Ștefan cel Mare és Mihai Viteazul; darabonként Leu 8. IV. Történelmi képek: Sobieschi și plăieșii; Uciderea lui Mihai Viteazul; Năvălirea barbarilor; Dragoș Vodă omoară zimbrul; Asaltul Griviței; Bătălia dela Selimberg; Ștefan cel Mare pe patul morții; Ștefan cel Mare la cetatea Neamțului; darabonként Leu 8. V. Körző, darabonként Leu 20.

Ezek az árak csupán a felmerült költségek megtérítéséül szolgálnak s a korlátolt mennyiségben rendelkezésünkre bocsátott anyag elfogyásáig érvényesek. Épen ezért a beérkező rendeléseket a rendelés sorrendjében fogom elintéztetni, egyben az összes eddig beérkezett, akár szóbeli, akár írásbeli rendeléseket érvényteleneknek tekintem. Csak olyan megrendeléseket fogok effektuáltatni, amelyekben a szükséges képek cím szerint fel vannak sorolva, amelyekért a pénzt előre beküldik vagy a lelkész ur a megrendelést államsegélye terhére eszközli. Azok az egyházközségek, amelyeknek régebbi rendelésekből kifolyólag követelésük van az egyházkerületi pénztárnál, megrendelésüket annak terhére eszközölhetik. Kivánságra, kizárólag a pénz előzetes beküldése mellett a tanszerraktár gondoskodik a térképek és a szemléltető képek vászonra huzásáról az alábbi jutányos áron: Románia, Leu 190. Amerika, Leu 220. Ausztrália, Leu 165. a szemléltető képek á Leu 55. a történelmi arcképek á Leu 48. Oradea—Nagyvárad, 1931. december 26. Atyafiságos szeretettel: Suljók István sk. püspök.

A „Serviciul local de învățământ” Cluj és Timișoara rendeletei.

Timișoara No. 18007—1931. Pentru a desvolta în copiii dragostea de muncă utilă și îndemânarea să se servească singuri veți căuta două ceasuri pe săptămână de inițiere în lucrări practice. Aceste ore pot înlocui uneori pe cele de lucru manual. Fetele vor fi duse la ateliere, la școlile de gospodărie apropiate vor întreține și supraveghea curățenia școlii cu rândul (aerisirea,

aprinsul focului, ștergerea prafului, etc.) sădirea și îngrijirea florilor, reparatul și văruiatul pereților stricați, etc. Băeții vor fi purtați în ateliere și fabrici, în grădini și ori unde e o muncă care trebuie inițiată din vârsta cea mai fragedă. Băeții vor fi puși să facă reparații de mobilier și imprejmuirea școlii, la vopsit, zidit și tencuit după puterile lor. Vor confecționa grătare de șters, cuire, sandale, etc. Vor sădi pomi copaci la școală, la asezămintele publice, acasă, dealungul drumurilor, însărcinându-se cu grija lor. Această muncă colectivă se va nota în condica deprezentă.

Azaz: Kísérletet kell tenni heti két óra gyakorlati kézi munka bevezetésével, esetleg néha a kézimunka óra helyett. Ez a gyakorlati oktatás állhat műhelyekben, vagy másutt folyó, a gyermekeket érdeklő munkálatok megtekintéséből, az iskolai rend, tisztaság fenntartásából, virágok, fák ültetéséből és gondozásából, az iskolában és az iskola körül apróbb javítások végrehajtásából. A végzett munka a jelenléti naplóba bevezetendő.

Timișoara. No. 19012—1931. Se aduce la cunoștința tuturor școalelor primare, că în virtutea Legii pentru modificarea Ministerului Instrucțiunii publice și al Cultelor Secția învățământului primar dela Serviciul de Învățământ local, este condusă de revizorul școlar iar fostele revizorate școlare județene, sunt conduse de subrevizor școlari de județi. În consecință întreagă corespondență se va adresa cu noua nomenclatură. Semnături

Azaz: A tanügyi helyi szolgálat elemi iskolai ügyosztályának vezetője a revizor școlar [azelőtt inspector școlar], míg a megyei subrevizorátusok [azelőtt revizorátusok] vezetője a subrevizor școlar [azelőtt revizor școlar]. Levelezésben ezek az elnevezések használandók.

Tájékoztató azon szülők részére, akik liceumot végzett gyermeküket tanítói oklevélhez szeretnék hozzájuttatni. Mivel ebben a kérdésben az utóbbi időben igen sokszor, csaknem napoként kaptam érdeklődő leveleket, szükségét érzem ezúton közölni a következőket: A fennálló állami szabályzat értelmében főgimnáziumot végzett ifju kétféle uton juthat tanítói oklevélhez. 1. Ha a kora nem haladta túl a 20 évet, akkor 18 életévig minden külön engedély nélkül 18 és fél életévig a tanítóképzőintézet igazgatóságának engedélyével és 20 életévig a közoktatásügyi Miniszter urnak engedélyével felvételi vizsga alapján rendes tanulónak beiratkozhatik a tanítóképző-intézet IV. osztályába és mint ilyen normális haladás esetén 4 év alatt tanítói oklevélhez juthat. 2. Kinevezetheti magát valamelyik elemi iskolához segédtanítónak, mint ilyen legkevesebb egy évig szolgál, aztán részt vesz egy egész nyári szünidőre kiterjedő segédtanítói tanfolyamon [mely tanfolyamokat csak az állami tanítóképzőben szoktak tartani] s mindkét helyről nyert és a főgimnázium sikeres elvégzéséről kapott bizonyítvány alapján rendes tanítói képesítő vizsgára jelentkezik. A képesítő vizsga letételét mindkét esetben háromszor áll jogában megkísérelni. A harmadik sikertelen próbálkozás után a tanítói pályát el kell hagynia, vagy

pedig csak segédtanítói minőségben szolgálhat tovább ha ugyan ilyenféle szolgálatra az iskolafenntartó hatóságok reflektálnak. Az oklevél birtokában eltöltött 3 évi szolgálat után újabb vizsgálat következik, a véglegesítő vizsgálat, amely szintén csak legfeljebb háromszor kísérelhető meg. Akinek ez a vizsgálata háromszor egymásután nem sikerült, az is el kell hagyja a tanítói pályát. Általában úgy a már ezen a pályán tanuló, mint az ezután jövő ifjak nagyon világosan kell lássák, hogy csak az egészen alapos és komoly munkával igyekvőknek lehet biztos reményük a tanítói pályának minden részletében való sikeres elvégzéséhez. [A nagyenyedi ref. tanítóképző igazg. közlése a Ref. Szemle 1931 dec. 10 iki számában.]

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—MAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyivásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 3,500,000.

Takarékbetétet
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibélet gyűjtéssel. *Le-számítól váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Népszerű a iriesztli „Adriai”
biztosító-társaságot.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékony célú akcióban résztvenni. — Utolsó huzásnap: január 20-án.

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egymillió Lei**

Főbizományos: TAKARÉK OSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii (Szent László-tér) 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkeszi Hivatalnak

L o c o,
Calea Victoriei (Kolozsvári u.) 61.

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen megfelelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként
1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea - Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-
utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégibb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

h a r a n g j a i t

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon

6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbébb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA - NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea - Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Sírada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Uj év — régi gondok.

Ezt az esztendőt, melyet Isten kegyelméből megértünk és megkezdettük, a gondok uj esztendejének nevezhetjük. Csak az év uj, a gondok régiek. Gondokkal végeztük a régit és gondokkal — még többel és súlyosabbakkal kezdtük az ujat.

Elsősorban tagadhatatlanul a saját gondjaink foglalnak el és aggasztanak bennünket. A lelkeszi jövedelem legszerényebb igények között is alig biztosítja a megélhetést annak számára is, kinek sem adóssága, sem a szülői háztól távol taníttatott gyermeke nincs, aki pedig vagy egyik, vagy másik, vagy legtöbbször mindkét sorsban van, annak az élete valóságos nyomoruság. Földünk alig hoz valamit, a terményjavadalom nem folyik be, mert sokfelé hiveinknek se termett, a stólat nem tudják fizetni s az állami fizetéskiegészítést tetemesen leredukálták s azt sem folyósítják: ilyen körülmények között csak gondok emésztő tornyosulása előttünk az uj esztendő.

De még jobban azzá válik, ha egyházunk uj esztendejére gondolunk. A mult évet nagyon sok egyházközség hiánnyal zárta. Amellett ugy az állami mint különösen egyházi tartozásokkal hátralékba van, mert sok helyen 50—60 percent a hivek egyházi adóhátraléka. Ez azonban nem nyugtatja meg a leikiismeretünket a teljesíteni nem tudott tartozások miatt, sőt egyre több agodalommal tölt el a jövő felől. Mert belátható időn belül nincs remény a hátralék apadására, ellenben növekedésére kell elkészülnünk. Ilyen körülmények között a lehetetlenséggel határos az uj évre reális költségvetés elkészítése. A kiadási tételeket redukálni a legtöbb helyen nem lehet, mert a fizetések önmaguktól a minimumra redukálódtak. Tehát azt kell tenni, ami még lehetetlenebbnek látszik: a fedezetet növelni. Mivel az eddigi legfőbb fedezet: az adó egyre megbizhatatlanabb, nem szabad egyedül csak reá támaszkodni hanem keresni kell más természetű fedezeteket is.

Ezek között legjelentősebbek a különféle egyháztársadalmi munkák és mozgalmak által összehozott összegek. Nagy egyházaink példája mutatja, hogy ilyen módon szinte ugyanannyit lehet előteremteni, mint adó útján. De kis egyházainkban is vannak példák. Az elmúlt ünnepen is pl. egyik kis gyülekezetben kántálással 1200 Lei és jelentős mennyiségű termés, egy még kisebb és sokkal szegényebb hivekből álló gyülekezetben pedig 1100 Lei gyűlt össze. Mennyi idő alatt és milyen nehezen folyik be adóból ugyanennyi?!

Hogy ezek az egyháztársadalmi akciók minél eredményesebbek legyenek, munkába kell állítani a gyülekezet minden rétegét, meg kell mozgatni és foglalkoztatni kell minden koru tagját. Akiket a felnőttek nem vonzanak, azokat odavonzák a fiatalok, vagy a gyermekek. Az egyházi alakulatok: énekkarok, nőszövetségek, bibliakörök ezekben a nehéz időkben ne dolgozzanak önzőn egyéni célokért, hanem közösen, vállalva az egyházért és iskoláért. Mindehez azonban feltétlenül szükséges a lelkész és tanító s minden vezető egyén testvéri összefogása, harmónikus együttműködése és szükséges a papnék lelkes buzgólkodása. De mindenekelőtt legszükségesebb az egyre intenzivebb és egyre szélesebben kiterjedő lekipásztori munkálkodás. A lelki munka a legjobb fedezet minden hiány pótlására. Lehet, hogy nem termi meg azonnal a várva várt gyümölcsöt, de vetés nélkül, munka nélkül nem várhatunk aratást a lelkiéletben sem.

Ha egyedül elégteleneknek érezzük magunkat, akkor menjünk segítségére egymásnak. Ma a gondoktól emésztett és máris megfogyatkozott erőknél nagy szükségük van egymás támogatására. Óh, ha valaha, most nagy áldás a lekipásztorok egymás iránt való testvéri szeretete és most nagy jótétemény a csüggedő reménység felszítása s a fáradó lelkesedés új lángalobbantása. Ha valaha, most ne hagyjuk el egymást és ne hagyjuk el közöttünk a segítségre szorultakat. Mélyen erősítő, hatással van reánk, ha olykor olykor a testvéri szeretet és bizalom őszinte hangján egymásnak feltárjuk nehézségeinket, akadályainkat és egymás tapasztalataiból könnyebben találjuk meg a segítés módjait.

Vegyenek részt minden egyházépítő és jövőt biztosító munkában a tanítók is. Nem kényszerűségből, hanem lélekkel. Ne nézzék azt, hogy díjlevelükben benne van é az elkötelezés, hanem a lelkükben legyen benne. Azokban a gyülekezetekben, melyekben a tanítók, tanítónők és a tanítók feleségei is szere-

tettel buzgólkodnak a gyermek és ifjusági ünnepélyek előkészítésében, vagy a nőszövetség mozgalmában, eleven gyülekezeti élet van és nincsenek anyagi nehézségek, mert az egyetértő közös munkálkodásnak feltétlenül megvan a kellő eredménye.

Hogy egyes gyülekezeteinket és egész anyaszentegyházunkat a gondok roskasztó terhei alatt is teljes erejében megtartsuk és az anyagi válságokon átsegítsük, szükség van a világi vezetők odaadó működésére is. Nemcsak anyagi támogatást vagy kötelességteljesítést vár ma tőlük anyaszentegyházunk, hanem sokkal többet. Annál sajnálatosabb azonban, hogy sokan még ezt sem teljesítik. Végtelenül szomorú, hallanunk egyh. tisztsegeket viselőkről, kisebb és nagyobb földbirtokosokról, kik egyházi adójukkal — néha évekről — hátralékban vannak. Tagadhatatlan, hogy az ő helyzetük is megnebezedett, de mégis képtelenség, hogy a régi pátronusoknak jogilag és vagyoniilag utódai ilyen példát mutassanak. De ismételten hangsúlyoznunk kell, hogy az anyagi kötelességteljesítés magában véve nem elég. Minden gyülekezeti és egyházi mozgalommal szemben szívvel lélekkel részvételt, a lelkipásztor és tanítók munkájának teljes támogatását várja anyaszentegyházunk. Az egyház nemcsak a hivatalos vezetőké, hanem mindnyájunké és mindenkinek kötelessége és hivatása mindent megtenni érte a neki adott anyagi és lelki javak mértéke szerint!

Ha mindenki mindenütt hűséggel elvégzi a reábizottakat, a gondok fogyatkozni fognak egyházunk életén és a kegyelmes Isten ad erőt egyéni gondjaink elbirására és kevesbbíteni fogja azokat.

Debreczeni István

Az egyház szociális felelőssége.

A VIII-ik Református Nagyhéten tartott, konferenciát bevezető előadás.

Irta és előadta: Arday Aladár, gyantai ref. lelkész.

Szomorú igazság, hogy a felelősség kérdését általában csak nagy hűtlenségek, súlyos kötelességmulasztások és az ezekből folyó komoly bajok, veszteségek, vagy fenyegető veszedelmek esetén szokták felvetni és nyilvánosan tárgyalni az emberek.

Ezt a szomorú igazságot fájdalmasan igazolja, hogy az egyház szociális felelősségének nagyon fontos problémájával is csak most foglalkozunk, amikor már nemcsak az egyház szociális téren történt mulasztásai lettek nyilvánvalókká, de azok a sajnálatos eredmények is, amelyek a mulasztások sorozatának természetes következményei.

E felelősség megállapításokkal kapcsolatos káros késedel-

meskedések éles fényt vetnek arra a letagadhatatlan tényre, hogy mennyire nem uralja a felelősségérzet sem általános, sem egyházi vonatkozásban a mi mindennapi, normális életünket.

Problémánk tárgyalásánál mindenekelőtt az az alapvető kérdés tisztázandó, kelle, illetve miért kell vállalni az egyháznak a szociális felelősséget?

Nemrégiben egy fiatal lelkésztestvéremmel beszélgettem, aki csudálkozását fejezte ki előttem afelett, hogy az egyház vezetősége most egyszerre olyan nagy jelentőséget tulajdonít a szociális problémának, hogy bár annyi más fontos megbeszélni valónk is lenne, az egész nagyhéten át csak ezt az egy kérdést tárgyalatja. Szerinte, — ha az egyház az egyéni pásztorációt hűségesen végzi, — ha az egyéni lelkiismeretek felébresztésére komoly gondot fordít, tökéletesen eleget tett kötelességének, mert a társadalom átalakítása úgy is csak az egyéneken keresztül érhető el.

Ez az első hallásra egészen igaznak tetsző, tényleg azonban csak részigazságot szorongató felfogás, — mely nemrégiben még az egyház tudományos berkeiben is otthonos és divatos volt, — úgy hiszem, nemcsak egy ember gondolkozásának a kifejezője. Jó tehát hangoztatni, hogy bár az egyének krisztianizálása mindig főmunkája volt és lesz az egyháznak, ebben nem merülhet ki minden tevékenysége, kötelessége az egyháznak szociális téren is végezni a maga misszióját, egyrészt hogy az egyéni munka sikerének a közösségben se legyen akadálya, másrészt, hogy nagy célját, Krisztus királyságának az egész világon való felállítását mielőbb elérhesse.

A mi életünk, — mindnyájan érezzük, — nemcsak az egyéniség határai között folyó élet. Mindnyájunk élete és sorsa erős szálakkal oda van fűzve a mások életéhez és sorsához. Tagjai vagyunk kisebb, nagyobb emberi közösségeknek. Beletartozunk családjunk, gyülekezetünk, községünk, egyházunk, nemzetünk, sőt az egész emberiség közösségébe. És semmikép nem lehet közbős számunkra, hogy milyen közösségben élünk. Egy szeretetlen, gyűlölködő, meghasonlott társadalmi közösségben romlik, pusztul, tönkremegy az életünk, míg egy békés, testvéries, harmónikus közösségben megépül, megtelik lélekkel, erővel és tartalommal. Az egyháznak érthető kötelessége tehát olyan társadalmi rend kiépítésén fáradozni, melyben az egyéni nevelés munkáját legsikeresebben végezheti. A 20,000,000 munkanélkülinek munkához, minden dolgozni akaró embernek tisztességes kenyérhez, ruhához, lakáshoz, emberhez méltó életmódhoz jut-

tatása nagyon is fontos egyházi probléma, mert éhezõ, nyomorgó, állati életkörülmények között tengõdõ emberek misszionálása teljességgel lehetetlen. De épen ilyen akadály az egyház munkájának és nagy céljának, a Krisztus királyságának útjában a gazdagság mérhetetlen halmozódása, hihetetlen fényüzése, hiu önteltsége, elbizakodottsága, egyesek munkátlansága és bûnös hedonizmusa, „amely szinte lehetetlenné teszi a gazdag számára annak az alázatosságnak a megszerzését, amelyre mindenkinek szüksége van az istenországába való belépés elõtt“. Különben is, Krisztusnak uralkodni kell nemcsak az egyéneken, hanem minden társadalomnak mindennemû, tehát családi, ipari, kereskedelmi, nemzeti és egyházi viszonylatán. Nemcsak minden ember sorsa, hanem az emberi élet minden területe fontos annak az egyháznak, melynek Úra az egész világ feletti uralmat a maga számára igényelte. És ha az egyház nem érdeklõdnék a társadalmi kérdések iránt s nem vállalná az emberiség szociális fejlődéséért és visszamaradásáért, következésképp a társadalom mai lelki és anyagi nyomoruságáért is a felelõsséget, az azt jelentené, hogy megtagadta Urát, lemondott evangéliuma gyõzelmérõl, nem vállalja többé felséges misszióját s feladta a Krisztus királysága egész világra kiterjedõ hõdítésének a reménységét. (Folyt. kõv.)

A kövek kiáltanak.

A „Kálvin nyomda“ a felettünk eltelt tiz esztendõ alatt sok értékes szolgálatot tett egyházkerületünknek. A kezdet kezdetén ennek a nyomdának elsõ tulajdonosa gondoskodott arról, hogy az alakulás nehézségeivel küzdõ egyházvidéknek legyen sajtóorganuma az „Egyházi és Iskolai Szemlé“ben. Mióta az megszűnt, itt jelenik meg — immár hatodik éve — egyházkerületünk hivatalos közlönye a „Reformátusok Lapja“. De itt nyomják — immár tizenkettedik éve — a nagyváradi egyházköztség gyülekezeti lapját a „Református Híradó“ t; továbbá — hatodik éve — a „Református Árvaházi Képes Naptár“-t. Ebbõl a nyomdából kerültek ki Énekeskönyvünk elsõ kiadásai és elsõ vallástani kézikönyveink.

Ugy tetszik nékem, mintha most ennek a nagyváradi református leánygimnáziumnak alépitményében elhelyezett nyomdának szekrényeiben a betükké formált ólomkövecskék, a gépekbe helyezett ólom és acélöntvények, kiáltanának. Szólanának hoz-

zánk, hogy ezt az egyházunknak immár annyi jó munkát végzett nyomdát hozzuk közelebb magunkhoz: állítsuk teljesen egyházunk szolgálatába.

Ezzel csak a reformáció szelleméhez maradunk hűvek. A reformáció két leghatalmasabb segítőtársa az iskola és a sajtó. Ahol a reformáció templomot épített, ott nem elégedett meg az-
zal, hogy a templom mellé iskolát állítson, hanem sajtóról is gondoskodott. Az első magyar reformátorok mikor vándorbotjukkal bejárják az országot, mondhatatlan nélkülözések, szenvedések, üldöztetések között, nemcsak predikáltak az igét, hanem nyomtató műhelyeket is barkácsoltak és maguk nyomtatták könyveiket. A reformáció szellemi termékei ez uton lettek közkinccsé, jutottak el a nép közé.

A nagyváradai református egyház történetében jelentős tényezők azok a nyomdák, amelyek itt működtek s amelyek között a leghiresebb a Szenczi Kertész Ábrahámé, a „Váradai Biblia” nyomtatójé. Ez 1660-ban, Nagyvárad török kézre jutásakor innét Kolozsvárra költözött. Azóta nem volt nyomda Váradon, amely oly közel állott volna egyházunkhoz, mint a Kálvin nyomda.

A Kálvin-nyomda átvételére részvénytársaság alakul. Nem a nyereség hajhászása, hanem anyaszentegyházunk érdekeinek szolgálása céljából. Akármilyen nehezek is az idők, nem vagyunk koldusabbak a magyar reformáció vándor prédikátorainál. Aztán napjaink nemcsak abban egyeznek a reformáció korával, hogy nagy a nyomoruságunk; de abban is, hogy a ránk váró harcokban nem nélkülözhetjük a sajtót, amely egészen a miénk.

Értsük meg hát a kövek kiáltását; s hogy ne kelljen megszégyenülten gondolnunk eleinkre, buzduljunk fel példájokon. Mozduljanak meg egyesek és testületek. Tegyük meg minden tőlünk telhetőt, hogy megalakítsuk a Kálvin könyvnyomda részvénytársaságot!

Csernák Béla.

Református kórházunk

felépítése olyan erőpróba, amely megmutatja, hogy Erdély és a Királyhágómellék 800.000 főnyi reformátusságának van-e áldozathozatalra kész buzgó hite vagy pedig csak elkoptatott szólam az ajkán a krisztusi szeretet emlegetése. Ez a 800.000 református lélek közel 200.000 családi kört jelent. Nem volna szabad egy olyan református otthonnak se lennie, amely, ha kell, még önmegtágadás árán is, meg ne venne legalább egyet.

a református kórház költségeinek fedezetére forgalomba hozott sorjegyekből.

A kórházsorsjáték első két huzása előtt elkelt sorjegyekből befolyt bevétel a sorsjáték minden adminisztrációs kiadását és az összes nyereményeket fedi. A most következő harmadik huzásig eladandó sorjegyek ára tehát tisztán és csorbítatlanul mind a kórházalapra folyik. Kérjük lelkipásztor atyánkfiait, hogy erre való tekintettel tegyenek meg mindent, ami módjukban áll: kórháznap rendezésével, szószékről való serkentéssel, egyénekenkénti meggyőzéssel stb. a kórházsorsjegyek minél nagyobb számban való eladása érdekében.

A huzás január 20-án lesz. A sorsoláson a 19-ig eladott és legkésőbb e napi postázással bejelentett sorjegyek vesznek részt.

IRODALOM

A Mindentudó könyv.

Gyermekszindarab. Irla László Marcella. A Királyhágómelléki Egyházkerület Iratterjesztésének kiadványa. Ára 20 Lei.

László Marcella, a tehetséges fiatal író, kinek Nótás Zsuzska c. szép meséskönyvét a Minerva, Mesélő királykisasszony c. kisebb mesékből álló gyűjteményét Az Én Kicsinyeim adta ki, 5 gyermek és ifjusági szindarabját bocsátotta iratterjesztésünk rendelkezésére, mely ezeket megjelentette. Az 5 közül az első A mindentudó könyv. Karácsonyi keretbe állított szindarab, mely azonban lényegesen különbözik az eddigi jórészt egy nyomon járó és a való élettel kevés kapcsolatban álló szentimentális írásoktól. A darab lényege a biblia értékének kiemelése. Történelmi kiindulása különösen eredeti és értékes része. A szerepek jók, a két fő gyermekszerep pedig elsőrangú. Természetes, nincs benne semmi mesterkéeltség, vagy erőltettség. Humor és megható részlet egyaránt van benne. Tárnya, nyelve népies, párbeszédei elevenek. A szín a lehető legegyszerűbb, úgy, hogy mindenütt könnyen előadható. Előadása nagy hatást ért el. — Ugyanilyen hatásosak a többi szindarabok és jelenetek is, melyeket ismertetni fogunk. Közülök a legnagyobbra: „Az öreg tanító házá”-ra, mely husvéti keretű, előre felhívjuk a figyelmet. A darab tárgya a tanítói munka megbecsülése.

Sok beleg és gyenge ember, bár szeretne, nem tud minden vasárnap eljönni a templomba, főleg az ilyenek számára készült az a hatalmas prédikációskötet, melyet dr. Incze Gábor: „Az

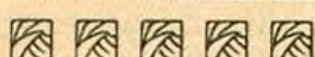

Ur áldassék!" címen szerkesztett 57 magyar ref lelkész közreműködésével, kik közül mindenik egy-egy beszédet irt a kötetbe, mely az egyházi év szerint halad ujesztendő első napjától az esztendő utolsó napjáig minden egyes alkalomra nyújtva egy-egy szép beszédet. A munkatársak közül romániaiak: Makka Sándor, Vásárhelyi János, Boros Jenő, Kádár Géza. Szaplóczay Bertalan. A magyarországiak közül: Ravasz László, Soltész Elemér, Baltazar Dezső, Kováts J. István, Csikesz Sándor, Muraközy Gyula, Baja Mihály, Jánossy Zoltán stb. prédikációi olvashatók. A terjedelmében is hatalmas kötetet az előjegyzők kedvezményes áron szerezhetik meg: kétszáz leierért. Előjegyezni lehet lapunk szerkesztőségében. A vállalkozást, mely nyomtatott Igén keresztül akarja szolgálni az Isten országát, melegen ajánljuk lapunk olvasóinak figyelmébe.

Mit akar a Nőszövetség? Kép az életből 3 jelenetben. Irta Derzsi Endre. Ára 5 lei, nagyobb rendelésnél 4 lei — A nőszövetség ellenzékét és hiveit állítja ellentétbe ez az ügyes jelenet, mely csakugyan az életből való. A szereplő személyek elmondják az összes kifogásokat, melyeket a nőszövetség ellenzői emlegetni szoktak és sorra megcáfolja azokat. Végül pedig kifejti a nőszövetség programját. Az egész hangulata hiven tárja fel azt a kis forradalmat, melyet a nőszövetség megalakítása nem egy gyülekezetben okozott. Stílusa egyszerű, majd nemesen emelkedő, több helyen biblikus. Végül a hívő lelkek főlemelő beszéde és hitvallása. A jelenet a nőszövetségi eszme propagálására feltétlenül alkalmas.

KÜLFÖLD

Az Amerikai Bibliaterjesztő Társulat 1930 ban több, mint 12 millió drb. Szentírást adott el, 285 nyelven terjesztvén a Bibliát. A Társaság fennállása óta most volt legnagyobb az eladott biblia száma.

Vörös keresztelés és temetés. Oroszországban a bolsevizmus a vallás pótlékeként akarván fellépni, vallási formát és szertartást is éesz fel. Így az Isten nélküli egyesület az egyház szertartása helyettesítésére bevett egy „vörös keresztelési és temetési szertartást.” Ebben a keresztelésben nem a szülők, hanem a Tanács egy tagja hozza az újszülöttet a szovjet helyiségébe, ahol a titkár egy egy keresztyén ellenes nevet jelöl ki neki, melyet a forradalmi eseményekből vesz. Pl „Komounar”, „Oktiabrima”, „Revolutzia”, „Stalina” stb. Aztán betakarják a kisgyermeket egy vörös kendőbe s a nyakába (a kereszt helyett) a „Comsomol” a kommunistafjuság jelvényét akasztják. Aztán a szülők és tanuk előtt a szovjet képviselője beszédet mond, ahol az osztálygyűlöletet, a hívők és burzsoák ellen való harc szükségességét emlegeti. A szertartás vendégséggel, zenével végződik. Az Internationale éneklése közben meglocsolják a

gyermeket vodkával, a keresztyén szertartás kicsufolásaként. A vörös temetés ehhez hasonlóan megy végbe, a temetési menet előtt a zászlóvivők a Syndicatus, vagy az ipar jelvényét tartják. Aztán a szovjet képviselői jönnek a papot helyettesítvén. Majd a szakszervezet tagjai, vagy előre kijelölt emberek kozzák a koporsót. A tiszta vörös koporsó tetején egy ötszögű csillag, vagy kereszibe tett sarló és kalapács van, a zenekar a katonamarsot játsza, vagy a meglehetősen frivol dalokat dobpergés kíséri. Nem tisztelik a halottat, sőt a szülőknék és a barátoknak vidám arcot kell vágni, mert a ceremóniának a jelenlevőket a vallás elleni harcra és a forradalomra kell tanítani [Le Christianisme 394. sz. ből].

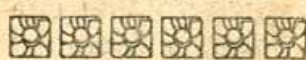
Németország. Luther utódai. Egy Aloysius Luther nevű kath. pap Luther utódjának mondta magát. Otto Satorius, aki Luther család történetében specialista, a következő adatokat közli erre vonatkozólag. Luther Márton számos utódai közül, akik közül ma 646-an élnek, egyik sem viseli a Luther nevet, mert a férfi ág utolsó sarja Martin Gottlob Luther ügyvéd, II. L. M. János fia 1759-ben nőtlenül halt meg Drezdában. Az élő utódok közül 74 leszármazott Kunheimné, Luther leányának Magitnak utódai. A többi utódok női ágon Luther Pálnak, a reformátor fiának két unokájától, akiknek 180 különféle családi neve van. Utódainak fele Thuringiában, a többiek Ausztriában, Itáliában stb. élnek. [Deutscher Pfarerblatt]

Egy érdekes per foglalkoztatja az angol közvéleményt. Egy brit állampolgárt azért perelnek, mert kinyomatta és terjesztette az országban a Bibliát. Nagybrittánia az az ország, amely sokat áldoz a Szentírás fejlesztéséért. A Biblia nyomtatása azonban az Egyesült Királyságban a királynak mint hitvédőnek joga, aki azt három állami intézménynek engedélyezte: a londoni királyi nyomdának, a cambridgei és az oxfordi egyetemeknek. A per vége nem biztos, mivel fontos anyagi érdek játszik szerepet egyfelől a számos biblia elárusításával, másfelől lelki ok is, hogy t. i. a Szentírás szövegébe hamisítások, hibák csuszhatnak be és a közönség hite meginog a kiadott Bibliákban.

Az üdöhadserég Párisban egy 35 millió lei-es ifjusági otthon épített, menedékház gyanánt, amelyben 244 ágy áll az utszélről szeretettel összeszedett ifjaknak szállásul. Az állami intézményekből, bankokból milliós adományokat kaptak.

Délamerikában, Rio-De-Jeneiro-ban egy óriási „Krisztus király“-szobrot avattak fel. A 138 méter magas szobor 700 méteres hegyről néz a városra és az Óceánra. [Christianisme, 1931 nov. 12.]

HIREK

Értesítjük az érdekelteket, hogy az 1931. évi hivatalos lapunkban megjelent körrendeletek betűsoros tárgymutatója összeállított s azok nyomása folyamatban van és legközelebbi számunkhoz mellékleletül adhatjuk. Mindazok szives türelmét kérjük, akik az elmúlt évfolyamot bekötetni óhajtják, hogy ezen szándékukat a tárgymutató megjelenéséig függesszék fel.

Gondoskodás a Jöőről. A kiskolcsi egyházközség tagjai megható áldozatkészséggel gondoskodnak arról, hogy a meggyengült lelkészi és tani tói fizetést pótolni tudják. Elhatározták, hogy takarékmagfárt létesítenek, melynek jövedelmét a fizetések pótlására fordítják. Kimondták, hogy minden adófizető egyháztagnak beszolgáltat három év alatt annyi termést és pénzt, mint amennyi egy évi egyháziadója. De nem elégedtek meg csak a határozattal, hanem nyomban hozzákezdtek a végrehajtásához és pedig oly eredménnyel, hogy eddig 70 m. tengerit és 11.500 leit gyűjtöttek össze, holott tengeriben csak 50 m. pénzben pedig 10.000 lei az évi adó összege és eddig az adófizetőknek csak háromnegyede szolgáltatta be. Még hozzá kell venni azt is, hogy ez évben renováltatták templomukat is 200 ezer lei költséggel.

Lelkészi bucsu. A felsőbányai egyház ünnepies keretek között vett bucsut Nagy Lajos közszeretben álló lelkészétől,

aki nyugalomba vonult, de a lelkészi teendőket az év végéig még végezte. Újév napján tartotta könnyekig megható beszédét, amikor is a hivei és más vallásu tisztelői csaknem teljesen megtöltötték a templomot. A távozó lelkész beszéde végén Istenáldását kérte egyházára, annak hiveire és ifju lelkészére. Istenítisztelet alkalmával a fennálló ének helyett és egyházi beszéd után női énekkar énekelt orgona kísérettel. Istenítisztelet után a presbitérium diszülést tartott, melyen a presbiterek teljes számban jelentek meg. Itt Pap Márton főgondnok szép beszéden méltatta a lelkésznek 46 évi működését és vett bucsut egyháza és a presbiterek nevében, emlékül pedig egy értékes íróasztali órát adott át.

Társszerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

N. P. Cikked távoilétemben érkezett; eddig nem került rá a sor. — **P. I.** A jelzett témát dolgozd fel. A választás ügye már akkorra eldőlt. — **Töb-
beknek.** Tóth Zsigmond szerkesztőtársunk érmihályfalvai tanító. — **Sz. Sz. I.** Leveledet megkaptam, ha a jelzett ügyet elintézem, bővebben válaszolok. — **D. E.** Kérek előfizetési felhívást közlés végett a kátémagyarázatra.

■ ■ ■ ■ **HIVATALOS RÉSZ** ■ ■ ■ ■

Református Püspöki Hivatal Nagyvárad.

Közigazgatási: 140—1932 I szám. **KÖRRENDELET.** Valamennyi kebelbeli nt. esperesi és lelkészi hivatalnak. Kedvezményes postai levélbélyegek ügyében értesitem valamennyi érdekelt nt. lelkészi hivatalt, hogy az 1932 január 15 ig engedélyezett határidőt a postaigazgatósághoz leadott pótrendelele értelmében a minisztérium az első ízben közölt határidőben, azaz folyó évi január 1 ben állapította meg, melyről azonban hivatalunkat nem értesítette. Ennek következtében tehát ezidő szerint díjmentes uton a szükséges bélyegekhez a lelkészi hivatalok nem juthatnak hozzá. Egyidejű távirati felterjesztésben kérelmeztem a határidő meghosszabbítását és az elérendő eredményről a nt esperesi hivatalokat annak idején újból tudatni fogom. Oradea—Nagyvárad, 1932 január 11. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk, püspök

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORDENA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 3,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helybeli gyűjtéssel. *Le-számitól váltókat. Folyósít jezálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a Irleszi „Náriai”
biztosító-társaságol.**

Az Erdélyi Református Egyházkerület kórház-sorsjegyeinek eladása megkezdődött!

Minden református embernek kötelessége e jótékony célú akcióban résztvenni. — Utolsó huzásnap: január 20 án

Egy darab sorsjegy ára: 100 Lei.

**Főnyeremény:
Egymillió Lei**

Főbizománvos: TAKARÉK OSSÁG
segély- és takarékszövetkezet
Oradea—Nagyvárad, Piața Unirii (Szent László-tér) 5.

Vásároljon református kórházépítési sorsjegyet!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Arad Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen megfelelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként 1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

h a r a n g j a i t

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszereivények és harangáliványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Reformá-
tus Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvá-
rad, Strada Petru Maior (Or-ulca) 1.
Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Néhány szó az iratterjesztésről.

Régi egyháztörténelmi megállapítás, hogy a reformáció egyik gyermeke s egyszersmind segédeszköze, terjedésének előmozdítója a könyvnyomtatással kapcsolatban az iratterjesztés volt. A magyar reformáció elterjedésében is nagy részük volt azoknak a tudományos és népszerű vallásos iratoknak és műveknek, melyeket a magyar reformátorok irtak, sokszor sajátkezűleg kinyomtattak és ugyancsak maguk terjesztettek.

Azóta négy évszázad telt el. Sokszor és sokat változott a világ és az ember. De az igazság nem változott, sőt megerősödött, hogy minden eszmének, törekvésnek legjobb eszköze és fegyvere ma is az írott szó. Ez a legjobb eszköz és fegyver az Istenországának terjesztésére is.

Anyaszentegyházunk megújulásáért folytatott munkában nagy lendülettel hadakozik ez a régi fegyver az iratterjesztés alakjában. Csak az a baj, hogy még jóformán a központokban, vagy kisebb területen történik és nem folyik elég intenzíven a végeken. Pedig ott még nagyobb szükség van rá. Mert — mint a reformáció legtöbb fegyverével történt — a támadó eszközből védelmi eszköz lett. Mint másokat a római egyház, ugy ezt a szekták tanulták el és vették el tőlünk. A szekták terjesztése mindenütt az iratterjesztéssel kezdődik. Legelőször egy kolportőr jelenik meg és árulja füzetait, könyveit s amint alkalmas talajt vagy médiumot talál, azonnal meg is kezdi a „térítés“ munkáját. Az iratok árából öt megillető percentből tartja fenn magát s hogy fennt tudja tartani, minél több művet kell eladnia, ami csak úgy lehetséges, ha minél több lelket nyer meg az általa hirdetett tanoknak. Tehát a szekták terjesztésének alapja semmi más, mint az anyag, az üzlet, a haszon.

Tagadhatatlan, hogy ez a terjedés több helyen gondolkodóba ejt, sok helyen pedig kellemetlen órákat és napokat sze-

rez egyházunk őrállóinak. Az iratterjesztésüket az által is hatásosabbá tudják tenni, hogy rendkívül olcsón, vagy pedig egyenesen ingyen adják irataikat és könyveiket. Egyik lelkészársam beszélt, hogy milyen nehezen sikerült az árvaházi naptárakból néhány darabot eladnia. Hiába hirdette, ajánlotta, a legnagyobb rábirással sem sikerült néhány darabnál többet eladnia, pedig a múlt évben szép eredményt ért el, míg aztán végre megtalálta a titkát. A baptisták 8 Leiért árusították naptárukat, melyeket inkább megvettek, mint a miénket 20 Leiért. Ennek az esetnek megszivlelendő tanulságai vannak a jövőre.

Egyik tanulsága az, hogy mindent el kell követnünk, ugy naptárunk, mint minden református sajtótermék legszélesebbkörű elterjesztésére. Mert ha nagyszámban készítünk és adunk el valamit akkor tehetjük olcsóvá. Másik tanulsága ennek a megfordítottja: akkor tudunk nagy forgalmat elérni, ha olcsón áruljuk. További tanulság az, hogy minden nyomdaterméket akkor vagyunk képesek jutányosan adni, ha kevés költséggel állíthatjuk ki amit csak ugy érhetünk el, ha a saját nyomdánkban készíthetjük. Ime ez is egy ok, ami a kálvinista könyvnyomdát sietteti.

Végző tanulsága pedig az, hogy meg kell találni a módokat, melyekkel iratainkat nemcsak olcsón, hanem ingyen is terjeszthessük. Kétféle ilyen mód lehetséges. Egyik, hogy a központi iratterjesztés ingyen bocsásson rendelkezésre traktátusokat ott, ahol arra különösen szükség van. Másik pedig, hogy maguk az egyházközségek is gondoskodjanak ingyenes iratterjesztésről. Vagy vegyenek fel a költségvetésbe meghatározott összeget erre a célra, vagy vallásos estélyek jövedelméből szerezzenek be iratokat. Minden ilyen befektetés kétszeresen megtérül. Egyfelől erkölcsi, másfelől anyagi haszonban is, mert megszeretik és annyira megszokják a vallásos iratok olvasását, hogy később nem nélkülözhetik és áldozni is készek lesznek érte.

Legvégül kihangsúlyozom még egyszer azt a már más alkalommal is kihirdetett meggyőződésemet hogy feltétlenül szükségünk van hivatásos, de egyszerű, a nép közül való iratterjesztőkre, Kolportőrökre, kik ezt megélhetési forrásnak tekintik ugyan, de vallásos buzgóságtól lelkesítve lélekkel is végzik munkájukat. Itt-ott voltak a múltban ilyen önkéntes árusaink, kik sok áldással végezték munkájukat. Ma rá kell irányítani erre a pályára az arravalók figyelmét és hiszem, hogy ebben a munkanélküli világban nem lesz nehéz ilyeneket találni.

Debreczeni István.

Az egyház szociális felelőssége.

A VIII-ik Református Nagyhéten tartott, konferenciát bevezető előadás.
Írta és előadta: Arдай Aladár, gyantai ref. lelkész.

[Folytatás.]

Az egyháznak vállalni kell a szociális felelősséget, még pedig azzal a nyílt, őszinte beismeréssel, hogy a társadalmi bajok kiküszöbölése, a káros osztályszellem és pusztító osztályharc leküzdése terén az egyház tehetett volna legtöbbet. Ha van még egyáltalán a szegény és gazdag között összekötő kapocs, talán már csak az egyházban van. Az egyházban, — feltéve, ha az egyház az, aminek lennie kell, — még mindkét oldalon sokan megbiznak. Az egyháztól még sokan elfogadják az irányítást és szívesen vennék a közvetítést. S az egyháznak a közvetítéstől nem is lenne szabad visszahuzódni soha, de különösen nem a nagy szociális harcok idején. Az egyháznak közel kell maradni úgy a tőkéshez, mint a munkáshoz, megértéssel és szeretettel kell lenni mindkettő iránt és dolgozni kell mindkettőért. Ha elveszti magát a megoldásokra kész segítségben, jóindulatban, megtalálja magát megnövekedett nagyságban, erőben, tekintélyben és frissességben.

De tegyük fel a kérdést, eleget tette az egyház e lényegéből, egyetemes missziójából és nagy felelősségéből egyaránt folyó szociális kötelességeinek? Bűnbánattal kell válaszolnunk, nem tett eleget. A stockholmi ker. világkonferencia megállapítása szerint „nélkülözte a szeretetnek és rokonszenvnek az érzését.” Nem volt érzékeny szem a emberi nyomoruságok és igazságtalanságok meglátására. És nem volt bátor ajka a szólásra. Igehirdetése elszakadt a rohanó időtől. Nem forgatta az idők szükségéhez mértén az Ige kétélű kardját a szociális igazságok kivívására. „Csak 100 év előtti szükségletek számára voltak gyógyszerei és imái.” „Nem volt bátor szociális üzenete az istennélküli pénz és istennélküli munka számára.” Hallgatott, mint egy nagy néma, mikor kiáltani kellett volna. A legnagyobb embertelenségek előtt is szemet hunyt s a legrutabb igazságtalanságokba is hallgatásával beleegyezett.

Nem szívesen járt azokon a sötét utakon, melyek a mélységek felé vezetnek. Irtózott a szegényszagtól, a szalmaviskókótól, a pinceoduktól, a szoba, konyhás bércaszárnyáktól és tömeglakásoktól, melyekben emberek összezsúfolva, minden kísértés prédájául odadobva, állati sorsban élnek, nem volt bátorsága

belépni a füst és alkoholbüzös sztrájtanyákba, a „hitetlenek és mindent gyűlölők világába“, nem tudta a zajongókat Krisztus nevében csendreinteni s nem tudott érték és igazságukért a Krisztus nevében sikraszállani. Nem mert jogot követelni a jogtalanoknak, munkát a munkátlanoknak és kenyeret az éhezőknek.

A magasságok felé vezető fényes utakon szívesen forgozódtak, de Krisztus nélkül. Az evangélium igazságait nem vitte be a bankok, kereskedelmi vállalatok, gyárüzemek igazgatósági termeibe, a pénz, tekintély és hatalom urainak előkelő szalonjaiba. Lefelé az élete huzódózás, vonakodás, idegenkedés, felfelé alkalmazkodás, meghunyászkodás, sokszor megalázkodás volt. Nem csuda, hogy a tömegek bizalmát és a hatalmasok becsülését egyaránt elvesztette.

Hogy az egyház szociális felelősségének megfelelhessen, fel kell ébreszteni az egyház szociális lelkiismeretét. És itt, ennél a pontnál fel kell vetni nyíltan a kérdést, jól van-e az, hogy az az egyház, melynek Urát, a Krisztust a hatalmasok a gyűlöletig respektálták, a szegények pedig a rajongásig szerették, ma tekintélyvesztetten és magárahagyatottan áll éppen a leghatalmasabbak, illetve legszegényebbek előtt? Jól van-e az, hogy a ker. egyház, mely Urától kapott missziója és lelkihatalma alapján, az evangélium kincseinek birtokában joggal igényelhetné a maga számára az emberiség vezetését; most, amikor a nagy bünei miatt utvesztőkbe tévedt emberiség a sötét utak labirintusából kétségbeesetten keresi a kibontakozást, még mindig csendben és tétlenül áll, nem zug minden vásári lármán túl az intő és figyelmeztető szava, nem siet magához ragadni a vezetést, sőt túri, hogy lelkiismeretének itt-ott erősebben feltörő szavát elnémissák, vagy agyonhallgassák, az utból félreállítsák, s az emberiség életsorsának intézéséből teljesen kizárják? Nem egy óriási vád e az egyház ellen, hogy templomai, iskolái s a tömegekre hatás ezer eszköze és alkalmi birtokában kiejtette kezéből az emberiség életsorsának irányítását s egy hetedrendű, csak vasárnapi tényezőjévé lett az emberiség életének?

(Eolyt. köv.)

Deficit-nap. A francia református egyházak a múlt év november 22-én és 29-én a múlt évekről fennálló nagy egyházi adósságok deficiteinek rendezésére minden egyházközségben „deficit napot“ tartottak, amelyen a Krisztusban igazán hívők és egyházát szeretőket mentő adakozásra hívták fel.

Megemlékezés Szaplanczay Bertalanról.

Éppen ma volt kezemben egyik régebbi levele. Hosszan gondoltam Rá s levele tükréből lassan, tisztán elémmerült a külső és belső arca. A külső az utóbbi években megtelt; megnyhültek a kemény, határozott vonások, csak a szem sugárzott erőt, céltudatosságot, energiát. A szem — úgy mondjuk — a lélek tüköre, gondolatom szerint egyben ajtaja is. Nem szeretek hivatlanul, erőszakkal nyitogatni a lélekajtókon, de nagyon szívesen lépek be, ha azok önként tárulnak fel előttem. Mi többször ültünk szemben kitért lélekkapukkal s voltunk egymásnál bizalmas léleklátogatáson. Azt hiszem, kölcsönösen nagyon jól ismertük egymást. Tudom róla, hogy nem tudta kimélni magát, teste, lelke szüntelen égett, lobogott a munkában. Az elért eredmény soha nem volt neki elég, a lélek mindig kergette a testet az elért céloktól újabb célok felé. Nála senki jobban nem érezte, hogy sorsdöntő időket él az egyház, hogy a mai generáció hitén, hűségén, szolgálatán az élet-halál nagy kérdése fordulhat meg s szinte állandóan retteget, hogy letelik a kegyelmi idő s korán kondul el a számadásra hívó 12 óraütés. Szeretett volna egy hatalmas kiáltássá válni, hogy ébredjen felelőssége tudatára minden egyházi munkás s kezdődjék meg minden poszton a komoly, felelősségteljes, szervezett mentő munka. Nála senki jobban nem becsülte a szolgálat őszinteségét és önzetlenségét, de lelke mélyéből megvetette az érdemtelen törtetést s utálta — úgy a közéletben, mint a kathedrán — a hamis hangot, álpát-hoszt és a nagyképűséget. Ő maga szeretett egészen elveszni a szolgálatban, nem kürtöltetett — modern próféták módjára — maga előtt és maga után. A csendes elmélyülések, a szívós önképzés, a példás kötelességtudás s a komoly felelősségérzés embere volt. Nem izgatta a népszerűség, tömeghozsánná. Nem az itt-ott már leszakítható virágok bokrétába kötözése és mutogatása volt neki a fontos, hanem ugart tört és fundamentumot rakott. Örült, mikor gyermekek és ifjak között lehetett, szívesen végezte a pásztori látogatást s utat egyengetett a tisztas egyházi fegyelemnek. Tudás szomja másokat is folyton komoly önképzésre ösztökélt. Mig mások az iratterjesztés fontosságáról csak beszéltek, Ő Szilveszterék révén olyan lerakatot teremtett Nagybányán, amely jó ideig szinte egyetlen beszerzési forrása volt a magyar egyházi irodalom legújabb termékeinek. Mint komoly keresztyén lelket a külmisszió ügy is buzgón foglalkoztatta. Általa zörgetett be sokonkhoz a „Hajnal” s a misszió ügy

iránti őszinte buzgalma és nagy felelőssége fordította le „A Varázsló Unoka öccsét.”

Milyen boldogan beszélt, hogy hitvesében a jó Isten minden érdemén felül megáldotta, nemcsak hőséges jó feleséget, hanem komoly, megértő munkatársat is nyert benne. Mióta együtt dolgoztak, még inkább fokozódott a hite, munkakedve, még inkább megtelt tervvel és reménységgel.

És egyszerre — hirtelen, váratlan — elhangzott a hazahívó szó s Neki mindentől és mindenkitől bucsuzni kellett. Miért?... Miért?... Nem felelhetünk!... Nem tudjuk!... Most még nem tudjuk!... Majd megtudjuk!... Most még csak sirni tudunk, siratni a nagy veszteséget... Lélekben ott állok én is, kedves jó barátom, távoli sirod mellett, meghajtom bánatvert fejemet s forró könnyeim rá hullanak korai sirhantod fagyos göröngyeire. Könnyeimen át jól látom az arcod s szivembe zárom a testit s a lelkit. Hiszem, tudom, még találkozunk. A viszontlátásig hát... Isten veled!

Ardai Aladár.

Hozzászólás

a „Kálvin könyvnyomda részvénytársaság”-hoz

E lap multévi utolsó számában a főszerkesztő tollából a fenti címmel egy cikk jelent meg, amelyre mivel úgy gondoltam, hogy közérdekű dologról van benne szó, — felette könnyen napi-rendre térni nem szabad, — bátorodom én is a magam szerény észrevételeit megtenni.

Engem a hiradás a legnagyobb belső örömmel, de egyszersmind nagy szomorúsággal is töltött el.

Örömmel töltötte el lelkem a hir azért, mert benne egy olyan vállalkozásról van szó, mely romániai református egyházunkban egy régi szükségletet akar pótolni, mert ha valaha, úgy ma, amikor minden jó lélek egyházunk megújulásáért küzd, látjuk csak igazán, hogy mennyire hiányzik e küzdelemből egy régi kipróbált jó eszköz: önálló református jellegű, anyagi és szellemi erővel rendelkező nyomdavállalat.

A Kálvin nyomda, amióta csak ismerem, úgy a régi tulajdonosa, Béres Károly idejében, mint újabb társas viszonylatában elsősorban is a református kulturát szolgálta, sokszor erejét meghaladó nagy áldozatok árán is. Tankönyveket, zsoltárokat, nyomtatványokat stb. adott ki. Hogy más célu, traktátus, építő könyveket, néplapot önállólag nem adhatott ki, az azon mult, hogy

nem rendelkezett a kultúra terjesztésének egyik éltető alapelemével: anyagi erővel, ha úgy tetszik pénzzel, pedig nekünk egy ilyen vállalatra nagy szükségünk van!

Ha megfigyeljük a szekták terjeszkedését, megállapíthatjuk, hogy terjedésüknek egyik nagy titka abban van, hogy nyomdavállalataik valósággal elárasztják ingyenes, vagy igen olcsó traktátusaik, propaganda irataikba belelopott tanításaikkal a történelmi egyház híveit.

Ott van pl. a Nemzetközi Biblia Tanulók Társasága, mit produkált nyomdavállalatával rövid pár év alatt, azt csak a koncon való összekapásnál vettük észre. De itt van a nemrég alakult nagyváradi kath. sajtóvállalat, amelyre több, mint négy és félmillió leit hoztak össze s melynek sajtóorganuma első számaiból olvashatjuk a célt, amelyre alakult. Ezekre nekünk figyelemmel kell lennünk jövő sorsunkat illetően.

Egyházkerületi iratterjesztésünknek sikeres működése érdekében is, de magasabb egyházi érdekből minden különösebb bizonyítgatás nélkül is. Határozottan megállapíthatom, hogy a vállalat szükséges, annak létjogosultsága van s azt minden erőnkől támogatni kell!

De most jön azután, ami aggodalommal tölti el lelkemet, hogy a vállalatához első sorban is pénz kell, áldozat. Ezt első sorban is tőlünk várják el, mint megértő lelkektől, az alapítók.

Itt már azután baj van s mindenekelőtt azt kell megállapítanom, hogy olyan rövid határidőt tűzött ki az alapító-társaság a belépésre, megalakulásra, — bár bizonyosan kényszerítve volt erre, — hogy attól félek, ez a szép terv, az előkészítés hiánya s az idő rövidsége miatt nem fog a kivánt eredménnyel járni. Ugy gondolom, hogy az alapítók ezt a tervet már előbb elgondolták s kár, hogy azt nem közölték a nagy nyilvánossággal, mert ez olyan nagyfontosságú ügy, hogy ezt értekezleteinken is alapos megbeszélés tárgyává kellett volna tennünk s erre az idő rövidsége miatt most alkalom nincs.

Azután a hirdetés is éppen olyan időben jött, amikor lelkeinket karácsony előtt éppen a legnagyobb anyagi gondok foglalták le az elmaradt 6 havi államsegély, az egyházi fizetés elmaradása miatt. Nem szégyenlem leírni, mert nemcsak magam voltam így, de az anyagiakban ilyen szegény karácsonyom még nem volt. Hogy pártoljak hát anyagilag is egy ilyen szép akciót, hogy jegyezsek részvényt, mikor a családnak a legszükségesebb ruhadarabokra sem jutott? Pedig ezt az egyházunknak szinte létfenntartását szolgáló vállalkozást mégis támogatni kell! Hogyan?

Ha más megoldást nem találnánk, úgy egy szerény indítványt teszek.

Ha egyházi főhatóságunk is ilyen szükségét látja egy református nyomdavállalat létesítésének s erre a Kálvin könyvnyomda részvénytársaságot alkalmasnak találja, méltóztassék segítségére lenni ez akcióban résztvenni akaróknak olyan formában, hogy a részvényt jegyzők az általuk jegyzett részvények 10 százalékát most készpénzben befizetik, a fennmaradó 90 százalékot pedig 9 hónap alatt, havi egyenlő részletekben az államsegélyből az egyházkerület pénztára levonja, hogy így azok is résztvehessenek e feltétlenül szükséges vállalkozás létrehozásában, akik ezidőszerint — anyagiak híján — részt nem vehetnének.

A vállalat megalakulásához sikert és Isten áldását kívánom s azt óhajtanám, bárha erőtlen szavaim erőteljesebb visszhangra találnának.

Szinérváralja.

Szabó Endre.

Kettős harangszentelés és jubiláris emléktábla teleplezés Lugoson.

Nagyfontosságú évfordulót ünnepelt a lugosi ref. egyház karácsony napjaiban. Ekkor volt ugyanis 25 ik évfordulója az egyházközség életében ama nagyjelentőségű eseménynek, hogy az egyházközség épületei, a város kereskedelmi centrumában levő ketemeletes impozáns bérpalotája, amely Lugosnak ma is a legszebb épülete, továbbá a Temes parton a városi színház mellett levő gyönyörű temploma és mellette a modern parochiáliás ház megépült és rendeltetésének átadatott. A lugosi egyházközséget aug 500 lélekkel 1903-ban szervezte meg önálló egyházközséggé Pogány Károly akkori krassó-szőrényi főispán, ez a lángoló buzgalmu kálvinista főúr és Lorántffy Zsuzsanna lelkű felesége, Teleki Leonie grófnő, kiknek kezdeményezésére a reformátusok kiváltak az akkor már elnémetesedett közös protestáns egyházközség kötelékéből. Pogány Károly providenciális gondosságának és lankadást nem ismerő áldozatos tevékenységének köszönhető, hogy néhány lelkes munkatársa segítségével az önálló szervezkedés után három év mulva, 1906. őszén már állottak az egyház és iskola jövőjét minden időkre biztosító, ma óriási vagyontékét képviselő egyházi ingatlanok, amelyeket Pogány Károly hitbuzgósága és cselekvő szeretete a semmiből teremtett elő. A lugosi egyházközség az évfordulói alkalmából két harangot öntetett nagy alapítóinak és protektorainak, néhai Pogány Károly és felesége, Teleki Leonie grófnő nevének megörökítésére s a két harangot karácsony előtt szentelte fel Szombati-Szabó István lelkész. A jubiláris ünnepi istentisztelet után presbiteri diszgyűlés volt, melynek végeztével a bérpalota kapu-boltjának falán elhelyezett diszes és impozáns méretű

márvány emléktáblát leplezte le a lelkész. Az emléktáblával Pogány Károly főispán, az egyházközség megszervezője, László Sándor miniszteri tanácsos, akkori gondnok, Varasdy Károly kir. tanácsos pénzügyigazgató, akkori főgondnok, Papp Lajos első lelkész s az első presbitérium tagjai közül Nemes Kálmán 28 év óta presbiter, később gondnok, majd tb. főgondnok és Zöld József 23 éven át bérpalotagondnok és pénztáros nevének és érdemeinek szerzett maradandó emlékezetet az egyházközség.

Nőszövetségi jelvények.

A nőszövetségi jelvényekről szóló felhívást olvasva, eszembe jutott egy kedves kis epizód a váradi napok történetéből. Amint valamelyik napon a déli órákban hazafelé igyekeztem, egyszerre csak mellém került egy nagyon szegényes, kopott ruháju 14–15 éves leányka s megszólított: „Nagysága kérem...” Már épen a zsebembe akartam nyulni, mert azt hittem, alamizsnát kér, de abban a pillanatban megláttam az avult kis kabáton a keskeny fehér szalagot, mely az enyimen is ott hirdette a hovatartozandóságot: Ref. nagyhét — Nagyvárad 1931. Aztán már nem is csodálkoztam, hogy a megszólítást ez a kérdés követte: „Holnap is lesz konferencia?” Erre mégis csak a zsebembe nyultam és adtam neki egy programot. A két kis fehér jelvény üdvözölte egymást s megértette viselőivel, hogy együvé tartoznak, mert közös cél hozta őket egy idegen városba.

Idegen város lett ez a mai vesztébe rohanó, zürzavaros világ azok számára, akiknek a lelkéből még nem pusztult ki hovatartozandóságuk tudata. Bizony nagyon is szükséges, hogy jelt adjanak egymásnak azok, akiket közös célok vezérelnek. Tűzze fel hát minden református asszony a jelvényt, mely némán, de annál kifejezőbben hirdesse a vele találkozóknak: Látod, testvéred vagyok, bizhatsz bennem mert „a te néped én népem, a te Istened én Istenem.”

Ajtay Béláné.

HIREK

Lelkészeltekítés. A felsőbányai egyházban január 3-án történt meg Spáczay Árpád új lelkipásztor beiktatása. Az új lelkészt kit szülővárosa hívott haza papjának, a hívek osztatlan szeretete fogadta és a beiktatási ünnepre nagy számban kísérték el a nagybányai gyülekezet tagjai is, akik között öt évig teljesített s. lelkészi szolgálatot. A beiktatást Sárközi Lajos szatmárnémeti lelkész e. m. tanácsbíró végezte. Az új lelkipásztor I. Kor. 4 r. 1–2 v. alapján tartott szívhezszóló és lelképítő beszédet. Az isteni-

fiszteleten az egyházi vegyeskar Hajdu Sándor tanító vezetésével két hatásosan előadott énekszámal működött közre. Istenisztelet után a presbiteri gyűlésen Papp Márton főgondnok üdvözölte az új lelkészt, mint akit fiú és testvér gyanánt köszönt a szülőföld. E gyűlésen meleg ünneplésben részesítették Nagy Lajos nyugalomba vonult lelkészt is, aki csaknem félszázadon át volt a gyülekezet érdemeiben gazdag pásztora. A közebeden sok lelkes felköszöntő éltette a nyugalomba vonult és beiktatott lelkészt, melyekben a polgármester és a g. kath. és r. kath. lelkészek a megértést és összetartást hangoztatták. A kegyelem Istene áldja meg a volt lelkész öregségét óhajtott nyugalommal, az új pásztor pedig munkájában sikerrel és előhaldással.

A nagyváradi Áruháza céljára adakoztak. A bihar félegyházai nőszövetség tagjai 115 kgr. lisztet, 120 kgr. paszulyt, 100 kgr. búzát, 100

kgr. krumplit, 90 kgr. szemes-tengerit, továbbá diót, hagymát, szappant és 300 Leit gyűjtöttek. — A máramarosszigeti nőszövetség tagjai 2000 Leit, — A szalárdi leánybibliakör 410 Leit. — A paptamási egyházból 160 kgr. lisztet, 65 kgr. paszulyt, 120 kgr. krumplit, továbbá zsirt, diót, törlőruhát, zsebkendőt, szappant, szalonnát, tojást és 530 Leit. — A szatmári Bethlen G. bibliakör egy szatmári árva eltartási költségeibe 3000 Leit.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Sz. E. Sz.-ra. A múlt számra már későre érkezett, de volt is ugyanilyen tárgyú cikünk. Ezt is szívesen hozzuk, mert szükség van rá. — **T. Zs.** Lapunk anyaga a szemelvény megérkezésekor már nyomdában volt s így e számba már nem szoríthattam be. — **B. S. F.-t.** A II. rész közlésére türelmedet kérem. A jövő számban jönni fog!

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 163—1932 II. szám Valamennyi képesítő vizsgálatra készülő segéd (oklevél nélküli) tanítónak. Mihez tartás és előkészítés végett közlöm, hogy a nagyenyedi ref. tanítóképző értesítése szerint az elemi iskolai szabályzat 469. fejeletében megállapított szóbeli felelet (convorbire) anyaga a 204.292—1931. sz. miniszteri rendelet alapján a következő: 1. Románia földrajza. Különösen tárgyalva lesz I. Simionescu: Dobrogea c. műve. A munka beszerezhető a Cartea Românească-nál bármilyen könyvkereskedés útján, Ára 75 Leu 2. Pedagógiából Förster: Indrumarea vietii c. munkája, mely a szerzőnek Jugendlehre c. műve. A munkát magyarra az igazgatóság tudomása szerint Schütz Antal fordította „Élet és jellem” címen. Ki-

adta a Szociális Misszió Társulat Budapesten, 1913 ban, Az árára vonatkozólag nem áll módomban tájékoztatást adni. A román fordítás szintén a Cartea Românească nál kapható 60 leuért. 3. Természettudományi tárgyakból fizika kémia van kijelölve. Oradea—Nagyvárad, 1932 január 14 Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

17—1932. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak. Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm hogy a minisztérium 213,527—1931. sz. rendelete szerint 1932 jan. 1 től kezdődőleg a fizetések utáni adó (impozitul pe salarii, tehát nem a globális adó) havi 4000 leu fizetésig az eddigi 44 % helyett 4 % al, azon felüli fizetésrész után az eddigi 88 % helyett 8 % -kal számítandó. Oradea—Nagyvárad, 1932 január 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Tanügyi: 231—1932-II. szám. Valamennyi kebelbeli elemi iskolai hatóságnak. Az oktatásügyi minisztérium 163,307—1931. sz. rendeletével kötelezőleg előírja az elemi iskolák II, III, IV. osztálya számára, hogy minden héten egy nyelvtani órát „Meseóra” címen (ceasul de sezaoare) arra kell fordítani, hogy a gyermekeket bevezessék a koruknak megfelelő irodalomba. Ezen órák tárgya a helynek, idősornak, eseménynek, ünnepnek megfelelő olvasmányok, vagy elbeszélő előadások, váltakozva találós mesékkal, tréfás versekkel és egyéb szórakoztató elme élesztő gyakorlatokkal. Ezen órákon minden iskolás fontoskodás mellőzésével az osztály önállóságra nevelése a cél. Az órák anyaga alkalmazandó a legközelebbi vallásos vagy nemzeti ünnephez, egy óra a város multjának szentelendő, egy a télnek, egy a tavasznak. Lehetőleg ezen órák az iskolai könyvtár használatával kötetendők össze. Részletesebb programért magyar iskoláink számára a minisztériumhoz fordultunk, egyben kérve a rendelet végrehajtásának a program kidolgozásáig való elhalasztását. Céltalan kísérletezések elkerülése végett tehát csak ott vezessék be már most ezt a meseórát, ahol annak sikerét biztosítani tudják, egyébként várják meg további intézkedéseimet. Oradea—Nagyvárad, 1932 január 15. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke

Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik hitelbetét gyűjtéssel. *Leszámítol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Répiszeli a trieszil „Adriai”
biztosító-társaságot.**

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak ei.

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen megfelelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként 1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja

h a r a n g j a i t

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

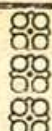

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-
évre 180 lei. — Egyes lappéldányok
ára 10 lei. — Megjelenik minden
hónap 1., 10. és 20-ik napján.

A hivek látogatása.

Hozzászólás Tóth Zs. múlt évi 41., 42. sz.-ban megjelent cikkéhez.

Legelőször is azt akarom leszögezni, hogy nekünk papoknak nem szabad sem elméletileg, sem gyakorlatilag azon gondolkoznunk, hogy vállaljuk-e a pásztorrágot vagy nem, mert az a pap — legyen bár a legpontosabb, leghíresebb adminisztrátor, illetve szónok — ki a pásztorrágot nem vállalja, nem egyéb, mint száraz hivatalnok, [illetve a papi pálya: egy kenyérkereseti pálya]; közben porlanak a lelkek, vész a halhatatlan lélek.

Azt mondja Ezékiel XXXIV. 10-ben: „Igy szól az Úristen: Ime megyek a pásztorok ellen és előkérem nyájamat az ő kezektől.” Sőt a pásztorok kötelessége is világos: „az elveszettet megkeresem, s az elüzöttet visszahozom, s a megtörtöttet kötözgetem, s a beteget erősítem stb.” [Éz. XXXIV. 16] „Mint pásztor nyáját úgy legelteti, karjára veszi a bárányokat [kisgyermek lelkigondozása] és ölébe hordozza,” [Ézs. LX. 11.] Erre példa az ujszöv. ben Jézus ki: „mikor kiereszti az ő juhait, előttük megyen és a juhok követik őt”... életét adja a juhokért. [Ján. X., 4—10]... ki ismeri az ő juhait, ki utána megy az elveszetteknek, felveszi a vállára hazaviszi. [Mt XVIII. 12—14]

Mindezekből láthatjuk, hogy nem mellékes szórakozása a papnak a pásztorlás hanem kötelessége, ami felől nem szabad spekulálni, hogy „tegyem — ne tegyem”, mert számadásra von minden reánk bízott lélekért az Úr [„és előkérem nyájamat az ő kezektől“]. Ezért mondja Szikszai: „Nagy dolog a lelki pásztorrág, mert az a lélek körül jár stb.”... „A lelkipásztor nagy szeretettel viseltessék a pásztorrága alatt levő nyájhoz és semmitől ne vonogassa magát valami annak hasznára való... a hitben erőtelenekeket, bűneik miatt kesergőket... hánykódókat, kétkedőket... a betegekhez... örömet elmenjen stb.... A lelkipásztor nem lágymeleget, nem immel-ámmal és unalommal for-

golódjék . . . hanem buzgósággal, hűséggel, vidámsággal és minden erővel. Semmi eszközt és alkalmatosságot el ne mulasszon, semmi munkát ne sajnáljon, semmi bajtól ne irtózzon avégre, hogy Krisztus országa terjedjen." Szikszai 276—287. 1]

Igaz, — hogy mert Tóth Zsigmond szerint is — a hivek látogatása közben sok visszás és kellemetlen helyzet adhatja elő magát — a lelkipásztornak figyelmesnek, tapintatosnak, körültekintőnek, gyöngédnek s nyáját nagy szeretettel szeretőnek kell lennie ki nem parasztot, nem is adófizető alanyt, hanem testvért, illetve reábizott halhatatlan lelket (Isten képmását) lásson hivei mindenikében, ki sem nem abszolút rossz, sem nem angyal.

De beszéljen az élet, illetve a példa: Élt Magyarbecében egy notorius részeges, ki egy alkalommal felesége haját karjára csavarva éppen éles fejszével le akarta vágni felesége nyakát, mikor odatoppantam és hirtelen ráköszöntem: „Jó napot Márton bácsi, jöjjön hamar, mert baj van“ Ez a meglepetésszerű fel-lépés egyszerre megrázta, kiejtette a fejszét a kezéből és ellen-állás nélkül engedelmeskedett. Kivitem karonfogva a határba és ott járkálgattunk késő esig. Közben — miután láttam, hogy az ital kipárolgott a fejéből — beszéltem az ital átkáról (helyi példákat hoztam fel) Igaz, mikor elbucszunkt, azt mondta. „Tiszteletes ur én látom, hogy igaza van, de a mi életünk hasonlít egy mély kerékvágáshoz, melyből már nem tud kizökkenni a kerék“ De erre én azt mondtam: „ha egy legény nekiveti a vállát, kizökkenti azt . . . a mi kerekünket is ki tudja zökkenteni Jézus, ki azért jött, hogy megkeresse aki elveszett Mikor rájön az ital ördöge (illette a vágy) s megfogja háza kilincset, hogy a korcsmába menjen, csak ennyit mondjon: „Uram Jézus most segíts, most mutasd meg erődet!“ És ez az ember — ki dacára annak, hogy annakeelőtte háromszor esküdött meg az urasztala előtt hogy nem iszik többet, mégis mindig visszaesett — többet sohase' volt részeg. Kérdem. „nem megérte ez a kellemetlen alkalom (látogatás) azt, hogy egy emberélet (az asszony élete) megmentődött, egy emberlélek (a Katona Márton lelke) megszabadult?!

Nem ugyanezt az eredményt érte el Tóth Zs. is (leirt cikkében) mikor a végső nyomorba jutott férfit látogatásával esetleg egy véres családirtástól mentett meg?!

Ilyen példákkal bőven szolgál az élet, de nemcsak egyese-
ket, hanem egész gyülekezeteket lehet megmenteni a romlástól.

Ismertem egy lelkipásztort, kit egy öreg presbitere azzal fogadott: „Mondja csak tiszteletes ur, Benkő tiszteletes ur nem

baptista?" „Miért?" „Mert minden szombaton összegyűjtött bennünket és felolvasta nekünk az „Erdélyi Barázdát". Ez a lelkipásztor minden baptistaság vádjá nélkül, négy esztendő múlva gyülekezetében bibliaórát, felolvasó estélyt, házi istentiszteletet és vasárnapi iskolát tartott és telt házban prédikált. Mi történt ott? Semmi egyéb, minthogy uton útfélen, kertben, mezőn, műhelyben [alkalmas és alkalmatlan időben] szólt Isten igéjét. Pásztor volt. Megkereste azt, aki elveszett. [Lelkipásztori beszélgetéssel.]

De ama lelkipásztori munkának — melyre ráillik Jézus szava: az én igám gyönyörűséges — mentesnek kell lenni minden gépiességtől, kényszerűségtől, de legfőbbképpen minden papi kenetteljességtől, nagyképüsködéstől, mert ezekkel épp az ellenkezőjét érjük el: megutáltatjuk, amit megszerettetni akarunk. A pásztor legyen természetes, vidám és tapintatos, de mindenekfelett nagyszeretető a reábizott lelkeket illetőleg, ki szivből — és nem szinből — együtt örül az örülőkkel, együtt szomorkodik a szomorkodókkal, de ki soha egy pillanatilig sem téveszti szeme elől [lakodalmon, mulatságon] hogy kit képvisel s hogy azok lelkéért — kik reá néznek — felel az örökbíró előtt.

Legyen ott a pásztor mindenütt, amiképpen ott vannak a Sátán [veres vagy fekete sátán] megbizottai, ágensei, akkor nem kell félnünk a jövődőtől, mert akkor a jövődő a mienk, illetve a Krisztusé. Amíg mi spekulálgatunk vitalkozunk, hogy kell-e látogatásokat végezniük hiveink között, hogy nem néznek-e ki, nem leszünk-e terhükre? stb., addig a nem spekuláló, de cselekvő vörös, illetve fekete ágensek elvégzik az ők romboló munkájukat s mi csak arra eszmélünk, hogy jót akartunk s mégis kicsuszott a talaj a lábunk alól.

Katholikus [gör. és róm.] paptestvéreink minden esztendőben kötelesek egyszer — bármily nehézségek árán is — felkeresni hiveiket [† G. M. B], mi ne tudnánk megtenni ugyanezt? De másképp.

Lehetek a legkiválóbb szónok, leglelkiismeretesebb, legpontosabb pap [minta irodista], ha pásztor nem vagyok. Hangzik felém az Úr szava: „Jaj a hűtlen pásztoroknak, kik csak magukat legeltetik!" ... „a hitetlen elvész, de az ő lelkét a te kezedből kérem meg." [Ézs. III. 18.]

Józsefbáza,

Nagy Pál,

Az egyház szociális felelőssége.

A VIII-ik Református Nagyhéten tartott, konferenciát bevezető előadás.

Írta és előadta: Arday Aladár, gyantai ref. lelkész.

[Folytatás.]

Az egyház — ezt mindnyájunknak érezni kell — nem hallgathat és nem tétlenkedhetik tovább az emberiség jobb jövődjének, az Istenország ügyének végleges elárulása nélkül. Nem lehet tovább sem tartózkodó, sem gyáva. Nem rezignálhat és nem moshatja — Pilátus módjára — a kezeit. Az egyháznak hangosan kiáltani és erőteljesen dolgozni kell, nem azt, amit fent vagy lent várnak tőle, hanem amit felébredt lelkiismerete diktál, amit számára Ura parancsol. Az egyház sem a szakszervezetnek, sem trösztöknek, sem a munkásvezéreknek sem a pénzkirályoknak nem tartozik felelősséggel. De Krisztusnak felelősséggel tartozik minden szaváért és hallgatásáért, minden cselekedetéért és vonakodásáért. És Krisztus bátor, bizonyágtevő igehirdetést és bátor bizonyágtevő tetteket vár mindig, de a mai nagyon nehéz időkben különösen az ő egyházától. Elvárja, hogy hirdesse bátran, félelem és megalkuvás nélkül a jelszavak hangos zavarában az evangélium örökérvényű igazságait s a világ megváltó gyarló emberi törekvésekkel szemben az Ő válságának egyetlen tökéletes voltát és mindenekre elégséges erejét. Hirdesse, hogy az emberiség Nélküle hiába keresi, mert nem találhatja meg a boldogság útját. Hirdesse, hogy minden baja, nyomorusága, vivódása és önmarcangolása azért van, mert Tőle elszakadt, mert szeretet helyett az önzés fundamentumán akar magának jobb világot építeni, mert az anyagot látja az élet egyetlen értékének, mert elfelejtette, hogy egyetlen emberi lélek többet ér az egész látható világnál és mert végzetesen megfordította a sorrendet, nem keresi először az Istennek országát és annak igazságát.

De Krisztus nemcsak szép szavakat, hanem szép tetteket, bátor és bizonyágtévő életet is vár az Ő egyházától. Elvárja, hogy ne csak hangos szája, hanem tevékeny keze, serény lába és irgalmas szive is legyen. És elvárja, hogy a sziv, kéz és láb bizonyágtétele sohase hazudtolja meg a szájnak a bizonyágtételét.

Az egyház a mai szomorú élet sebesültekkel, kifosztottakkal teli jerikói országutján nem lehet sem a példázatbeli szivtelen zsidó pap, sem a könyörtelen lévita. Csak az irgalmas

Samaritánus lehet. Nem szabad félnie a legveszedelme-
sebb utakon se a rablóktól. Nem szabad egyéb elfoglaltságaira
hivatkozva, érzéktelenül járni el a kifosztott nyomorultak mellett.
Legyen nála mindég gyógyító olaj és erősítő bor. Ne csak
kérni, adni is tudjon! És ne csak Igét és imádságot, pénzt is ha
kell a sebek gyógyítására az élet vendégfogadásainak.

Ne felejtse, hogy a veszedelmes földi utakon keresztül a
mennyei Jeruzsálem felé tart, ahol Ura és Királya ítéletre várja.
Ne felejtse, hogy a Biró nem a gazdasága, világi tekintélye, ha-
talma, címei, államsegélye után érdeklődik, hanem, hogy hogyan
bánt az ő kicsinyjeivel, a szegényekkel, nyomorgókkal, az élet
elesettjeivel és kifosztottjaival. A felelősségből termé-
szetesen folyik a szolgálat kötelezettsége, a
szolgálat hátterében pedig ott áll a megítéltetés,
mégpedig nemcsak a földi, hanem a mennyei megítéltetés is.

Az egyházak ma versenyeznek. Sajnos, nem mindig a lelki
és főleg nem a szociális szolgálatban. Többször az uralkodásban,
az állam asztaláról lehulló morzsákon való osztzkodásban,
maholnap már még a titulusokon is. A szolga pedig semmikép
nem lehet nagyobb az Ő Uránál. Az egyház Ura nem volt
kegyelmes, még tiszteletes sem volt. Csak Mester volt. De
szerte járt, jót cselekedvén és mindeneket, kik az ördög hatal-
mában vannak, megszabadítván. Hirdette szüntelen az Istenor-
szágainak evangéliumát és gyógyította a betegeket.

És mentek Hozzá. És szeretet és gyűlölet járt a nyomában.
Imádták a jók és átkozták a rosszak.

Az egyház szolgálói ma már azt sem tudják, hogy nevezzék
magukat. Mi mai urak vagyunk, nagyok és tekintélyesek a ma-
gunk szemében, de nagyon kicsinyek és tekintélytelenek a világ
szemében. Mi bizony nem járunk szerte [pedig milyen kicsiny a
mesterünkéhez képest a körünk] hogy keressünk a szociális
munkát. Még azt se szívesen vállaljuk sokszor, amit tálcán eli-
bénk hoznak. De nem is jönnek utánunk. És nem is keresnek
bennünket. Sőt már nem is gyűlölnék bennünket, egyszerűen
csak magunkra hagynak bennünket. A szolgálat útján nem len-
nénk kegyelmesek, még nagytiszteletűek se lennénk, de lennénk
igazi vezetők, pásztorok, akiket ismernek a juhok és
követnek és halgatnak a szavára.

A szociális felelősség komoly vállalása a
tekintély egyházat átkényszeríti a szolgáló egy-
ház útjára.

A szociális probléma megoldásaira való törekvés tehát

sulyos lelkiismereti, ítéletalatti és élet revíziót követelő halaszthatatlanul sürgős kötelessége az egyháznak. Istenország ügyével s az emberiség jobb jövőjével szembeni felelősségéről van szó. Láthatja az egyház, hogy itt a 12. ik óra. Ha az evangélium nem oldja meg a kérdést, a nyomor fogja, úgy, ahogy Ő tudja megoldani.

Krisztus evangéliuma az emberiségnek még minden nagyobb válságból megmutatta a kiveztő utat. Most is ez az egyetlen biztos lámpás. Csak tudja az egyház az evangélium fáklyáját a tömeg előtt tisztán, ragyogó fényességben felemelni.

Mint az egyetlen biztos világosság az evangélium hordozója, az egyház viseli a felelősség legnagyobb súlyát a jövő alakulásáért. Emberek nem tudnak (az egyháziak sem) a nagybeteg emberiségnek gyógyító orvosságot készíteni. Bizalmat sem tudnak ébreszteni.

De Krisztus tud. Mindig tudott és most is tud. Csak egyháznak legyen hite Benne. Vele induljon a szociális munkába. Az Ő számára s ne emberei számára követelje a vezetést. Programot Ő a múltban sem adott, most sem ad. [De ad irányelveket, inspirációkat] E programokban olyan gazdag világnak nem is újabb programokra van szüksége. Hanem életekre. Krisztust követő életekre. Sokkal több önzetlen munkára, áldozatra, szeretetre, igazságra, lélekre, életre. Ezeket 'nélkülözi a világ. Ha ezeket viszi az egyház, nemcsak a száján, hanem életében is Krisztus által a világnak, újra felé fordul a bizalom, az egyház viszonyeri tekintélyét és vezetőszerpét. A tömegek Krisztustól soha nem fordultak el, csak a Krisztus méltatlan képviselőitől. Az egyház haladjon újra a Krisztus által kijelölt szolgálátának utján s a tömegek mennek újra az evangélium hirdető és sebeket is gyógyító egyház nyomában. Mint minden más kötelességének, úgy szociális felelősségének s ebből folyó minden kötelezettségének is az egyház csak egyetlen Úra, a Jézus Krisztus által tehet eleget.

(Vége.)

Lelkészmeghívás. A nagybányai egyházközség január 24 én 167 szótöbbséggel O'áh Sándor szamoskrassói lelki pásztort, a nagybányai egyházmegye főjegyzőjét hívta meg lelkészéül.

Az adományok összege a múlt évben a nagyváradi egyházban 266.447 és 116.641 Lei perselypénz, összesen 383.088 Lei a szatmári egyházban 265.739 és 39.216 Lei perselypénz, összesen 304.955 Lei volt.

Honnét ez a rideg közönyösség?

II.

Igen nagy örömömre szolgált, hogy fenti címen megjelent cikkemre névtelen levelet kaptam. Valami világi ember írta; minden sorából kiviláglik ez. Azt vitatja benne, hogy az általam vázolt „rideg közönyösség” csak látszat; „egy kis papi neurozis” — miképen kifejezi magát. — Ez azonban — írja — nem vehető zokon egyházi férfitől. Sőt egyenesen el is várják tőle, hogy maga ne viseltessék „rideg közönyösséggel” az általa képviselt nagy eszmék iránt. — Azt állítja hogy a jelenkor férfiai s női nem csupán melegen érdeklődnek a vallásos élet iránt, hanem valósággal mélyen vallásosak is. Megengedi ugyan, hogy a „szervezeti” vallással keveset törődnek, mert egyház nélkül is tudnak vallásosak lenni. Az életük tónusa ez nekik.

Ez az én őszintén nagyrabecsült levélíróm a jelenben élő lelkek általános felfogását szólaltatta meg a vallásról. A mai divatos, népszerű vélemény tényleg az a vallásról, hogy: a mai ember vallásos, de nem kell neki a szervezett egyház. Kiváltképpen az ifjuság vallja nagy előszeretettel ezt.

Hogyha a mélyére nézünk ezen felfogásnak, azonnal meglátjuk, hogy az ezen felfogás vallói egészen mást értenek vallás alatt, mint mi. Őszerintök ugyanis a vallás nem más, mint általánosan elfogadott illemszabályok szerint való élés. Ide tartozik a jó modor, pajtási hűség, uri bánásmód, „fair” viselkedés, szóval a gentleman-ség. Ezekről mondják, hogy egyházon kívül is gyakorolható erények. Ennek logikai következményeként hirdetik aztán, hogy szervezett egyházra nincsen semmi szükség.

Ez a felfogás azonban erősen megszükkíti a vallás magas, szentes fogalmát. Összetéveszti azt a világi illemtannal. Azt állítja ugyanis, hogy az egyház főfőtennivalója az, hogy a Közmorált fejlessze. Ámde ez csak egyik csekély része az anyaszentegyház feladatainak, a szociológiai. Pedig a vallás az emberi élet teljes egészére kiható istenadomány.

Ezzel szemben van az egyetemes egyházi felfogás, amelynek magam is hangot igyekeztem adni; amely azt állítja, hogy a nagy tömegek ma közönyösek a vallással szemben. Az egyház ugyanis a vallásról magasabban vélekedik, mint a nagy tömeg.

Nem muló, örökösen változó közmorált — pláne illemtant — ért alatta, hanem: eleven életközösséget az egy élő igaz Istennel. Isten és az emberi lélek élő egyessége az; bensőséges viszony

az ember és a Teremtője között, az apa és gyermeke közt. Ez a vallás újtestamentomi felfogása; ez a Krisztus felfogása. Megkapó nyíltsággal fejezi ezt ki Jézus: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők” [Ján. 15, 5]. Annyira bensőséges ez a viszony Krisztus és az emberi lélek közt, hogy merev nyíltsággal kijelenti Jézus: „Ha valaki Én bennem nem marad, a szőlőn kívül vettetik és megszárad, mint a szőlővessző és egybegyűjtetvén azok... a tűzrevettetnek és megégnek” [U. o. 6. v.]. Ugyancsak ezt a gondolatot fejezik ki eme szavai is: „Aki eszi az én testemet és issza az Én véremet, az énbennem lakozik és Én abban” [János 6, 56.]. Pál apostolnak meg egyenesen klasszikus szavajárása: „A Krisztusban”, „Az Urban”. („Atyámfiak az Urban”).

Ennek a bensőséges életközönységnek a gentleman ség csupán egyik eredménye, de nem maga a vallás.

Maga az anyaszentegyház sem „elavult” intézmény, míg dicső feladatát hiven teljesíti. Feladata pedig nem csupán a Közmorál prédikálása, hanem legelső sorban az, hogy élő közösségbe hozza az emberi lelket Istennel. Az Ur Jézustól nyerte ezt a szentséges megbízatást: „... megkeresztelvén őket az Atyának, Fiúnak és Szentléleknek nevében.” Ez marad nagy hivatása az időknél végezetéig. Illetve amíg az Istennel való szent közösségen kívül élő lelkek létezni fognak. Kissé profán módon ugyan, de igen találóan úgy fejezhetném ki az egyház legfőbb funkcióját, hogy: közvetíti Istent a világnak.

Elismerem én, hogy ennek a dicső hivatásnak nem tud az egyház mindig tökéletesen megfelelni. Ámde ma is igyekszik tehetsége legjobbját adni. És amíg összes ténykedéseiben a dolog lelkét képes megérinteni, mindaddig hathatós eszköze is marad ezen Istenközvetítésnek. Hiszen még a legridegebb közönység alatt is ott szendereg az emberi lelkekben a sejtelmes megérzés, hogy az emberi lélek sokkalta magasabbra van teremtve, minthogy csak jó modora legyen.

A főbaj ott van rendszeren hogy keresztyéntelen felfogások tömnek el az egyház csatornáit, azért nem funkcionálnak azok kifogástalanul, azért nem képesek Istent teljes mértékben közvetíteni a világ számára.

Az én őszintén tisztelt levélíróim teljesen a jelen eszmevilágában él, mi pedig — hivatásunk alaptermészete szerint — a jövőben. Az ő véleménye népszerű, a miénk népszerűtlen. Az övé efemer, a miénk örökkévaló. Ezek a szempontok is tekintetbe veendőkre vallásról alkotott felfogásaink elbírálásánál. Hi-

szen Jézus pusztai megkísértésének is itt lappang a csattanója. Hogyha Ő népszerű, a tömeg szájaize szerint való, jóllehet alacsony, muló elveket hirdet, a világ ura lesz, pillanatnyilag, testi képen. Ha pedig örökérvényű, nagy életigazságok harcosává szegődik, keresztre feszítik, de messiássá magasztosul örök időkre, lelki értelemben.

Mesterét nyomon kell követnie anyaszentegyházának is. Addig nem kell félnie „az idők mohától”. Addig a poklok hatalmasságai sem vehetnek erőt rajta!

Várom a további vá'aszt!

Bokor Sándor.

Részvényalírási felhívás.

[A Kálvin Könyvnyomda részvénytársasággá alakítása.]

Alólírott alapítók — mint azt lapunk előző számaiban közöltük — elhatároztuk, hogy Nagyvárad székhellyel a volt Béres-féle, jelenleg **Kálvin Könyvnyomdat részvénytársasággá alakítjuk** 600,000 lei alaptőkével, mely áll 600 drb egyenként 1000 lei azaz Egyezer lei névértékű, névre szóló részvényekből. Ezen részvénytársaság átveszi a már 23 év óta Nagyváradon működő, Béres Károly és Társai tulajdonát képező könyvnyomdavállalatot, tankönyv és nyomtatványraktárát és az üzemet tovább szándékszik folytatni.

A részvénytársaság alapjául szolgáló tőke ellenértéke ezek szerint a nyomda aktíváiból állana és a vonatkozó leltár bárki által megtekinthető a könyvnyomdavállalat Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 14. sz. alatti iroda és nyomdahelyiségében,

A részvények korlátlan számban jegyezhetők, az alapítók azonban fenntartják maguknak a jogot, hogy a szükséghez képest a számfelüli jegyzéseket (tuljegyéseket) leszállítsák.

A részvényjegyzések alkalmával a lejegyzett részvények névértékének 10% a készpénzben kifizetendő, míg az alakuló közgyűlés megtartásáig, (aminek idejét lapunkban közlé fogjuk tenni) további 20%, a megalakulástól számított 30., 60. és 90. napra befizetendő további 20, 25 és 25% összeg kamat nélkül. Ezenkívül részvénykiállítás és alapítási költség címen részvényenkint 60 lei fizetendő.

A részvényjegyzések és az azokból származó befizetések elfogadására az alapítók felhatalmazással bírnak.

Az aláírásból származó befizetések teljesíthetők a főtitiszteletű és méltóságos Egyházkerület Pénztáránál (Oradea, Őr-utca 1. sz.), a lelkészi hivataloknál, a Nagyvárad ref. Egyház adóhivatalánál, továbbá a Takarékoság Segély és Takarékszövetkezetnél, Nagyvárad, Szt. László-tér 5. sz. alatt.

A részvényjegyzés határideje — meghosszabbítva — 1932 február hó 20-ig.

A részvénytársaság határozatlan időre alakul.

Az alapítók fenntartják maguknak a jogot arra, hogy 3 évre az első igazgatóságot kinevezzék.

Az egyházak, pénzüzetek és jogi személyek az alakuló közgyűlésen egy meghatalmazott által képviseltetik magukat.

Református Testvéreink!

Jelen vállalkozásunkkal egy olyan intézménynek a megmentéséről van szó, amelyet a mai időkben mi reformátusok, nélkülözni nem tudunk. A Kálvin-nyomda mióta létezik, mindig egyházi ügyünk szolgálatában állott és az abból kikerült sajtótermékeknek egyházunk tagjai sokat köszönhetnek.

Midőn a gazdasági krízis a nyomda sorsát olyképen formálta hogy az magántulajdonban további tőke hiánya miatt hivatását zavartalanul betölteni nem tudja, akkor egyházunk áldozatkész presbiteri és hívei segítsenek, hogy a nyomdát továbbra is a mi ügyünk szolgálatába tarthassuk. Arról van szó mindössze hogy legalább 400 olyan egyháztagnak jelentkezzék, aki legalább fejenként ezer lei tőkével hozzájárul a nyomda további fenntartásához.

A vállalat gazdagon felszerelt modern berendezése jóval nagyobb érték a kibocsátásra kerülő 600 darab részvény áránál, tehát a befektetett tőke a legteljesebb mértékben biztosítva van, annak jövedelme pedig a betétkamatot még a legsúlyosabb gazdasági viszonyok között is biztosítja.

Bizunk abban, hogy egyházunk tagjai ezen áldozatra, még a mai nehéz időkben is készséggel vállalkoznak, különösen amikor arról van szó, hogy elsősorban a mi hivatalos kiadványaink, mint egyházkerületünk hivatalos lapja, a Református Hiradó, Árvaházi Képes Naptár és sok-sok más nyomtatvány további zavartalan megjelenését biztosítsuk.

Egyházunk hű fiai különbség nélkül, vegyék ki részöket lehetőségök szerint e nagyfontosságú terv megvalósításából. Kérünk mindeneket, hogy részvényjegyzés céljából jelentkezzenek a fent megjelölt helyeken minél előbb.

Nagyvárad, 1932 január 23 án. *Mónus Sándor* gyáros, ipar-testületi elnök, *Csernák Béla* ref. lelkész, *Vaday Béla* esperes, *Dr Ujfalussy Sándor* ügyvéd, *Balajthy Jenő* ref. lelkész, *Dr Szeghalmy Sándor* ügyvéd, *Vargha László* egyh. ker. számvevő, *Papp Sándor* ny. p. ü. főtanácsos, *Fodor József* ref. lelkész, *Dr Sarkady Sándor* ügyvéd, *Kovács József* egyh.-ker. pénztáros, *Béres Károly* nyomdatulajdonos,

IRODALOM

Előfizetési felhívás.

Amint a református Lelkészek Lapjában előzetesen már jeleztem is, szándékozom kiadni a Heidelbergi Káté magyar-
zatát. Céлом ezáltal — egy olyan könyvet bocsátani lelkésztest
véreim rendelkezésére, amely ne tudományos fejtegetés, ne
száraz dogmatizálás hanem eleven, építő, gyakorlati magyarázat
egyen. Minden egyes magyarázat tárgyát egy-egy urnapja fogja
képezni, ha egy — ha több kérdésből is áll az és akárcsak a
bibliamagyarázat, alapigén épül fel.

Az III urnapja kidolgozására 52 lelkészt kértem fel, akik
részben válaszoltak is és ez uton vállalták a közreműködést,
részben pedig nem utasították vissza a felkérést és így közre-
működésükre szintén számítani lehet. E lelkészek betűsoros név-
jegyzéke a következő: Adorján Gábor [Dicsőszentmárton], Ady
László [Székelyföldvár], Arday Aladár [Gyanta], dr Árkossy
Jenő [Nyárádszereda], Baczó Lajos [Petrilla - Lónyaitelep], Bakk
József [Radnótfája], Bokor Sándor [Feketegyarmat], Bonczidai
Dezső [Kide], Boros Jenő [Szatmár], Csekme Ádám [Szék], Csia
Pál [Brassó], Dankó József [Fugyi], Daróczi Ferenc [Magyar-
vista], dr Dávid György [Kibéd], Dávid Gyula [Arapatak],
Debreczeni István [Szatmár], Derzsi Endre [Balázsfalva], Dérczy
Imre [Lőrinczréve], Dohi Árpád [Nagyszalonta], Dósa Dániel
[Nagysajó], Gönczy Sándor [Nagykároly], Havadtőy Sándor
[Kovácsna], Horváth Jenő [Aninósza], dr Illyés Géza [Magyar-
királyfalva], Imreh Lajos [Kézdimartonfalva], dr Jakó Dénes
[Alsócsernáton], Járay Márton [Fogarás], Kádár Géza [Zilah],
Káli Dénes [Nagykend], Kiss Albert [Bikfalva], Kónya Kálmán
[Bágy], Kun Zoltán [Pankota], László Dezső [Kolozsvár],
Maksay Albert [Kolozsvár], Márk Mihály [Agyagfalva], Máthé
Elek [Sóvárád], dr Mezey Mihály [Magyarláros], dr Musnai
László [Teke], Nagy Ferenc [Tövis], Memes Elemér [Igazfalva],
Papp József [Máramarossziget], Régeni István [Gyulafehérvár],
Rozsonday Ádám [Magyarhermány], Sárközy Lajos [Szatmár],
dr Szabolcska László [Temesvár], Szász Ferenc [Türe],
Szombati Szabó István [Lugos], dr Tapsony Endre [Sülelmed],
Tarnóczi Lajos [Bihar], dr Tavasz Sándor [Kolozsvár], Tóth
falusi József [Marosvásárhely] és Vásárhelyi János [Kolozsvár].

A könyv kb. 14—15 iv [220—230 oldal] terjedelemben fog
megjelenni és előfizetési ára 160 Lei, Bolti ára magasabb lesz.

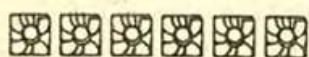

Ahol lelkésztestvéreim nincsenek abban a helyzetben, hogy a könyvet megrendelhessék, gondolom — megrgendelhetik ezt, már amennyiben természetesen anyagi fedezet van rá, egyház-községük részére. A parochiális könyvtárban ugyis meg van már a Heidelbergi Káté, legyen meg annak a magyarázata is. A könyv ára fizethető az előfiz. díj előleges beküldése, utánvét, vagy a kongruából történendő levonás útján. Kérem ezt a jelentkezés, vagy az előfiz. felhívás aláírása alkalmával jelezni.

A kibocsátott előfiz. felhívásoknak minél előbb, de legkésőbb f. év március 1-ig való szives visszaküldését kérem.

Balázsfalva, 1932. jan. 1. Derzsi Endre, ref. lelkész.

Előfizetési felhívás. Szeretettel hívom fel lelkésztestvéreink szives figyelmét a szerkesztésem alatt álló „Református Lelkészek Lapjára”, melynek — Isten kegyelméből — V. évfolyamát szerkesztem. Miután a megelőző évfolyamokból nagyobb készlettel rendelkezem, az új előfizetőknek díjtalanul bocsáthatok egy-egy évfolyamot rendelkezésükre, csupán csak az expediálási költséget számítva fel. A lap havonta kétszer, 16 oldal terjedelemben jelenik meg; előfizetési ára, mely levonható a kongruából is, 240 Lei egy évre. Akik az ajándék évfolyamra igényt tartanak, sziveskedjenek jelezni azt is, hogy melyik évfolyamot óhajtanák?! Derzsi Endre, balázsfalvai ref. lelkész.

HIREK

Lelkészi államszegély ügyében értesítjük az érdekelteket, hogy az egyházkerületi pénztár, a múlt évi július hónapra kiutalt összegből, amely a rendszeres egyhavi járandóságnak mintegy 70 %-át teszi ki, a számfejtéseket megejtette és az összegeket a szokásos uton szétosztás céljából eljuttatta. Sajnos ez ideig a legnagyobb utánjárással sem sikerült további összegekhez hozzájutni, jóllehet e tekintetben minden ígéret az illetékes körök részéről megadatott. Amennyiben újabb utalás történne, úgy a legközelebb ki fizetésre kerülő havi állam

segély összegéhez a most hiányzó cca 30 % pótlólag automatikusan hozzá lesz csatolva. Reméljük, hogy most már legalább is a közel jövőben az elmaradt részletek utalást, illetve kifizetést nyernek.

A szalmári leánygimnázium a napokban kapta meg azt a miniszteri rendeletet, amely ennek az iskolának a nyilvánossági jogot megadja. Évek kitartó munkájának eredménye régi jogaink ezen visszaszerzése, amelyért a legteljesebb elismerés illeti meg a vezetőséget és a tanári testü-

letet, hogy a nehéz viszonyok közt, a meg nem értés atmoszférájában kitartóan és következetesen tudtak dolgozni az iskola szellemi életének irányításán s a tanítás színvonalának olyatén fenntartásán aminek eredménye lett a nyilvánossági jog elismerése Reméljük, hogy ez a kedvező fordulat az iskola életében új virágzás korának kezdete lesz

A lugosi Nőszövetség karácsonyi szeretetmunkája. A lugosi Nőszövetség igen tevékeny és áldásos szeretetmunkát fejtett ki karácsony alkalmával, amikor az egyházközséggel együttesen 21 fiú és 22 leánygyermeket ruházott fel részben, vagy egészben. A karácsonyi ünnepeket megelőzően a lugosi iskolás gyermekek között kiosztatott 26 pár cipő, ugyanannyi harisnya, 14 rend fiuruha 2 téli kabát, 17 leányszvetter, 17 rend leányruha, 15 ing, 17 leány nadrág s nagyobb mennyiségű különböző ócska gyermekruha. Karácsony első napján esle az árva és szegény gyermekek karácsonyfa ünnepélyével kapcsolatban nagyszabású templomi hangversenyt rendezett a Nőszövetség, amikor a templomban állított fel egy óriási

karácsonyfát a karácsonyi örömből kizárt iskolás gyermekek számára. A templomi ünnepély után 72 darab félkilogramos sütemény és édesség csomagot osztott szét a Nőszövetség a szegény gyermekek között. Karácsony másodnapján a törvényszéki fogházban a rabok, majd a vármegyei szegényházban a szegények részére rendezett istentisztelet alkalmával a rabok részére kiosztott a Nőszövetség 1 téli kabátot, 5 pár cipőt, 10 pár harisnyát 1 mellényt, 4 alsónadrágot, 10 inget, 3 törülközőt, 2 zsebkendőt, 22 csomag cigarettadohányt, nagy mennyiségű süteményt és husnemű élelmiszert, három nőszövetségi tag pedig 13 rab részére készített ünnepi ebédet. A szegényházban 6 pár harisnyát, fejkendőket, dohányt, 1 kosár süteményt és pénzsegélyt osztott szét a szegények közt a Nőszövetség.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Ö. T. Cikkedről szeretnék veled mielőbb beszélni. **M. K. M-d.** A kért darabokat rövidesen küldjük Bátorítás nélkül is jöhet minden írásod. A 10 éves jubileumról értesítést kérek.

■■■■ HIVATALOS RÉSZ ■■■■

Református Püspöki Hivatal Nagyvárád.

Pénztári: 414-1932-III. szám. **KÖRRENDELET.** Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkészi Hivatalnak. Hivatalos levelezésekhez szükséges postabélyegek ügyében értesitem valamennyi érdekelt Nt. Lelkészi Hivatalt, hogy a kultuszminisztérium 5556-428. számú február 25-én kelt rendelete értelmében február hó 15-ig fenntartja az 1930. évben kiadott rendeletét, melyet 1437-1930-III. szám alatt hivatalos lapunkban közöltem. Ezen rendelet értelmében ugyanis

a 77. számú „Cont“ terhére a szükségnek megfelelő bélyegjegyek díjmentesen szolgáltatnak ki. A nagyváradi postaigazgatóság kapott ugyan hasonló tartalmu rendelkezést, de a reánk vonatkozó 77. számú „Cont“ legutóbbi kelt beszűntetése óta újra visszaállítva nem lett és így ezen számla terhére történő elszámolás ügyében az alárendelt postahivatalainak rendelet kiadni nincs módjában. Az érdekelt egyházak közbelépése következtében távirati felterjesztést tett a postaigazgatóság a bukaresti Regia Autonomia P. T. T.-hez az ügy végleges rendezésére és a szükséges intézkedések kézhezvételére. A vonatkozó válasz pár napon belül bizonyára meg fog érkezni, amelyet a sürgösségre való tekintettel a Nt. esperesi hivatalokkal késedelem nélkül közölni fogok és mindazon Nt. lelkeszi hivatalok, amelyek bélyegekkal ellátva nincsenek és arra szükségük van a felvilágosító intézkedést onnan sziveskedjenek beszerezni, amelynek alapján, ha a posta felhatalmazást kap a beszűntett számla újbóli megnyitására szükségletüket kielégítik. Oradea—Nagyvárad, 1932 január 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

342—1932-III. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli Nagyt. Esperes, Lelkesz, Segédlelkesz és Levita uraknak. A helybeli pénzügyigazgatóságtól vett hivatalos értesítés alapján közlöm mindazon érdekeltekkel, akik az elmúlt 1931. teljes évre szóló globális adóik befizetését még a nyugtáknak hivatalomhoz való beküldésével nem igazolták, hogy ezen hiányzó nyugtákat a lehető legrövidebb időn belül juttassák el, mert a pénzügyminisztérium f. évi január 13-án kelt 8863. sz. rendelete értelmében már az 1931. évi november havi fizetéseket sem szolgáltatják ki ezek bemutatása nélkül. Oradea—Nagyvárad, 1932 január 30. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

Tanügyi: 355—1932 II. sz. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli iskolai hatósághoz. A minisztérium egy elébe terjesztett konkrét eset alapján, az eddigi gyakorlattól eltérően, a magánoktatási törvény vonatkozó fejezetei értelmezéseképpen úgy döntött, hogy azok a tanítók, akik romániai tanítóképzőben, azonban 1926 előtt szerezték diplomájukat, a román vizsgálat letételére kötelesek. Ennek következtében az 1920—25. években végzett tanítók amennyiben román vizsgájuk vagy végleges autorizációjuk esetleg véglegesítési vizsgájuk nincsen, a legközelebbi alkalommal román nyelvi vizsgára kötelesek jelentkezni. Oradea—Nagyvárad, 1932 január 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

466—1932 I **Pályázat** a nagyszalontai egyházmegyébe ke-
belezett erdőhegy kisjenői (Aradmegye) református egyház rendes
lelkészi állomására. Javadalom: a lelkészi díjlevél szerint:
1. Tisztességes lakás, melynek külső belső takarítását egyház
teljesíteti és 824 négyszögöl kert. 2. Készpénz az egyház pénz-
tárából negyedévi előleges részletekben 322 Lei. 3. 52 265 négy-
szögöl tagosított szántó és kaszálóföld egy taghan Állami adóját
egészben az egyház, a Körös szabályozási költség $\frac{1}{3}$ részét
egyház, $\frac{2}{3}$ részét haszonélvező lelkész fizeti. 4. 41 köbméter (12
bécsi öl) kemény tűzifából 14 köbméter természetben beszállítva
lelkész udvarára, 27 köbméter megváltva á 20 L. = 540 L.
5. Gyertya és sülletményért 146 Lei. 6. 520 négyszögöl káposz-
tás földadóját az egyház fizeti. 7. 274 négyszögöl „toldásföld”
temetőben [adóját az egyház fizeti]. 8. 601 négyszögöl szőlőföld
[adóját az egyház fizeti]. 9. 4 drb szarvasmarha, 4 drb sertés
legeltelési jog. 10. Stóla az egyházkerület rendelete szerint.
Megjegyzés: A természetben adott 14 köbméter tűzifából lelkész
irodát is tartozik fűteni. Lelkész eredményes társadalmi munkás-
sága esetén a presbitérium még 10 köbméter tűzifát ad termé-
szetben a megváltási ár leszámítása ellenében. A föld ez évben
46 000 Leiért haszonbérbe van adva. 11. Állami fizetésekiegészíté-
s, melyért az egyház nem szavatol. **Kötelesség:** Erdőhegy
Kisjenő társegyházban és a hozzácsatolt szórványokban az
E. T.-ben előirt összes lelkészi teendők végzése. Az állás a
választás megerősítése után azonnal elfoglalandó. Pályázati kér-
vények a hirdetés közzétételétől számított 3 héten belül oklevél-
lel [másolatban] szolgálati bizonyítványokkal együtt Kassay
Béla espereshez Tinca—Tenke Judetül Bihor (Biharmegye) kül-
dendők. Oradea—Nagyvárad, 1932 január 28. **Súlyok, püspök**

Pályázat. A szamosdobi ref. egyház pályázatot hirdet
kántori állásra. Javadalom: 1. Lakás akár természetben akár
megválasztandó kivánsága s vele köthető megegyezés szerinti
lakbér. 2. Földhaszonélvezet: a) 11 hold (1200 □ ölével) és
1100 □-öl szántó; b) 5 hold 600 □ öl kaszáló; c) 550 □-öl te-
rületű kenderes; és ugyanilyen területű káposztásföld; d) 700
□-öl területű faiskola rendeltetésszerű használata; e) az ujtemető
 $\frac{1}{3}$ ad részbeni használata; f) egy fél urbéres telek utáni erdő
illetőség haszonélvezete [évenkénti hozama kb 2—3 méter tűzifa,
mely esetleg haszonfának is értékesíthető]; g) egy fél urbéres
telek utáni legelőilletőség szabad használata [8 drb marha és
4 drb sertés legeltelhetési jog]. Földek adóját kántor viseli.
3. Terményjövedelem: 8 hektoliter tiszta buza. 4. Fajárandóság:
8 méter kemény tűzifa beszállítva. 5. Stóla: egyházkerületi meg-
állapítás szerint. **Kötelesség:** Az állami iskolába járó ref.
növédek vallás és énektanítása, az összes kántori szolgálatok
ellátása énekkar vezetése, egyházi jegyzőség, vasárnapi iskolai
tanítás és általában minden belmissziós munkában segédkezés.
Pályázhatnak ref. vallásu, a kántori szolgálatra [orgona nincs]
alkalmas férfiak; nyugdíjas tanítók előnyben. A pályázatok folyó
évi február hó 20 ig Ref. Lelkészi Hivatal címén Szamosdob
[Doba, Jud. Sätmar] küldendők. **Presbitérium.**

M st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyt. Református Lelkeszi Hivatalnak

Jud. Arad

Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

TAKARÉKOSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett tőzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítol váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestzi „Adriai”
biztosító-társaságot.**

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen meg
felelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként
1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-
utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár:

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat a legkülönbélebb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosebb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Őr-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei, Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Munkanélküliség és egyház.

Dr Kotzó Jenő előadása a nagyváradai nagyhéten.

A bölcsességnek, igazságnak és jóságnak kutforrása: a Szent Biblia tanít arra: „Ha embereknek vagy angyaloknak nyelveken szólnék is, a szeretet pedig nincsen énbennem, olyá lettem, mint a zengő érc és a pengő cimbalom. [Pál korinthus-beliekhez írt I. levele, XIII r. 1. verse.]

Ezeket a szent ígéket szívembe zárva, akarok foglalkozni azzal a társadalmi nyavalyával, amely egyaránt mérget olt a testbe és lélekbe, amelynek tehát okait kifürkészni és pusztító csiráit orvosolni, emberi és keresztyéni kötelesség.

Ez a testet és lelket ölő nyavalya: a munkanélküliség.

Nem a mai társadalomnak egyik rákos jelensége, de épen mai életünkben jelenkezik olyan aggasztó mértékben, amely már már katasztrófálisnak mondható.

Mert munka nélkül nincsen élet. A munka jelenti a kenyeret, a boldogulást. A munka véd meg a betegségek ellen, megadva nemcsak a gyógyuláshoz szükséges anyagi lehetőségeket, hanem ellenálló erővel is acélozva meg az embert, úgy anyagi, mint erkölcsi, lelki életében is.

A munka, tehát kenyér nélkül szűkölködő test elsatnyul és a sorvadó testben élő lélek hovatovább elveszti egyensúlyát, erkölcsi életében egyre lejjebb és lejjebb süllyed, mignem a bűnök fertőjében egészen elmerül.

Száz és száz példáját láttuk azoknak a szerencsétlen börtönlakóknak, akiket a kenyér hiánya sodort a lejtőre; ezer és ezer példája rémit el azoknak a nyomoruságos pince- és kórházlakóknak, akiknek a hiányos táplálkozás és az elégtelen ruházkodás sorvasztotta el életerejét; és az öngyilkosok végnélküli sora mered felénk szemrehányó, sőt vádoló tekintettel, mert nem ismertük fel, vagy talán nem is kutattuk és nem igyekeztünk orvosolni nagy-nagy nyomoruságukat.

Es ezeknek a szerencsétleneknek száma épen napjainkban nőtt meg hihetetlen és kétségbeejtő magasságokig. A különböző államokban összeállított kimutatások szerint a művelt világon élő munkanélküliek száma meghaladja a husz milliót és ez a borzalmas nagyságu szám még egyre növekedik.

Nem lehet célja ennek az értekezésnek az, hogy a munkanélküliségnek, mint világjelenségnek okaival és következményeivel foglalkozzam. De fel kellett tárnom ezt a társadalmat és erkölcsi világot robbanással fenyegető rémet a maga ijesztő nagyságában azért, hogy mementót állítsak mindazok elé, akiknek fogékony elméje és érző szive van annak belátására, hogy a mai siralmas helyzeten segíteni társadalomnak és egyeseknek egyaránt kötelessége.

Nem lehet vitás, hogy a munkanélküliség okainak és következményeinek megszüntetése első sorban állami feladat. De a gyógyító munkából a társadalomnak is ki kell vennie a maga részét. Nemcsak azért, mert a munkanélküliség következményei a társadalom alapját támadják meg, hanem azért is, mert amikor Isten a maga Szentlelkét oltotta belénk, ezzel minden nemes munkára is elhívott bennünket.

És ha meggondoljuk, hogy az egyik legtökéletesebb és kétségtelenül legfenségesebb társadalmi alakulat: az Egyház, akkor fokozottabban domborodik ki előttünk az a felelősségteljes feladat, amelynek betöltését a munkanélküliség kérdésében az Egyház elé kell állítanunk.

Ez a feladat egyaránt lelki és anyagi kötelezettségeket jelent és merőben keresztyéni, mert a Megváltó Jézusnak egész élete, minden tanítása: a hit felemelő erejének megszilárdítása, a felebaráti szeretet, a nyomorgók istápolása, a testvériségből folyó kötelezettségek. Hiszen, amikor Jézus a pusztában, a betegek meggyógyítása után, öt kenyérből és két halból ötezer embert dusan megvendégtelt, ezzel nemcsak csodát tett, hanem ragyogó példáját szolgáltatta annak, hogy a hívőknek lelki felemelése mellett a test ápolásáról is gondoskodni kell. Jézus pedig az Egyházban és az Egyházzal él tovább.

Ha az egyháznak ezt a kötelességét felismerve, a munka nélküliség okai és szomorú következményei felett elmélyedünk, az Egyház vezető szerveinek érezniök kell a súlyos felelősséget, amely ennek a társadalmi betegség terjedésének megakadályozásában és a már létező betegség orvoslásában reánehazodik. És keresnie kell mindazokat a gyógyszereket, amelyek a betegség enyhítésére és ha lehet, kiküszöbölésére alkalmasak.

Kétségtelen, hogy a munkanélküliség okainak megszüntetése a nehezebb feladat. Es ez nem is oldható meg generális intézkedésekkel. Mert egyrészt a munkanélküliségnek helyenként speciális okai vannak, másrészt pedig nincsen olyan szervezet, tehát olyan lehetőség, amely a világ gazdasági eredőket egységesen irányítani és befolyásolni képes lenne. De helyileg sokat tehetünk, ha a testvéri közösségből folyó, mélyseges ember-szeretetet irányítja tetteinket.

Szerény meggyőződésem szerint a teendőknél éppen ez a súlyosabbik része az, amely intézményes állami beavatkozás nélkül kívánatos eredményekkel nem biztathat. Ezért és mert pusztán elméleti elmefuttatás a kérdés megoldását az Egyházon belül előbbre nem viheti, ezuttal csak olyan inkább gyakorlati kérdésekkel foglalkozom, amelyek az Egyház, sőt kisebb társadalmi alakulatok és egyesek tevékenységi körén belül is hatékony gyógyszerként szolgálhatnak.

Ilyen gyógyszer elsősorban: *a hit és bizalom megerősítése, az emberi szolidaritás érzésének fokozása, a szeretet melegének apóitása és mindezekben keresztül: a nélkülözők, az elesettek gyamolitása.*

Akiket a tanítás és a prédikálás apostoli ereje meg fog győzni arról, hogy az ember valóban drágább teremtménye az Ő mennyei Atyjának, mint az égi madarak, akiket az Ő atyai gondossága felnevel és eltart, vagy, mint a mezei liliomok, amelyeket a Gondviselő Atya minden királyi öltözéknél pompásabb ruhába öltöztetett: azok hitben megerősödve, keményebben tudnak szembe szállani az élet viharával. És akiknek az Ige hirdetés meggyőző ereje lelke mélyébe fogja oltani, hogy: „tartozunk pedig mi, kik erősek vagyunk ezzel, hogy az erőtléneknek erőtlenségeket hordozzuk és ne kedveskedjünk magunknak” [Pál rómabeliekhez írt levele XIV. r. 1. verse.] és áterzik, hogy mi haszna vagyon annak, ha a szűkölködőknek azt mondaná valaki: „menjetek el békességgel, melegedjete meg és egyeteket eleget, mindazáltal nem adják meg nékiek, amelyek szükségesek volnának testüknek táplálására”, [Jakab közönséges levele II. r., 16 verse.] azok keresztyéni szeretettel fogják megnyitni hajlékaikat és megteríteni asztalaikat a szűkölködők előtt. †

Bizonyos, hogy a lelki felkészültség az élet harcaiban is megerősít és felemel, másrészt embertársaink szükségének felismerésére és enyhítésére is megindítja a szíveket. Ezért úgy vélem, hogy az Egyház, első és talán legfontosabb feladata: a minden megpróbáltatásokkal szemben is élő hit, remény és szeretet megszilárdítása.

(Folyt. köv.)

Debrecen énekes diákjai és XVI. századbeli ismeretlen református énekek.*

Debrecen polgárságát, ennek kedves iskoláját, a Kollégiumot, kezdettől fogva szoros kapcsolat fűzte egymáshoz. E kedves kapcsolat eleven fenntartói közt azok az igénytelen kis diákok voltak, akik az iskola jó párszáz év előtti történetében „pueri cantores“ [énekes-gyermekek] néven fordulnak elő. Ezek az Istenadta szegény diákokcskák úgy keresték mindennapi táplálékukat, — az iskola szűkös ellátása mellett — hogy egyes ünnepies alkalmakon, mint aminők az ünnepek, a születési évfordulók, a lakodalmak, és a keresztelők, továbbá a szüreték és a disznótorok voltak, felkeresték a város tehetősebb polgárait és néhány énekvers eléneklésével kifejezést adtak az iskola üdvözlő örömeinek, meg ama figyelmeztetésének is, hogy ezek a fiucskák elvégre nem élhetnek levegőből, adjanak hát nekik pár garas alamizsnát, vagy egy meleg levest. Az alamizsnagyűjtés eme módját nem a debreceni diák találta fel, hanem a középkori német diákélet. Németországban bachánsoknak, mendikánsoknak, vagánsoknak nevezték azokat az apró diákokat, akik az egyetemi városokban szertefutkározva [innen ez a másik nevük is: Currende] keresték a jómódu polgárok lakásait, hogy ablakuk alatt megállva, pár himnusz dallam eléneklésével meleg szobához, vagy egy darabka kenyérhez jussanak. Ismeretes, hogy Mansfeld, Magdeburg, Eisenach házablakai alatt valamikor Luther is ilyen currens gyermekként kereste kenyerét. A reformáció korában ez a „diákjóléti intézmény“ még szélesebb méreteket öltött. A szegény néposztályból kikerült kisdíák ekkor már nemcsak az utcák jólismert alamizsnagyűjtője, hanem megszokott vendége azoknak a házaknak is, ahol valami ünnepet ülnek.

E szokás a külföldi mintára és az iskola négyszáz év előtti rendszere következtében Debrecenben is meggyökeresedett és a „solemnis“ vagy az ünnepi kántálás szokásában egész szervezetet épített meg. Hogy a városban hol van ünnepség, annak kinyomozására az „explorator“nak, egyik diáktisztviselőnek volt gondja. Ez naponként reggel 9, délután 4 órakor kiment a városba és megludakolta, hogy hol van szükség énekesdiákra? Mikor az éneklés ideje napszálltakor elkövetkezett, maga mellé

* Az egész egyházi sajtól bejárta annak a nagyértékű felfedezésnek a híre, melyre dr. Nagy Sándor debreceni gimn. vallásnár bukkant az 1672. évből való Debreczeni Scolának estvei könyörgése egyik példányában. Ezzel kapcsolatban írta a tudós kutató lapunk számára e cikket.

vette az énekesdiákokat és a hely színén megjelent. Nem mindenütt volt szabad énekelni, csak ott, ahol legalább két asztalnyi vendégsereg, vagy ha ennél kevesebb, de benne valami notabilitás volt jelen. Ünnepi éneklésre járni pedig minden kisdiáknak kötelessége volt, mert ha attól huzódozott, vagy az elől megugrott, mulasztásáért nemcsak azzal lakolt, hogy megcsapták, hanem azzal is, hogy a közös osztalékból kizárták.

A debreceni énekesdiákok azonban nemcsak az öröm óráiban, hanem a gyász szomorúságában is együtt voltak a polgársággal. Ők voltak a temető énekesek is. Egykoru feljegyzésekből tudjuk, hogy a XVIII század közepéig hat főből álló csoportokban jár/ak temetni azután kilences csoportokban. Egy-egy halott után járt nekik fejenként 8 dénár, majd 1756 tájban egész évre 10 rh. forint. Ha ezekhez a körülményekhez még azt is hozzávesszük, hogy a rendes istentiszteleti éneklést is az énekesdiákok vezették, teljesen indokoltnak vesszük, hogy a Debreceni Kollégium az énektanításra kezdettől fogva nagy gondot fordított. Nemcsak az egyes osztályok köztanítói, hanem a magántanítók is külön énekórákat tartanak. Az egyöntetűség kedvéért 1761-ben az az intézkedés, hogy a nagyobb növendékeknek prézeseik vannak, a kisebb diákokat pedig a nagyobb növendékek tanítják énekelni.

A kollégiumi énektanítás a lokalitás jelentőségén messze felülemelkedik azzal a jellemvonásával, hogy nemcsak az egyház céljának áll szolgálatában hanem az esztétikai képzésnek is. A régi iskolai törvényekben előforduló „ars canendi” kifejezés arra mutat, hogy iskolánk már a XVIII. század előtt elméleti zenei oktatást is nyújtott, sőt a XVIII. század közepétől kezdve bizonyíthatólag, azt megelőzőleg pedig gyaníthatólag éppen a harmónikus éneklés elméleti és gyakorlati oktatását. Kétségtelen, hogy a diákok kézikönyvei közé tartozott Buchanans énekeskönyve, mely először 1619-ben jelent meg. Ez az énekeskönyv összhangzatos énekeskönyv, mely Dávid százötven zsoltárát 30 különféle időmértékes latin szövegre szedi s látja el más és más négy szólamu dallammal. Az énekeskönyv, mely vegyeskari feldolgozást mutat, a szólamokat nem a mai gyakorlat szerinti módon [egymás alá írott alakban] közli, hanem külön külön táblázatban. Ha valamikor igazolni tudnók, hogy diákjaink nemcsak a vezető szólamokat énekeltek csupán, hanem a kísérő dallamokat is, a Kollégiumi Kántus keletkezési idejét nem az 1739. nagy pestis korától és alkalmától kellene számítanunk, hanem legalább is jó száz évvel azelőttről. Nagy jelentősége volna

ennek a kimutatásnak, mert így beigazolódna, hogy a debreceni diák már akkor harmónikusan énekelt, mikor a harmónia Európaszerte még csak alig bontogatja szárnyait. Hanem ide vonatkozóan a részletesebb feljegyzések hiányoznak.

A kollégiumi énekkultúra 1739-ben, a nagy pestis idején lendül neki különösebben. Országos méretű volt a pestisjárvány ekkor, de talán Debrecenben szedett legtöbb áldozatot. Méretéről fogalmat alkothatunk, ha meggondoljuk, hogy Debrecennek 10.000 főre alig becsülhető lakosságából 9 hónap alatt három hónap alatt 8.700 életet oltott ki. A szörnyű veszedelemben a diákság szertefutott; a 2.000-re becsülhető diákságból nem maradt több bent a városban 30-nál. Ezek egyik-másikát a város meglátta u. n. pestituális lelkésznek, aki a lelkészeknek a temetéseknél és utcák szegletein tartani szokott predikációknál segédkezett. Predikátorok hát már voltak, de nem voltak énekesdiákok éppen akkor, mikor legnagyobb szükség lett volna rájuk.

Ilyen szomorú helyzetben támad egy eszméje Maróthi Györgynek, a Kollégium nagyhirű számtanárának — Nincsenek itt az énekesdiákok? Akad még pár jó énekes a bentmaradt harminc diák közt. Ezekből én összehozok egy kvartettet és mindjárt lesz énekkar, mely a temetéseken szolgál. — Elgondolását tett követte és két kis és két nagy diákból összeállította a mai debreceni kántus őst, a vegyeskari kvartettet.

Az első kvartett tagjait szinte név szerint ismerjük, ha meghallgatjuk Szőnyi Benjámint esperes urat, aki „önéletrajz“-ában így ír: „Voltam vocalis musikus, melyet Maróthi György uram, kitől én legtöbbet tanultam, állított vala fel. Veszprémi István, Szalatsi Mihály, én; Szőnyi Benjámint és Dávid Ferenc voltunk a legelsők, akiket Anno 1739-ben, mikor a pestis volna, ékes vocalis musicára megtanított Maróthi György a maga házában és a pestis elmúlván, a Kollégiumban praesesekké tett.“ Ha most már ezeket az adatokat az iskolai törvényeknek aláírott diákok bejegyzéseinek adataival összevetjük, azt is megállapíthatjuk, hogy a gyermekhangot Veszprémi és Dávid, a férfihangot pedig Szőnyi és Szalatsi énekelte.

Kétségtelen, hogy Maróthi ettől a kvartettől és az ennek évről-évre bővülő utódjától, a kántustól, sokat várt. Azt várta, hogy majd a debreceni gyülekezetet megtanítja négy hangra énekelni, mint ahogy ő azt a külföldi (svájci) protestáns gyülekezeteknél tapasztalta. Várakozása hiú ábránd volt. A debreceni fül sokáig nem tudott megbarátkozni az összhanggal. Hiába adta ki Maróthi uram a Kántus, de meg a debreceni gyülekezet szá-

mára az ő négyszólamu zsoltárait [első kiadásában 1743-ban], nem énekelt abból négyhangra más, csak a kántus, az is mindeneknek a botránkozására, amint kitetszik egyik 1743-ból való városi jegyzőkönyv bejegyzéséből, melyszerint: „Mai vasárnapon a kistemplomban reggeli isteni szolgálatnak és tanításnak alkalmából a deák ifjuság a kóták szerint, a nép pedig a régi mód szerint énekelvén, nagy konfuzió és botránkozás lett belőle, azért a tanács iratott Szilágyi Mihály professzor úrnak, hogy mivel ez már többször is tapasztaltatott . . . említett professzor ur az egész deák ifjuságot ujabban serio et svaviter adhortálja, hogy a templomokban kóta szerint ne énekeljen és azzal a népnek botránkozást ne szerezzen, ha más azt cselekedné is, az ifjuságnak kellene eltávoztatni és a rendtartásban jó példával előmenni“.

Hiába volt a jó debreceni civisek megbotránkozása, a diák továbbra is kótából énekelt, ha nem is a templomokban, de a maga körében megalakított kántusban és szerzett ezen a téren olyan érdemeket, melyeknek értékét legujabban Szabolcsi Bence is kiemeli egyik felette értékes tanulmányában, melyet a református kollégiumok zenei életéről írott. Mi abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy az ő megállapításait ujabban napvilágra került anyag feltárásával erősítsük meg.

Ismeretes, hogy a református énekeskönyvek egész a XVIII. század derekáig csak szövegükben közölték azokat, a himnusokat, melyeket apáink énekelgettek. Nem is volt szükség ezeknek a dallamoknak a közlésére, mert tudta mindenki s ha meghalt az apa, a fiu énekelte tovább azon a melódián, amelyet elődeitől örökölt. Hanem időközben az énekeskönyvekből sok régi himnusz kiszorult, amelynek tehát nemcsak a szövege, hanem a dallama is feledésbe merült. Nagy vesztesége ez a magyar református himnológiának, mert azokban a régi énekekben a XVI. század énekköltészetének számos emléke mult el. Hanem a Kollégium énekes diákjai értettek a hangjegyzéshez és ha más érdemük nem is volna, már azzal nagy szolgálatot tettek a magyar zenei emlékek után érdeklődő utókornak, hogy papírra vetették néhány olyan himnusznak dallamát, mely még az első magyar református énekeskönyv, az 1562-ben megjelent Szegedi Gergely féle énekeskönyv, továbbá a legrégebb debreceni énekeskönyv [Gönczi-féle, először 1595-ben] szövegközléseiből való. Ilyen dallami bejegyzést találunk a „Debreceni Scolanak estveli könyörgése“ egyik 1672-ből való és a Debreceni Kollégiumi Könyvtár kéziratárában őrzött példányának a hozzá-

fűzött következő hét oldalas papirlapján. Harmincnyczolg régi szöveg és dallam található itt egy bokorban, melyek közül kilencről megállapítható, hogy legalább is Tinódi Sebestyén korából való.

Ez a különben primitív bejegyzés [négy soros vonalrendszerben kulcsok és hangnem előjegyzése nélkül] nemcsak azért nevezetes, mert bizonyosságát szolgáltatja annak a ténynek, hogy a debreceni énekes diákok még akkor is szívesen ragaszkodnak olyan énekdallamokhoz, amikor és amelyek többé közszájon már nem forognak, hanem azért is mert ezáltal az iskolában gyakran énekelgetett dallamok közt néhány olyan himnusz dallamát mentették meg a feledéstől, melyek soha nyomtatást nem láttak, mert vagy szövegük vesztette el az aktuálitást, vagy ha szövegük tovább élt is, a kótás kiadási énekeskönyvekbe már más dallammal ment át. Egyébiránt mind dallamnak, mind szövegnek pusztulása nagy veszteség, mert egyszerűbb nyelven és mégis áhítatosabban alig képes magát ma kifejezni a vallásos lélek, mint azok a régi szövegek, dallamaik pedig a reformációkorabeli magyar himnuszoknak egyenesen elbájoló példái

Dr Nagy Sándor.

KÜLFÖLD

Hollandia. Lutey d'Apeldoore lelkésznek, a hollandiai református egyház jelenlegi állapotáról szóló jelentése megállapítja, hogy pl. az amsterdami óriás orthodox református egyház hívei közül kb. 9000 látogatja az istentiszteleteket 225.000 egyháztagnak közül. Lelkészhiány miatt 1644 lelkészi állás közül 326 nincs betöltve. Egyébként örömdetes számokat is közöl, amelyek azt bizonyítják, hogy ez az egyház 3 millió hívével, 900 000 urvacsorával élő tagjával nagyon fontos helyet tölt be a nép életében. 223 000 ifju részeseül konf. előkészítésben. Az egyházközségek szegénygondozói ez évben 42 millió leinyi segélyt osztottak ki szegényeiknek. Az ifjuság egyházához való növekvő ragaszkodásának érdeklődéséről tesz bizonyosságot. Minden évben új lelkészi állomásokat létesítenek és új épületeket emeltek vallásos céokra. Végül meglepéssel emeli ki a jelentés, hogy a szociáldemokraták napilapja, a „Het Volk, a kor vallási és szellemi kérdéseit tárgyaló rovatot nyitott, amelyben a ker. egyházak helyt kapnak.

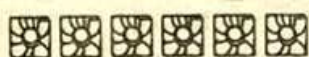
A husvét idejét a népszövetség egy bizottsága április második szombatját követő vasárnapra szeretné állandósítani.

A házassági elválások növekedése. A házassági elválások legutóbbi statisztikája szerint 1913 től 1929 ig a következő ként növekedett, 100,000 lakosra vonatkoztatva: Németországban 299 ről 616-ra, Ausztriában 11·4 ről 89·6-ra, Svájcban 37·7 ről 47·7-re, Hollandiában 18·1 ről 35·5-re, Svédországban 13·7-ről 34·7-re, Belgiumban 15·9 ről 29·5-re, Angliában 1·6-ről 8·6-ra, az Egyesült Államokban 163·5-re, Oroszországban kb. meghaladja az 1000-et.

A genfi nemzeti egyház 1931. évi deficitje meghaladja a 120,000 frankot

Japán. A japán kormány egy régi német gyarmaton, amely a háboru után fennhatósága alá került 6 japán prot. keresztyén misszionáriust tart fenn. Fizeti ellátásukat, lakásról, iskolahelyiségekről és orvosi eszközökről is gondoskodik számukra. Ingyenes utazást biztosít számukra s a misszionáriusoknak munkájukról jelentést kell készíteniök.

HIREK

Értesítés. Több oldalról felmerült azon óhajnak, hogy az alakulóban levő **Kálvinnyomda részvénytársaság** részvényjegyzési idejét hosszabbítsuk meg, — mert sok Egyházközség január hó folyamán nem tartott presbiteri ülést, — eleget tettünk és a részvényjegyzés idejét **febr. hó 21-ig meghosszabbítottuk.** Kérjük a Nagytiszteletű Lelkész urakat, sziveskedjenek odahatni, hogy minden Egyházközség tehetsége szerint minél számosabb részvényt jegyezni sziveskedjen, hogy a Részvénytársaság megalukulhasson és eléje tűzött célját magyar református Egyházunk javára megvalósíthassa. Kérjük az **alírási iveket és a befolyt összegeket** fenti ideig vagy a **Takarékosság Segély- és Takarékszövetkezet** (Oradea, Piața Unirii 5), vagy a **Főtiszteletű és Méltóságos**

Egyházkerületi Pénztár (Oradea, Str. Petru Maior 1.) címére eljuttatni, hogy az alakuló gyűlés lehetőleg még e hó folyamán akadálytalanul megtartható legyen. **Az Alapítók.**

A tiszánloneni egyházkerület új püspöke. A Révész Kálmán elhunytával megüresedett püspöki széket most töltötték be. A beadott szavazatokat jan. 21-én bontotta fel a kiküldött bizottság. Ezek szerint 42 szavazattöbbséggel Farkas István miskolci lelkész esperest választották meg.

Változások az egyházi lapok szerkesztőségében. A Debreceni Protestáns Lap szerkesztésétől dr. Révész Imre vi. szalépett és most dr. Sz. Kun Béla laptulajdonos szerkeszti. A Kálvinista Szemle megindítója és tizenkét éven át hűséges szerkesztője dr. Sebestyén Jenő is megvált a

szerkesztéstől s dr Kovács J. István lett a felelős szerkesztő, kinek Hamar István, Varga Sándor és dr Máthé Elek lettek munkatársai. A Református Figyelőnél Bereczky Albert visszavonult Szomorubb változás, hogy Forgács Gyula az általa alapított és szerkesztett Reformációt egyelőre megszüntette. Viszont örvendetes, hogy Csehszlovákiában új lap indult Református Világszemle címen, mely a Csekes Béla szerkesztésében negyedévenként jelenik meg.

A Bánsági Református Egyházmegye múlt évi tavaszi közgyűlésén kimondotta az általános tisztújítást. A szavazatbontó bizottság az egyházmegyei tisztségekre beérkezett szavazóleveleket múlt évi december hó 8 án Temesvárott tartott gyűlésén bontotta föl, melynek során kitűnt, hogy az egyházmegye új tisztikara a következő: egyházmegyei gondnok Bálint Miklós resicai gyárigazgató, lelkészi főjegyző Keresztes József resicai lelkész, lelkészi aljegyző Torday János karánsebesi lévita-lelkész, világi főjegyző Vargha Mór, világi aljegyző Tóth Benjámín. Lelkésztanácsbírák: Nemes Elemér igazfalkvai, Streleczy Sándor klopó

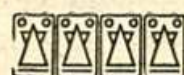
diai. Balogh Gyula szemlaki, és Szondy Géza kisperegi lelkészek világi tanácsbírák: Corray Ármín, Szatmári Lajos dr, Szeless Gyula és Varga Lajos. egyházmegyei tanítóképviselek: Juhász Gyula kisperegi és id. Zöld Zoltán végvári igazgató tanítók Isten áldása legyen az új tisztikar munkásságán, hogy mint hűséges sáfárok munkálkodhassanak az Ur Anyaszentegyházának javára, Isten országának dicsőségére!

Adományok a nagyváradi árvaházra. Ujabbán adakoztak a tenkei vasárnapi iskola II—III. csoportja 200 Leit. — A köröstárkányi nőszövetség Ujvárosi Teréz tanítónő vezetésével rendezett előadás jövedelmét 500 Leit. — A nagy-laki egyház 250 Leit.

Köszönetnyilvánítás. A berettyószéplaki egyházközség presbitériuma ezúton mond egyhangu határozata alapján köszönetet Hönig Frigyes és Fiai aradi harangöntő cégnek az általa szállított közel 10 q. harang elkészítéséért, nem különben a szállítási, szerelési és átalakítási munkálatok precíz kiviteléért és általában a munkálat folyamán az egyházzal szemben tanúsított előzékeny eljárásáért.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Pénztári: 360—1932 III. szám KÖRRENDELET. Valamennyi Nt. Lelkészi Hivatalnak. Az Agricola Fonciera Bizt. Társaság közlése szerint tudomására hozom valamennyi Nt. lelkészi hivatalnak, hogy január 1 től életbeléptetett bélyegtörvény vonatkozó rendelkezése szerint az összes elemi ágazatu biztosítások bélyegilletéke az eddigi 5,28 %-ról 7 %-ra emeltetett fel.

Ennek alapján az egyházközségek által fizetendő tüzdíjak összegénél a múlt évihez képest előállott többletet a vonatkozó szerződés értelmében hasonlóan meg kell téríteniök. Az egyházkerületi pénztár által eljuttatott folyó évi előírási lapon már az így felemelt tüzdíjak szerepelnek. Ahol a kézhezvett díjkötelezvényben kitüntetett összegnél kevesebb fizettetett be a különbözet pótlásáról kérem gondoskodni. Oradea—Nagyvárad, 1932 február 5. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök.

387—1932 sz. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkész urnak. A kultuszminisztérium 10461/967—1932 sz. rendelete értelmében értesitem mindazon érdekelt Lelkészársammat, akik a folyó évi január 1 től újabb korpótléokra igényt tarthatnak hogy ezen joguk az állami költségvetés összeállításánál vizsgálat tárgyává tétetett ugyan, azonban a pénzügyminisztérium rendelkezése értelmében azok nem voltak felvehetőek a költségvetésbe az ország súlyos pénzügyi helyzetére való tekintettel. Ennek következtében tehát semmi nemű korpótlék emelkedést az államsegély szempontjából keresztül vezetnie hivatalomnak nem áll módjában. Oradea—Nagyvárad, 1932 február 5. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk., püspök

Pályázat a nagykárolyi egyházmegyébe kebelezt szaniszlói (Szilágymegye) református egyház rendes lelkészi állomására. Javadalom a legújabb díjlevél szerint, — melynek fokozatos egyházhatósági jóváhagyása most van folyamatban, — a következő:

1. Az egész telkes gazdák egyenként fizetnek [2 kereszt buza helyett] 4 [négy] véka tiszta búzát és 120 forintot
2. Féltelkes gazdák fizetnek [1 kereszt tiszta buza helyett] 2 [kettő] véka tiszta búzát és 60 krt. egyenként.
3. Zsellérek fizetnek egyenként 2 [kettő] véka tiszta száraz gabonát és 60 krt.
4. Lakók fizetnek 1 [egy] véka tiszta száraz gabonát és 30 krt. [egyenként].
5. Özvegy lakó asszonyok fizetnek $\frac{1}{2}$ [fél] véka gabonát és 15 krt.
6. Ezenkívül fizetésképen teljes használatában van lelkésznek egy egész urbéri állományu föld, mely feketén és homokon 37 kat. hold 742 négyszög ölet tesz ki, melyben félhold 820 m² beültetett szőlő
7. A fekete földbeli illetőségéből a tavaszi alá eső fordulóban 6 [hat] hold egyszeri, az őszi alá következő fordulóban levő 6 [hat] hold kétszeri szántás váltsága eimén 2448 Lei [36 forint], az egész urbéri állomány után az összes évi adót egyház fizeti
8. 123 h r. számú lakás kerttel és a földek után eső legeltetési jog
9. Stóla az egyházkerület által megállapított összegben fizettetik.
10. Állami fizetés kiegészítés, melyért azonban az egyházközség semmiféle szavatoságot nem vállal.

Kötelesség: Az E. T. ben s az egyházkerületi határozatokban előirt összes lelkípásztori teendők végzése. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Posta, vasutállomás helyben. Pályázati határidő a hirdetés megjelenésétől számított 3 hét. Pályázati kérvények okmányokkal felszerelve Gönczy Sándor espereshez Carei—Nagykároly, Județul Sălaj [Szilágymegye] küldendők. Sulyok István, püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor

Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadhatók.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-számitol váltókat. Folyósít jelzalog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Répoliszi a frieszil „Adriai”
biztosító-társaságot.**

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen megfelelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értéstitő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értéstitő-lap darabonként 1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében
Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon
6-22

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

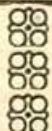

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Munkanélküliség és egyház.

Dr Kotzó Jenő előadása a nagyváradai nagyhéten.

[Folytatás.]

De természetes, hogy ezzel párhuzamosan *minden alkalmat és lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy együttérzésünket s szeretetünket tettekkel, az anyagi segítség erőforrásainak megnyitásával is dokumentáljuk.* És ezeken az egyetemes keresztyéni kötelességeken felül nekünk, romániai magyar reformátusoknak egymás iránt különös kötelezettségeink is vannak.

Amikor, Isten rendeléséből a zsidók szétszóródtak a föld minden országaiban, a faji és lelki közösség csodás megnyilatkozásaival mutattak példát minden idők embereinek arra, hogyan kell a soraik közt szükölködőket gyámolítani, az elesett faj és hittestvéreket felemelni, betegeiket orvosolni. Szinte legenda-szerű a zsidó testvériségnek ez a megnyilatkozása: árva csecsemőket nevel, éhezőket táplál, szegényeket felruház, betegeket gyógyít. És ahol meglátja a szükséget, azonnal siet segítséggel. Hány örökbefogadott és kiházasított zsidó árva gyermek, hány keresethez juttatott nincstelen áldja ennek a faji összetartásnak és testvéri szolidaritásnak jótéteményeit!

Ámde Mózes törvényeinek parancsa s a zsidó elhagyatottság érzete nem lehet erősebb a Krisztusi tanítások örökkévalóságánál és a mi speciálisan magunkra utaltságunk erkölcsi kapcsolatainál. És magától értetődik, hogy a szervezett magyar református társadalomnak, az egyháznak kell e tekintetben példaadó fáklyaként világolnia.

Tudom jól, hogy amilyen rendkívüliek e tekintetben a kötelezettségek, ép oly rendkívüliek a segítség nehézségei is. De erős faji öntudattal, mélységes hittestvéri szeretettel ezeket a nehézségeket, ha nem is győzhetjük le, de enyhíthetjük azáltal, hogy meglevő szociális és karitatív intézményeinket még erőinken

felül is fejlesztjük és egyházunk tekintélyének és nagy erkölcsi súlyának latbavetésével olyan új szociális feladatokra is intézményesen berendezkedünk, amelyek speciálisan magyar református összetartozóságunknak és testvéri közösségünknek is bizonyosságai s amelyek által hittestvéreink emberi során is segíthetünk.

Ilyen lehetne pl. nagyobb református központokban egy-egy református kórháznak, vagy gyermekmenhelynek építése és berendezése, amely nemcsak mint emberbaráti intézmény töltene be kegyes hivatást, nemcsak a hittestvéri közösségből folyó nemes érzéseket erősítené, a testi fejlődés és az egészség biztosításával nemcsak munkára képessé tenné a segélyre szorulókat, hanem a református építőiparosoknak és munkásoknak, a vállalkozóknak és a létesített intézmények református alkalmazottainak foglalkoztatásával a mai társadalom nagy nyomorúságának a munkanélküliségnek közvetlen enyhítését is szolgálná.

Es úgy vélem, hogyha a nagyobb ipari városokban egy-egy református tanoncotthont létesítenénk, ezáltal ezer és ezernyi szegény és most kallódó hittestvérünknek tennénk lehetővé, hogy az életre felkészüljön.

Vagy ki vonná kétségbe pl. egy református állásközvetítő hivatalnak jótékony hatását!

És bár a széles néprétegek előtt a legkevésbé volna rokonszenves, mégis rá kell mutatnom, hogy egy új, progressív szociális adó bevezetésével a református munkanélküliek gyors segítkezésének lehetőségeit is megteremthetnénk.

Tudom jól, hogy az említett és hasonló intézmények, vagy alapok létesítése óriási áldozatokat követelnek. De ha egymás támogatásával fokról-fokra erősítjük a reformátusok nagy társadalmát, ha a tanítás és felvilágosítás eszközeivel, a faji és hittestvéri közösségből folyó szeretetnek harsonájával felrázzuk hideg szíveket és közönyöseket tömegeit, hiszem, hogy a szegények filléreikkel, a tehetősebbek pedig nagyobb értékeikkel — jókedvű adakozókként — sietnek Istennek kedvességére.

És amikor aláhuzottan annyiszor hangsúlyoztam a magyar református megkülönböztetést, tettem ezt azért, mert a magyar református öntudat kifejlesztésére talán soha, a gályaraboskodás gyászos idejében sem volt nagyobb szükség, mint épen a mai helyzetünkben.

De épen ezért, mert így van: Egyháznak és egyeseknek át kell hassa lelke legmélyét, hogy *addig, míg valamely református egyházi intézmény, egy református iparos, vagy kereskedő,*

birtokos, gyáros, vagy vállalkozó református éhezőt, szűkölködőt, munkanélkülit lát maga körül, még erején felül is, testvéri szeretettel kell azt magához emelnie és nem szabad egyetlen alkalmat sem elszalasztania, hogy faji és hittestvéri együttérzéséről tettekkkel is bizonyosságot szolgáltatson.

Nem lehet olyan szűk, vagy szegény egyetlen műhely, üzlet, vagy gazdaság, amelyben még egy-egy munkanélküli hittestvérünknek munkaalkalmat és ezzel kenyeret ne adhatnánk! Talán kisebb falat marad nekünk, talán meg sem vonunk magunktól semmit, legfeljebb csak a dus fölösleget nem szaporítjuk olyan nagy mértékben.

De ma, amikor egy világháboru vérzivatarra után az erkölcsi érzések annyira meggyengültek; amikor a nincstelenek tömege olyan ijesztő mértékben megnövekedett; ma, amikor a vörös örület Isten, Egyház és erkölcsellenes tobzódása minden mesterséges határzár mellett is romboló fellobbanással fenyegeti a társadalmi bekét: vesse ki mindenki szivéből az önzést!

A mai társadalom roskadozó egyensúlyának helyreállítása, a jövő társadalom békéjének biztosítása, faji és hittestvéri közösségünk felismerése követeli meg, hogy valameddig egy munka hiányából nélkülöző hitsorsosunk, vagy embertársunk van, *mondjunk le az önző vagyon-halmozásról* és osszuk meg kenyeret adó munkatermeinket s ha kell betevő falatunkat is a szűkölködőkkel.

„Ne legyen nagyobb előttünk az arany, mint a templom, mely az aranyat is megszenteli!“ Ne legyen nagyobb az arany, mint az a templom, amely mindnyájunk szivében a szeretet pilléreire épült fel. Mert — amint az Irás mondja — „Ha jövendőt tudnék is mondani és minden titkokat és minden bölcseséget tudnék is; és ha egész hitem volna is ugyannyira, hogy a hegyeket elvinném helyekről, s a szeretet nincsen én bennem, semmi vagyok.“ [Pál, Korintusbeliekhez irt I. levele XIII. r. 2. verse].

(Vége.)

Az iratterjesztés kérdéséhez.

Levél a szerkesztőhöz a folyó évi 3. számban megjelent cikkével kapcsolatban.

Az iratterjesztés valóban egyike a legfontosabbaknak istenországa eszközei közül; épen azért csodálkoztam, mindig csodálkozom most is, hogy anyaszentegyházunk évszázadokon keresztül annyira negligálta és csak a szekták példája és egyhá-

zunkat, illetve a keresztyénséget fenyegető rém indított egyeseket (sajnos, nagyon szórványosan) az iratterjesztés fontosságának megértésére. De, míg a szekták tehetik, sajnos, mi nem tehetjük: mire állítunk mi be kolportőröket? Mit fognak azok árulni? És mit terjesztünk mi, ha népünk az igére szomjas és olvasni akar, mit, ha pld. egy-egy hitetlent akarunk egy jó könyv által gondolkozóba ejteni? Bizony annyira a kezdet kezdetén áll még nálunk az iratterjesztés, hogy szinte szégyen.

És mikor Erdélyben megpendítették ezt a kérdést, épen iratterjesztésünk szegénységére való tekintettel indítványoztam annakidején, hogy minden pap és theol. tanár tegye meg ezen a téren, amit csak megtehet s tartsa kötelességének nemcsak terjeszteni, de elsősorban gyarapítani iratterjesztésünket. Igaz, hogy ehhez elsősorban nem annyira tehetség, mint megtért, hívő lélek szükséges [milyen gyöngé dolgok láttak nyomdafestéket Albionban s még le is fordították több nyelvre]. Propagandának nem sok eredménye lett, épen a fenti ok alapján. Theologiai tanáraink, kiket levélelleg többször buzdítottam erre, azt felelték, hogy nekik nincs erre idejük. Én hiszem, hogy roppant nagy elfoglaltságuk minden idejüket igénybe veszi, de ha a Krisztus szerelme szorongatja sziveiket, könnyen, sokkal könnyebben megtehetik, mint azok a német, illetve angol professzorok, kik még emellett hatalmas mennyiségű és terjedelmű munkákat is irtak és adtak ki s mégis ráértek legalább egy-két oldalas traktátus megírására is.

Legelső teendő tehát traktátus irodalmat teremteni. Aztán olcsóbbá tenni [ez lett volna a Károli G. társaságnak is a feladata] a bibliát, énekeskönyvet, hogy bár ezekhez minden egyháztagnak hozzájuthasson.

Vajjon, ha megalakul a Kálvin-nyomda, akkor is ilyen árák lesznek? Mert, ha igen, halva születik s vele együtt az iratterjesztés is!

Még egy igen fontos dolog az iratterjesztésnél, hogy mi papok elsősorban tudjunk áldozatot hozni, épen a lelkeket illető felelősségünk tudatában. Engem a háboruban nem hagyott nyugodni a lelkiismeretem, hogy minden frontramenő katona, kivétel nélkül, kapjon bár egy anyanyelvén írott traktátust. Rengeteg pénzem ráment, de amennyire rajtam mulott, nyugodt lelkiismerettel mondhatom, aligha kerülte el egy is, hogy azon a vonalon, hol én voltam, traktátust ne kapott volna.

Eladni, igaz, nem adtam el tán egész életemben 6 bibliát, de különösen amíg jobb anyagi viszonyok között voltam (Erdély-

ben] egyetlenegy konfirmáló, vagy ifju házaspár el nem kerülte, hogy utraivalóul ne kapjon bibliát az életre. Most, amióta lecsökkent a jövedelem [Isten utai érthetetlenek] traktátus és könyv-állományomat katalogus mellett bocsáthatom csak olvasásra.

Eme könyv, illetve traktátus állományommal kapcsolatban a fentebbiek kielégítéséül azt is indítványoznám, hogy aki arra lelki diszpozíciójánál fogva, nem képes, hogy egy-egy traktátust megírjon, lefordíthat német, illetve angol nyelvű traktátusokat is. Utóvégre, akinek nincs tehetsége egy zenedarabot szerezni, lemásolhat.

Egy szó, mint száz: az a fontos, hogy belássuk, hogy irat-terjesztésre égetően szükség van s épen azért mindnyájan, kivétel nélkül tegyünk meg mindent, amit csak tehetünk, hogy a mi hanyagságunk miatt „egy lélek is el ne vesszen” és hogy mi magunk is mint „hasznavehetetlen herék” feleslegessé ne váljunk.

Végtelen örülök azért, hogy ezt a kérdést megpendítetted, de nem elég ezt csak megpendíteni, hanem állandóan felszinen is kell tartani, ha nemcsak szánk mondja: „Jöjjön el a Te országod!”

Nagy Pál.

Részvényjegyzési mód a Kálvin könyvnyomda részvénytársaságban.

Egyik gyülekezet presbyteriuma legutóbbi gyűlésén elhatározta, hogy a Kálvin nyomda részvénytársaság alapításához aként járul hozzá, hogy alapítványi tőkéből jegyez részvényeket. Ezzel a határozattal a részvényjegyzésnek az egyházközségek részére új, de nagyon kézenfekvő módját vetette fel, mely által a részvénytársaságot egy csapásra meg lehet alakítani. Nem kell hozzá semmi más, csak az alapítványok elenyészően csekély percentjének részvényekben való elhelyezése.

Az 1930-i püspöki jelentés szerint, mely az 1929 december 31-i állapotot tünteti fel, egyházaink tőkéinek összege kerek-számban 13 és fél millió, ami azóta csak növekedhetett. Mivel a részvénytársaság 600,000 Lei alaptőkével akar megindulni, ha a 13 és fél millió helyett csak 12 milliót veszünk számításba, az egyházi tőkéknek csak huszadrészére volna szükség és egyszerre együtt lenne az egész alaptőke. Tegyük fel azonban, hogy a 12 milliának egy része nem alapítvány, hanem felhasználható alap, melyet befektetni nem lehet, az alapítványoknak még mindig nagyon csekély percentjére volna szükség az alaptőke összehozása céljából.

Jól tudom, hogy az alapítványi tőkék ilyen módon leendő elhelyezése ellen többféle ellenvetés lehet. Az egyik ellenvetés attól tart, hogy az így részvénybe fektetett tőke nem fog megfelelő jövedelmet hozni. Ha azonban meggondoljuk, hogy az alapítványi tőkék legnagyobb részét takarékpénztári betétben kezeljük, melynek kamathozadéka folyton kisebbedik, akkor könnyű belátni, hogy egy jól vezetett, tőkeerős vállalat részvényei a legszűkebb számítás szerint is meghozzák azt a kamatot, amit a takarékbetét. Másik és súlyosabb ellenvetés, azoké, akik nem a kamatot, hanem a tőke miatt aggódnak és nem látják elég biztos helyen az így elhelyezett alapítványi tőkét. De legyen szabad megkérdezni: vajjon a takarékpénztárakban biztos, vagy biztosabb helyen látják-e? Biztosabb helyen látják-e éppen ma, mikor tőkeerős, virágzó pénzüintézetek lettek fizetéseképtelenné, honnan évekig nemcsak a kamatot, de a tőkét sem sikerül megkapni. Sőt a még fizetéseképes bankok is alig tudnak minimális összegeket kiadni. Vagy biztos helyen van-e a kisebb részben kötvényeken elhelyezett alapítványi tőke ma, mikor jól tudjuk, hogy ezek legnagyobb része földbirtokokra adatott ki, melyekre nézve itt a moratorium és fenyeget a konverzió. Van olyan ellenvetés is, mely a részvények esetleges elértéktelenedése miatt aggódik. De hát a pénz a betétben, vagy a kötvényen — ha valorizálva nincs — nem devalválódhatik? Egyesek és intézmények sorsa a közelmúltból bizonyítja ezt. Vannak, akik csupán a miatt aggódnak, hogy készpénzhez jutni ma, még a betétekből is nehezen lehet s ha el is határozzuk, hogy alapítványaink terhére részvényeket jegyzünk, a betétben levő tőkéből csak nagy nehézségek között vehetjük ki. Ezeknek csak a jegyzett összeg befizetésére nyújtott kedvező feltételeket, a hosszú határidőt és csekély részleteket ajánlom szíves figyelmükbe azzal, hogy lehetetlennek tartom a különben is elenyészően kis összegek kifizetésének ennyi idő alatt és ilyen részletekben való megtagadását.

A részvények ilyen módon jegyzésével nem teszünk egyebet, minthogy az alapítványi tőkék egy részét a legjobb hiszeműséggel gyümölcsözőleg helyezzük el. Bármennyire igaz legyen is, hogy ezeket a tőkéket megőrzés és kamatoztatás végett bizták rá az egyházakra, éppen annyira igaz, hogy az alapítók nem irták elő, hogy milyen alakban és milyen módon őrizzük és kamatoztassuk.

A jó gazda és a jó üzletember soha se teszi fel egy lapra az egész vagyonát. Az okos gazda nemcsak szánt, vet, hanem

állattenyésztéssel is foglalkozik. Az okos pénzember pedig vagyónának egy részét ingatlanba, egy részét üzletbe fekteti és csak harmadrészét hagyja készpénzben, illetve betétben. A részvények ilyen jegyzésével az egyházak is csak okos gazda és jó üzletember példája szerint járnak el azzal a különbséggel, hogy vagyonuknak nem egy harmadát, hanem egy huszadát, legfeljebb egy tizedét helyezik el a Kálvin könyvnyomda papírjaiba.

Ha így alakul meg e részvénytársaság, akkor hisszük, hogy virágzóbb is lesz, mert minden egyház a magáénak tekinti, támogatja s egyszersmind az ellenőrzéséhez is jogot nyer és úgy lesz igazán teljesen egyházi református nyomdavállalat.

Debreczeni István

A mai ifjuság.

A mai, mindenirányu krízis talán sehol sem végzett olyan végzetes rombolást, mint az ifjuság szellemében. Apáinké a tegnap. miénk a ma, az ifjuságé a holnap: de hát milyen holnap lesz az, amelynek a mai elernyedé, céltalan ifjuság lesz a hordozója!?

Fiziológiai tény, hogy az ember elernyedtsége s így lemondása, ugyszintén energiája s így vállalkozási s ami ezzel kapcsolatos: életkedve — életkorával van kapcsolatban.

Az a benyomásunk, mintha kritikus korunk megakarná cáfolni ezt a természetes teóriát.

Korunk fiatalága úgy fest, mintha kihalt volna belőle az energia, vállalkozási és életkedv, sőt maga az élet igénylése is. Nincs jövő, nincs cél, tehát nem érdemes küzdeni: nyugtatja meg lázadozó lelkiismeretét az ifju és a mindég küzdésselteljes étellel szemben gyáván kapitulál.

Csak egy dolog van, ami érdekli, de ez aztán annyira egyetemesen, hogy minden más érdeklődést kiközösít: a football.

— Megjött a meccsjelentés? — kérdi egy fiatal ember társától, meglátva nála a hirlapot.

— Nem jött! — hangzott a szomorú válasz, mire a kérdező ilyen kijelentésre fakadt: Na akkor az az ujság egy fabatkát sem ér. Látod fiatalember — mondom — ahogy előttem valaki ujságot vesz a kezébe, mindjárt megtudom állapítani annak az inteligentiáját, sőt még a jellemét is. Az üzletember azonnal az üzletrovatra veti magát; Zsófi néni a hírek között pletykára

pályázik, a mai ifjúság pedig csak a sportrovatot olvassa az újságból.

— Hát mit olvasson egyebet? — tör ki önkénytelenül az ifjúból s ebben a kitörésben benne van a mai fiatalság egész jelleme és tragédiája.

Hogy félre ne értessem, sietek kijelenteni, hogy a sport a maga helyén és a maga értéke szerint kell, hogy helyet foglaljon az ifjúság érdeklődése körében; de hogy ennek egyik faja: a football, amelyben végre aktive az ifjúságnak csak egy nagyon jelentéktelen hányada vesz részt, kiközösítsen minden más érdeklődést; ez kor, helyesebben kórtünet s nem árulja el az ifjúság életrevalóságát.

A mi ifjukurunk is érdeklődött a sport iránt, a szellemi munkában elfáradva abban keresett felüdülést, de hogy reggeltől estig rugdossa a labdát s a világon ezen kívül semmi más ne érdekelje: ezt egyáltalán nem tette.

Céltalan a mai küzdelem! — ez a mai fiatalság axiómája és fél sem veszi az élettel a küzdelmet.

Ki kell jelentenünk — a fiatalság felvilágosítására — hogy az életért, a jobblétért az emberiség minden korában küzdeni kellett; hogy az elernyedtet, lemondót, gyávát az emberiség minden korában lehengerelte a tovarohanó élet, míg a hősieen küzdő a legtöbb esetben — előbb vagy utóbb — megnyerte nemes küzdelme babérkoszoruját.

Bizony a jó multban is megesett az, hogy negyven éves koráig elpatvaristáskodott a jogász, elkáplánoskodott a pap, elsegédjegyzősködött a jegyző, elirnokoskodott az érettségizett ember és sok végzett ifju elment szántani, de azért a többi élni akaró élet nem vonta le ezt az életkonzekvenciát, hogy céltalan a küzdelem. Mert aki letette a fegyvert, bizony a jó multban sem lett abból semmi.

Nincs cél a mai ifjúság előtt? — hát teremtsen magának! Nincs jövő a mai fiatalság előtt? — hát harcolja ki magának! Hát ugyan, hogy legyen célja, ha ki se tüzi maga elé, hogy legyen jövője, ha nem harcol érte?!

A multban a haladásnak az ifjúság volt a leglelkesebb zászlóvivője. Ami természetes is. Ifju, fogékony lelkét megkapták a jövő jobb életlehetőségének az ideái, amelyek új és jobb világok felé ragadták az ifju generációt.

Hol látjuk ma tömegekben megnyilvánulni az ifjúságot? A reakció oldalán, mert nem olvas, nincsenek ideái s nem az építés, hanem a megállás és a rombolás szelleme lett életeleme!

Különösen állanak a fenti megállapítások a mi nemzetiségi sorsba jutott ifjuságunkra.

A mi fiatalságunkat annyira megfertőzte a lemondásnak s az élehetlenségnek a szelleme, hogy még olyan esetekben is, midőn pozitív célok állanak előtte: nem veszi fel a siker örömeivel kecsegtető küzdelmet.

Magyar gyereket nem engednek át a vizsgán — jelenti ki az ifju és egyszerűen nem tanul, mert céltalan a tanulás.

Ezennel kijelentem, hogy a fenti kijelentés nem igaz, mert aki tud, azt igenis átengedik a vizsgán, csak azt nem engedik át, aki immel ámmal és annak a bebeszélésével tanul, hogy: hiszen hát ugysem fognak átengedni.

Természetesen vannak elfogult cenzorok, de az élni akaró életet egykönnyen elpusztítani nem lehet. A maga életjogáért ifju hévvel, kitartással és energiával harcoló előtt kapitulál még a legnagyobb elfogultság is, mert a törhetetlen akarattal kiküzdött eredménynek elbűvölő, megbabonázó ereje van.

Minél nagyobb az ellenállás, a nehézség: annál nagyobb energiával hat arra vissza az akarni tudó akarat. Az ellenállás köszörűkő, amely élesre csiszolja az akaratot, ha van és élesre feni a küzdelem minden fegyverét.

Bizony látunk ma is célhoz érő ifjakat, és embereket, mint ahogy láttunk a múltban is olyanokat akik sohasem jutottak el a célig, mert lelkiismeretesen sohasem harcoltak érte.

„Emberé a munka, Istené az áldás.” Tegye meg az ifju kötelességét s várja az áldást, mert a jobb jövő csak egy lelkiismeretesen elvégzett munka gyümölcse lehet.

Sohase feledje el az ifjuság Arany Jánosnak eme arany-szavait:

„Előtted a küzdés, előtted a pálya;
Az erőtlen csügged, az erős megállja.
És tudod: az erő micsoda? — Akarat,
Mely előbb, vagy utóbb, de borostyánt arat.”

Tóth Zsigmond.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Mándi Szabó Miklós királydaróci lelkész f. hó 4-én 53 éves korában lelkészi szolgálatának 32. évében hirtelen elhunyt. Temetése 6-án volt hatalmas részvét mellett. Lelkészi szolgálatát Turkevén kezdte, majd Hódmezővásárhelyen, Nagybányán, Kolozsváron teljesített lelkészi szolgálatot, 1906 óta Királydarócon működött. A nagykárolyi egyházmegyének lelkészi tanácsbírója volt. Felesége és testvérei gyászolják, kiknek adjon az Úr vigasztalást az igével megnyugodtunk mondván: Legyen meg az Úrnak akarata.

HIREK

Értesítés. Jelen számunkhoz mellékeljük az elmúlt évfolyamban megjelent hivatalos rendeletek betűrendes tárgymutatóját azon egyházak részére, melyek iskolái címére küldetett a lap a múlt év első felében.

Dr Barth Károly, a sárospataki theologia tiszteletbeli professzora. A sárospataki főiskola 400 éves jubileumán a theologiai fakultás dr Barth Károlyt a világhírű német theol. professzort tiszteletbeli tanáruul hívta meg. Barth örömmel fogadta a megtiszteltetést és megígérte, hogy ellátogat Patakra és előadásokat fog tartani.

A vasárnapi iskolások Árvaházunkért. A szigetfalui egyház kebelében működő vasárnapi iskola növendékei kedves karácsonyfa ünnepélyt rendeztek. Két alkalmi vallásos szindarabot adtak elő. Pásztor József: „A hadiárvák” s Szabó Endre színérváraljai lelkész: „Az áldott orvos közeleg” című szindarabját nagy hatással adták elő, úgyesen alakítva az egyes szerepeket. A nagyszámu közönség könyezve nézte végig az alkalmi előadást. A szindarabok betanítását Ugrai Viktor kántortanító végezte igazi odaadással. Majd szavalatok s két szólamu énekek következtek s megható módon zárták be a kedves ünnepélyt, mert a jószívü adakozók árvaházunk részére 400 Lei kegyes adományt nyújtottak, nem feledvén az irás szavait, hogy a jótékony adakozót szereti az Isten.

Szegényügy Érmihályfalván. Az érmihályfalvai ref. egyház szociális misszióját ebben az évben a teljes megoldás nyugvópontjára vitte. Charitativ intézményei már a múlt év szeptemberében akcióba léptek és termény, ruha és készpénzgyűjtésük révén karácsonykor mintegy 50 szegényt felruháztak s október 1-től 1932. január 15 ig állandóan segélyezték az arra szorulókat. Akciójuk január 15 én érte el tetőpontját, mikoris a hatóságokkal s a város többi charitativ intézményeivel karöltve megalkották az érmihályfalvai népkonyhát, ahol a város szegényei faji és felekezeti különbség nélkül naponként meleg ételt kapnak. Az akció sikerében oroszánrésze van Kassay Ida nőszövetségi elnöknőnek, valamint Pálffy Gizella és Pálffy Irén tanítónőknek, akik fáradságot nem ismerve tevékenykedtek a gyűjtések és a kiosztások körül. Nagyobb adományaikkal lehetővé tették az akció sikerét református részről: Csiri Sándor főgondnok és neje Kacsó Teréz, Végh József esperes, özv. Csiha Sándorné, Sziki Károlyné, Kocsár Lajosné, Weith Miklósné, Bujanovics Béláné, Berényi Miklós, Delán Mihályné, Kassay Ida, Pál Istvánné, Horváth Lajos, Szekán Ferencné, Kovács Lászlóné, Fráter Gáspárné, Pálffy nővérek és Tóth Zsigmond. A népkonyha ezidőszerint 102 szegénynek nyújt naponként meleg otthont és juttat ebédet.

Csereajánlat. Vasuthoz közel lakó biharmegyei lelkész családi okok miatt cserélni óhajt vasuthoz közel lakó lelkésszel. Ajánlatok „Csere“ címen e lap kiadóhivatalába küldendők.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

P. I. K—g. Megérkezett, de még nem kerülhet rá a sor. **Sz. Sz. I.** Az előadást várom.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 642—1932-II. szám. **KÖRRENDELET.** Valamennyi kebelbeli tanítónak. Azon tanítók, akik 40—1930 körrendelet értelmében az állami nyugdíjhoz való igényük elismeréséért folyamodtak s a folyamodványukra most elutasító végzést kaptak vagy a jövőben kapnak, az egyházker. ügyész ur véleménye szerint az elutasító végzés ellen fellebbezéssel ne éljenek, mert az elutasító végzés indokolása miatt abból később a nyugdíjba vonuláskor kedvezőtlen következtetés nem lesz vonható. Oradea—Nagyvárad, 1932 február 13. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

621—1932-III. szám. **KÖRRENDELET.** Valamennyi **Nt. Esperesi és Lelkeszi hivatalnak.** Egyházi hivatalos levelezéseink lebonyolításához szükséges bélyegjegyek ügyében a nagyváradai postaigazgatóságtól vett értesítés alapján közlöm valamennyi Nt. lelkészi hivattal, hogy a Nt. esperesi hivatalok részére havi 400 Lei, a városi Nt. lelkészi hivatalok részére 30 és a vidékiek, tehát községek részére 24 lei havi díjmentes bélyegjegyeket szolgáltatnak ki az egyes postahivatalok a részökre megküldött 21,593 sz. e hó 10-én kelt rendelet értelmében. Közlöm egyben, hogy csomagok továbbra is a fenti rendelet értelmében díjmentesen szállíthatók, melyek kizárólagosan egyházi célt szolgáló könyveket, nyomtatványokat stb. tartalmaznak és hivatalos táviratok is díjmentesen adhatók fel. Itt figyelmeztetem valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalt az 1437—1930-III. szám alatt közreadott körrendeletben közölt formák és nyilvántartások betartására azzal, hogy úgy a bélyegjegyek alkalmával adandó igazolványon, mint a csomagok szállítólevelein és a táviratokon a jobb felső sarkon az eddigi megjelölés helyett „In cont No. 6.“ használandó. Oradea—Nagyvárad, 1932. február 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

M st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Arad
Cermeiu—Csermő

Réklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik hetibélét gyűjtéssel. *Le-
számítol váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Képeleli a Irlesztli „Adriai”
biztosító-társaságot.**

A legujabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen meg
felelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értésítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értésítő-lap darabonként
1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-
utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat a legkülönfélébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

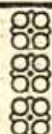

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ör-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Egyházkerületi képviselőség.

Református egyházalkotmányunk ősi, józanul kigondolt demokratizmuson épült fel, melynek értelmében legmagasabb közigazgatási szervünk, fórumunk az Egyházkerületi Közgyűlés. Akik e sorokat olvassák, azok e őtt fölösleges bővebben fejtegetni ez alapvető tételt, sőt az is köztudomásu, hogy mai viszonylatainkban, új államjogi helyzetünkben ez a tézis hatványozott értelmet és értéket nyert. És épen most hallunk lépten-nyomon az Egyház széles területein panaszokat, kifakadásokat, hogy ez a magas fórum egyszerűen szavazó géppé alacsonyodott. Egyik erdélyi cikkíró szerint: Apahidáig minden alkotó-tag öntudatos és magabizó, alkotmányos jogainak érzetében bátor és jól föl-készült harcosa az otthonmaradt közegyháznak, — a tethelyen pedig szótlán, néma szemlélő, alázatos igenlő!

Nem keresem jelen alkalommal e szavak főztjének kémiai elemeit, nem vagyok jelenleg erdélyi pap, bár egy cikluson magam is tagja voltam az Erdélyi Kerületi Közgyűlésnek, azt sem kutatom, hogy Királyhágómelléken Apahidát lehetne-e Bihar-püspökivel helyettesíteni. Csupán arra óhajtok rámutatni, hogy Egyházunk kebelében senkinek nem lehet érdeke ilyen és ehhez hasonló panaszokkal rontani legfőbb testületünk tekintélyét, sőt ellenkezőleg, minden módon erősíteniük kell azt kívül és belül egyaránt! Minden lehető el kell követnünk arra nézve, hogy a kerületi közgyűlésben a legkisebb világi egyháztagtól kezdve, tanítón, lelkészen, esperesen át a püspökig: mindenki azt a szilárd és megingathatatlan református elhatározó Tekintélyt lássa, amelynek föltétlen engedelmisséggel tartozik, amely mindnyájunk fölött áll, amely kényszerítő hatalom, ha kell, de védelmező bástya, ha szükség van rá! Amely aztán épen ezért kifelé, az államhatalom és más felekezetek felé is tiszteletet és elismerést parancsoló méltósággal léphet fel!

Meg kell tehát maradnia e forumnak az ősök által épített alapon, mely századok patinájával bevonva, erőssé és értékessé teszi: a becsületes és okos demokratizmuson. Jó széles, hatalmas fundamentumon nyugvó toronynak kell lennie, az egész nép, az egész Anyaszentegyház vállán kell pihennie. És pedig nem csupán külső látszatra, hanem belső lényegében főként! Nem egy oligarcha csoport, vagy egy autokrata személy gondolatainak végreható szerény és alázatos eszköze, hanem a krisztusi Testvériségnek egy nagyszerű harmóniában összedobbanó szive és messzevilágító feje kell hogy legyen a hivek összességében!

Az alkotótagoknak tehát alulról kell felvinni az egyetemeség érzéseit, gondolatait, kívánalmait, szükségleteit. És ezeknek hangot adni világos, bátor, komoly szóval, gerinces férfiassággal mint akik tudják, hogy az ő hangjukban komprimálódik az otthonmaradott sokak sóhaja és akarata. Viszont el kell hozniok onnan fentről a tágabb horizontu, merészebb tervek, szándékok és indítások bizalmasabb, intimebb és bővebb magyarázatát, indokolását.

Ma ugyanis az a helyzet, hogy a Kerületi Közgyűlés tárgyalásairól utólag annyit tud meg az egyházi közember, ami a szűkszavu jegyzőkönyvben van. Előzetesen még a tagok se ismerik a tárgyalandó anyagot legtöbbször, — nemhogy az Egyház többi tagjai tudnának róla. Néha pedig oly nagy horderejű ügyek kerülnek szóba, amelyek az alapos és széles megvitatás igényét viselik magukon. És csak javára válnék magának az ügynek és a hozandó határozatnak, ha azt előbb az egyházmegyéken és lelkeszi értekezleteken megvitatnák és az itt kialakult nézet védelmezése, felmutatása tételnék kötelességévé az Egyházmegyét képviselő minden kerületi közgyűlési tagnak, — *még ha saját egyéni véleményével nem is egyezik!* Nyíltan kimondom, amit gondolok! A kerületi képviselőket *kötött utasítással kellene küldeni a ker. közgyűlésre*, különösen egyes fontosabb, elvi jelentőségű ügyekben, úgy, mint hajdan a rendi magyar országgyűlés követeit. Aki pedig ellentétbe kerül a megbízók akaratával, véleményével: vonja le a következtetést, mondjon le megbízatásáról!

Más oldalról az egyes határozatok, sőt az egész kerületi közgyűlés lefolyásának megvilágítása, feltárása volna olyan üdvös hatással, hogy a ma itt is, ott is felbukkanó panaszok, kicsinylő kritikák elhallgatnának. Érezné mindenki azt az igazán demokratikus közösséget a Közgyűléssel, amely ma hiányzik. S talán a ma annyira elfáradt, enervált, csüggedő vérkeringés is fölfrissülne kissé Egyházunkban,

Boruzs Lajos,

„A bolsevizmus ábrázata.“

Rev. Fülöp Miller könyve.

Régóta szándékozom én már ismertetést írni a nagy ellenfélről, az orosz bolsevizmusról, de nem mertem hozzáfogni. Nagyon kényes témának tartottam. Főleg, mivel valami titokzatosság köde takarja azt el. Nem lehet tisztán belelátni. Temérdek sok könyvet, röpiratot, hirlapi cikket olvastam már össze róla, de azok mind elfogultan itéltek felőle és szándékosan eltorzították azt. Most azonban megjelent a legelső higgadt, elfogulatlan ismertetés róla a fenti címen. Ez a lelkébe lát a bolsevizmusnak, ennek a mindenki lelkét izgató nagy témának és valódi ábrázatát mutatja be annak. E könyv nyomán az én impresszióim zürzavara is lehiggadt és szilárd véleményem alakult ki róla. Ezeket vázoló az alábbiakban.

Egy napon egy forradalmár csoport vonult a londoni highgati temetőbe, A Marx Károly sirjához mentek. Ott levették kalapjukat és imádkoztak. Akkor még senki sem álmodta, hogy ez a kis csoport lesz a világtörténelem legnevezetesebb forradalmának a felidézője. Mert az a férfi, aki a csoportot vezette és levett kalappal megállt a Marx Károly sirjánál, Lenin volt, az orosz bolsevizmus legnagyobb ereje.

Legendás hőssé lett.

„A szibériai kunyhókban, a nomád turkománok szellős sátraiban, a nagy városok gyárrengetegekben, a szántóföldeken, a kommunista ifjak klubházaiban csodás meséket regélnek erről a szinte emberfelettivé nőtt lényről. A szellőben lobogó zászlókon, a gomblyukokban hordott fényes jelvénygombon Lenin alakja van kiábrázolva, amint a nagy szónok a földtekén áll a felkelő napfényben, mint a világ ura“ — rajzolja róla a színes, de markáns vonású képet Miller.

Kevés olyan elszánt, makacs, irgalmatlan harcosát mutat fel egy-egy uralkodó eszmének a világtörténelem, mint Lenin volt. Amikor még tizenhétéves volt, a testvérbátyját letartóztatta a cári titkos rendőrség és felakasztotta. Ezt a fiatal Lenia nem felejtette el sohasem; meg sem bocsátotta. Új világrend kiméletlen harcosává szegődött. Ezért élt, ezért fáradt, ezért szenvedett száműzetést, börtönbüntetést. És negyvenhárom év múlva bátyja kivégzése után egyszerre csak száztizenöt millió ember diktátorának vette észre magát. A forradalom hullámai az élre dobták őt.

Sok forradalom volt már a történelem folyamán, de ered-

ményeiben oly messze kiható, mint az 1917. évi orosz forradalom, még sohasem fordult elő. Ez a forradalom uralomra juttatta a bolsevizmust, aminek Lenin volt az exponense.

Ezt az óriási méretű mozgalmat nem szabad lekicsinyelnünk. Mélyen gondolkodóba kell esnünk, amikor időről-időre embercsoportokat látunk az utcán, lelkesen követve a kommunista vörös zászlót. Óriási módon el van az terjedve. Európai és amerikai elvtársak kezet fognak a távol napkelet fiaival a Marx Károly materialista filozófiája szövetségében. Ezt a filozófiát Lenin átdolgozta a kommunizmus evangéliumává, a „tömegember“ uralmának tantételeivé.

Egyes sajtócikk töredékek néha-néha hirt adnak arról, mi történik az orosz szovjetben. Látogatók fordulnak meg ott és számot adnak észleleteikről. Ezek azonban mind megbízhatlanok, mert a legnagyobb elragadtatástól a legnagyobb kárhozottatásig tuloznak. Az azonban kétségtelen, hogy a nagy „kísérlet“ soha sem álmódott méreteken folyik tovább és tovább.

Gazdasági szakértők beszélnek, hogy gazdasági szempontból az orosz kísérletezés a világ legérdekesebb és legfontosabb mozgalma. Egy nagy gazdasági álmot akar realizálni. Ez pedig az, hogy „elhozza a dolgozók aranykorát.“ E célból a kapitalista rendszert átfordítja a proletáriátus érdekkörébe azáltal, hogy helyettesíti azt materiális kommunizmussal.

Azonban még Oroszországban sem lehetett a Lenin elveit mereven megvalósítani, változtatni kellett rajtuk. A tiszta kommunizmus elve abszurdnak bizonyult. Ezért Lenin 1921-ben megengedte az orosz parasztoknak, hogy terményeiket szabad piacon versenyképes módon értékesíthessék. Később még egyéb engedményeket is kénytelen volt megadni, visszaállítva azokat a régi kapitalista uralom rendszeréből.

A gazdasági képe azonban nem érdekel minket a bolsevizmusnak tovább. A vallásos arculata érdeklődésünk legfontosabb tárgya ezalkalommal. Valamint mindenki előtt is az, aki csak a keresztyén eszmék végső diadalában erős hittel bizik.

Miller azt mondja: „Hogy a bolsevizmus ellensége a vallásnak, hogy minden egyházat, minden templomot ki akar irtani a föld színéről, ezt nyíltan és büszkén bevallja. A kommunista pártba hívó egyén egyáltalában nem fogadtatik be.“ Lenin szerint a vallás „lelki nyűg“, amely nagy tömegeket morzsolt már össze(?) Ez merő visszhangja a Marx-féle mondásnak, mely szerint a vallás az emberek „lelki ópiumja.“

Leninnek a vallással szemben tanúsított ellenséges maga-

tartásánál tekintetbe kell vennünk azt a nagyon fontos körülményt, hogy neki a keresztyénség az orosz orthodox egyházat jelentette. Ennek pedig a feje a cár volt s ezáltal szorosán összefüggött az azzal a zsarnokuralmi rendszerrel, amely ellen Lenin fellázadt volt.

Nem is volt képes Lenin a vallást az orosz nép lelkéből teljesen kiirtani. A templomoknak tizezrei vannak nyitva ma is Oroszországban s a felekezetek százai virágoznak ott most is. Azok az egyre szigorubb és szigorubb megtorló intézkedések is bizonyítják ezt, amit a szovjetkormány évről évre kiadni kénytelen ellenük.

Semmi más nem történik különben ott sem, minthogy új istenségeket ültetnek a régi helyébe. Az ősi transcendens vallás letűnőben van náluk. Helyébe került az a vezéreszme, hogy amiféle boldogság és üdvösség csak elérhető az emberiség számára, az itt és most történjék meg e földi életben. A bolsevizmusnak olyan mennyország kell, amelyik megvalósítható itt a proletáriátus új uralmában.

Van a bolsevizmusnak néhány tantétele, amely egyenes kihívás a keresztyénségre nézve. Ezek a következők:

1. *Az egyén letagadása.*

A proletár uralomban az egyén nem számít. „Minden, ami ma Oroszországban történik, a tömeg kedvéért van. Minden más ennek van alárendelve Művészet, irodalom, zene, filozófia mind arra való csak, hogy a tömeg dicsőségét magasztalja. Szenvedélyesen protestál a bolsevizmus az egyén jelentősége ellen. Minden erejével igyekszik kiirtani a világból „a lélektől lenyűgözött egyéni teremtményt“ és helyébe állítani az egyéniség nélküli „kollektív embert.“

Jézus Krisztus tanításaiban nagyon erős szociális vonatkozások vannak. Evangélioma — Istenországának örvendetes üzenete — tömegevangéliom. Ámde keresztyén ideológia szerint, a szociális javulás nem az egyéniség kárára történhetik. Ellenkezőleg úgy, hogy az egyén becsületesen teljesíti kötelességét a közéletben. Van az újtestamentum tanításainak egy eltörölhetetlen markáns vonása: *a személyes egyéniségnek végérvényes értéke*. Azért bármiféle életelmélet, mely az egyéniségnek irtó hadat üzen, gyökerében támadja meg a keresztyénséget.

2. *Az egyéni szabadság letagadása.*

Lenin hangsúlyosan kijelentette, hogy a szabadság: „*burzsoai előítélet*“. Oroszországban ma nincsen szólásszabadság, sem szabad egyesülés. Az újságok az államhatalom kezében vannak;

csak azt nyomathatják ki, amit az megenged nekik, Huxley Julian, aki nemrég járt Oroszországban, mondja: „Mint tudós, korlátlan gondolatszabadsághoz voltam hozzászokva; ez a mai Oroszországból teljesen hiányzik. De már hangok emelkednek a szólásszabadság és gondolatszabadság érdekében fel és annak követése évről-évre határozottabbá válik. Megadja-e az államhatalom ezt, vagy nem, attól fog függeni a jövő sorsa.”

Annyival is inkább ettől függ, mert igen sokan vannak még, akik jól emlékeznek a cári tyranizmus rémségeire és erősen rokonszenveznek a szabadságot követelőkkel. Mi pedig azt kérdezzük itt, mit nyertek vele, ha egyik zsarnokságot másikkal cserélték fel. Egyetlen rendszernek sincsen maradandó értéke ahol a személyes szabadság nincsen meg. Ezen a ponton a modern civilizáció története nagyon irgalmatlan példákkal szolgálhat.

(Folyt. köv.)

Bokor Sándor.

Lelkészköri értekezéslet Berében.

A nagykárolyi egyházmegyének II. lelkészköre január 21-én tartotta értekezésletét Berében, amely alkalommal a megjelent lelkészek belmissziói napot tartottak e helyi gyülekezetben. Délelőtt istentisztelettel kezdődött a belmissziós nap, melyen az ígét Gargya Géza érendrédi lelkész hirdette, utána lelkészi zártkörű értekezéslet volt, melyen megvitatásra került a lelkészeket egy egészen közélről érdeklő probléma: „A lelkipásztor a társadalmi életben”, melyről bevezető előadást tartott Horváth Pál csomaközi lelkész. Az előadást hozzászólás követte. Délután istentisztelet volt, melyen az ígét Veress Kálmán irinyi lelkész hirdette, ugyanekkor az iskolában Gargya Géza foglalkozott a vasárnapi iskolásokkal. Majd a templomban presbiteri konferencia volt, melyen előadást tartott Kovács Lajos körtvélyesi lelkész: „A presbiter a közigazgatásban”, cimmal, Borbély Sándor érdengelegi lelkész pedig: „A presbiter a belmissziói munkában” cimmal. Ugyancsak ezidőben nőszövetségi óra volt az iskolában, melyen bibliát magyarázott Veress Kálmán irinyi lelkész s: „A nőszövetség célja és feladata” címen pedig Gargya Géza érendrédi lelkész tartott előadást. Este vallásos estély volt a templomban, melyen imát mondott Veress Kálmán, bibliát magyarázott Borbély Sándor, szólót énekelt Tárczy Géza helybeli lelkész, előadást tartott Kovács Lajos érkörtvélyesi lelkész: „A belmisszió napjainkban” címen, szavalt Gargya Géza, utóimával és

áldással Tárczy Géza helybeli lelkész zárta be a vallásos estélyt. Isten gazdag áldása legyen az ő szolgálóinak munkáján. V. K.

M. Szabó Miklós.

Ismét kilobbant egy, azon fáklyák közül, amelyek arra szolgáltak, hogy református anyaszentegyházunk és magyar népünk életében világító források legyenek. Febr. 4 én csütörtökön délután 3 órakor meghalt M. Szabó Miklós, királydaróci református lelkész egyházmegyei főjegyző és tanácsbíró. Halála annál inkább meglepetésként hatott, mert sokan még betegségéről sem tudtak, de a legszomorubb meglepetés érte lelkésztársait, kikhez másnap, pénteken érkezett el a hír lelkésztársuk hirtelen haláláról. Temetése február 6 án szombaton ment végbe nagy részvét mellett. A nagykárolyi egyházmegye papsága majdnem teljes számban részt vett, élükön az egyházmegye lelkészi és világi elnökével, az esperessel és főgondnokkal, társuk végtisztességtételén. A temetés a megboldogult kívánsága szerint a legnagyobb egyszerűséggel ment végbe. A templomban imát mondott felette Kovács Lajos érkörtvélyesi lelkész, énekelt a géresi dalárda és az iskolás gyermekek kórusa, növendékeinek nevében megható szavakban bácsuzott tőle egy 10—12 éves kisleány, utána a jelenlevő palástos papok vették vállukra társuk koporsóját s vitték a gyászokcsig. Aztán megindult a szomorú menet a temetőbe, hol a sir mellett az egyházmegye nevében Gargya Géza érendrédi lelkész bucsuzott a megboldogulttól, rámutatván érdemeire egyháza, a nagykárolyi református egyházmegye és lelkészegyesület életében. Mándi Szabó Miklóst életének 53. évében ragadta el a kérlelhetetlen halál, akkor, amikor még olyan sok szolgálatot tehetett volna anyaszentegyházának. 32 éve állott az anyaszentegyház szolgálatában. Lelkipásztori munkásságát Hódmezővásárhelyen kezdte el, mint s. lelkész, később Nagybányán s lelkészkedett. Innen Erzsébetvárosra került körlelkésznek, aztán Kolozsvárra a hidelvei paróchiára h. lelkésznek. A háború előtti években került Királydarócra s itt működött bekövetkezett haláláig nagy buzgósággal és odaadással. Életsorsa hasonló a gyertyáéhoz, mely önmagát emésztve ég el, de míg elég, másoknak világít. Hiv sáfár volt reábizottakban s munkásságának jutalmául bizonyára eltétetett számára az örökéletnek koronája. Ideális lelkü, hivatását szerető és pontosan betöltő ember volt, aki mindig bátran szállt sikra egyházi és nemzeti érdekeink védelmére. Érdemeinek elismeréséül a nagy-

károlyi egyházmegye a legutóbbi választások alkalmával főjegyzőjévé és tanácsbirájává választotta. A lelkesegyesületnek az impériumváltozás óta elnöke és irányítója. Nevéhez és emlékéhez sok üdvös határozat fűződik. Halálát felesége és két testvére gyászolják, de M. Szabó Miklós halálában gyásza van az egész egyetemes magyar református egyháznak, mert halála mindnyájunknak nagy veszteséget jelent.

Az igaznak emlékezete legyen áldott! Emlékét szivünkben hiven megőrizzük!

V. K.

Kérő levél.

A váradlessi Ref. Egyháztanács alázatos kérelemmel keresi meg a királyhágómelléki református egyházak összes nagyrabecsült presbitériumait. Folyó évi szept. hó 8-án az orkán-szerű vihar a kicsiny gyülekezet templomában, különösen a tornyon végzetes kárt okozott, szakértői vélemény szerint a tornyot teljesen újra kell építeni. A kicsiny és szegény gyülekezet, mivel a maga erejéből erre nem képes, azért szives adományokért folyamodik és kéri, hogy e nemes célra áldozataikat Élesdre Nagytiszt. Vadai Béla bihari e. m. esperes ur címére sziveskedjenek beküldeni.

A szives adakozókra Isten gazdag áldását kéri a váradlessi presbitérium.

Kelt, Váradless, 1931. november 22.

A presbitérium.

A bihari ref. egyházmegye esperesi hivatala.

77—1932. szám.

A bihari ref. egyházmegyébe kebelezett váradlessi ref. missziós egyháznak fenti kérő szózata, mint árbocától megfosztott süllyedő hajó népének segélykiáltása vágódik sziveinkhez. Mindenki által ismert dolog az, hogy ezen egyházközségünk az agrárreform által vagyonának nagyrészt elvesztette s most, mint megtépett hajó utasait egy újabb elemi csapás érte s vihar-tól megrongált templomát, tornyát a maga erejéből nem tudja felépíteni a romokból. Siessünk igaz hittestvéri szeretettel ezen nagy szegénységgel küzdő egyházunknak a segítségére, lelkünk mélyéig megszivlelvén a nagy apostolnak emez intését: „Cselekedjünk jót mindenekkel, kiváltképen pedig a mi hitünknek cselédeivel,” [Gal. 6, 10.]

Élesd—Aleşd, 1932. február 4.

Vadai Béla,
esperes.

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

587—1932 I. szám.

A nyári vihar után, mely Isten váradlessi hajlékát pusztította, „Egy halk és szelid hang” szól hozzánk, mint hajdan Illéshez a Hóreb hegyén. Csakhogy ezúttal emberi szózat az, valamennyi szegény magyar református gyülekezet sorában talán a legszegényebbé, mely szentöröksége vesztén s maga pusztulásra szántságának egész szomorúságával — szinte már nem is a sorban, hanem utána, jóformán leghátul — emeli fel kérő panaszos szavát: *„Oda van a mi szívünk öröme ... ezért lett beteg a mi szívünk, ezekért homályosodtak meg a mi szemünk, a Sion hegyéért, hogy elpusztult.”* [Jer. Siral. 5. 15, 17, 18].

Keresztyén Atyámfia, vigyázz, mert ebben a halk szóban valahogy mégis csak Isten szól Hozzád s ha nem is küld Téged királyokat felkenni s új prófétára teríteni palástodat, mint Illést, de küld, hogy örökkévaló Krisztuskirályod és Prófétád nevéért öntsd ki szegény református magyar véreidre a vigasztalás olaját s terítsed rájuk a megsegítő szeretet palástját! Mert aki *„elnézi, hogy az Ő aijafia szükségben van és elzárja attól az Ő szívét, miképpen marad meg abban az Isten szeretete?”* (Ján. I. lev. 3, 17.).

Oradea—Nagyvárad, 1932. február 11.

Sulyok,
püspök.

KÜLFÖLD

Berlinben 1925-től 1930 ig 295 ezer ember hagyta el a különböző egyházi felekezetet s állott be az egyházellenesek táborába a statisztikai hivatal adatai szerint. Az egyháztól való eltérés növekedőben van, amit mutat az alábbi statisztika:

6 év alatt elhagyta az egyházat	3 millió protestáns közül	260,700,
	400 000 katolikus	„ 30,400,
	177,000 zsidó	„ 3,410

A protestánsok közül 1925-ben 27,600 kitérő volt,

1926 ban 40,600

1927 ben 36,700

1928 ban 46,000

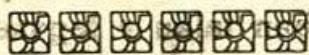
1929 ben 50,000

1930 ban 59,000

A kitérőknek körülbelül fele nő.

A párisi rádió február 11-től hat csütörtök estén 7 órakor Boegner ref. lelkész előadásait közvetíti a következő kérdésekről: az egyház és a család, az egyház és a munka, az egyház és a pénz, az egyház és az állam, az egyház és a gyarmatosítás, az egyház és a béke.

HIREK

A Káloin Könyvnyomda részvényjegyzési ívének lehetőleg postafordultával vissza küldését kéri a Nt Lelkeszi Hivataloktól, a jegyzett részvények számainak pontos megállapítása végett az *Atapítók*.

A nagykarolyi ref. egyházmegye rendkívüli közgyűlése 1931 november 26-án Nagykarolyban tartatott, amelynek ünnepélyes színezetű adott az, hogy ezen a napon iktatták be hivatalába az új esperest, Gönczy Sándor nagykarolyi lelkészt és az egyházmegye újonnan választott tisztikarát. A közgyűlést az egyházmegye közszeretben álló világi elnöke dr. Nagy Sándor erdői ügyvéd nyitotta meg. Utána az új tisztikar megalakulása következett. Esperes: Gönczy Sándor nagykarolyi lelkész. Egyházmegyei gondnok: dr. Nagy Sándor erdői ügyvéd. Egyházmegyei lelkészi főjegyző: M. Szabó Miklós királydaróci lelkész. Világi főjegyző: dr. Tóth János lelkészi aljegyző: Veress Kálmán irinyi lelkész. Világi aljegyző: Bay Miklós. Lelkeszi tanácsbírák: M. Szabó Miklós királydaróci, Borbély Sándor érdengelegi, Kovács Lajos érkörtvélyesi, Lovász Béla kaplonyi lelkészek. Világi tanácsbírák: Kacsó Károly, dr. Falussy Árpád, Pásztóhy Dénes és Domahidy

István. Az új esperest dr. Nagy Sándor üdvözölte gondolatokban gazdag beszéddel. Gönczy Sándor esperes hálással emlékezik meg elődjéről Havas Gyula érdemeiről s igéri, hogy az alapozás munkáját tovább folytatja. Kéri elnöktársait, lelkész és munkatársait, hogy e munkában álljanak mellé, sőt támogassák. Az új esperes beiktatása után a közgyűlés volt esperesét Havas Gyula bírói lelkészt tb. esperessé, Szeniczai Gáspár Pál volt tanácsbíró pedig tanácsbíróvá választotta meg. Ügyésszé ismét dr. Kölcsey Ferencet választják meg egyhangú lelkesedéssel, pénztárosnak pedig Kovács Lajos érkörtvélyesi lelkészt. Különböző bizottságok megalakítása után folyó ügyeket intézett el a közgyűlés, u. m. lelkészi díjlevél megerősítés, kölcsönügy bérszerződés megerősítése, mely után a gyűlés véget ért. Nyomban utána bírósági ülés volt, melynek tárgya az időszaki tanács megalakítása, díjlevélpanasz és fegyelmi ügy volt. A gyűlés végeztével a gyülekezeti teremben 100 terítékes diszebed volt az új esperes tiszteletére, melyen nemcsak a közgyűlés alkotó tagjai, hanem a város társadalmának számos vezető tagjai is résztvettek. A különböző felekezetek lelkészei, az egyesületek és intézmények

vezetői és nagyszámban a város lakossága felekezeti különbség nélkül, sőt számtalan vidéki vendég is. Az egybe gyűltek egy kellemes nap emlékével lettek gazdagabbak. Az új esperesen és munkatársain legyen Istennek gazdag áldása!

V. K.

A resicai nőegylet munkaköréből. A resicai református nőegylet ezelőtt 21 évvel, 1911 január 10-én alakult meg s azóta igen szép és áldásos munkát fejt ki az egyház keretein belül. A múlt év november 10-én Bálint Miklósné elnöknő lelkes vezetése mellett megkezdte a szegény-gyermekek ebédeltetését és felekezeti különbség nélkül 30 szegény elemiiskolás és óvodás gyermeknek 6–8 felnőttnek ad igen jó és izleles ebédet, melyet a nőegylet tagjai felváltva készítenek el — rendszeren 2–3 asszony főz — és ekkor az ebédhez szükséges összes anyagot is ők ajándé-

kozzák. Az olvasó számára jegyezzük meg, több katolikus gyermek jár ebédelni, mint református. December 6-án egy nagyszabású tea-délután rendezett, melynek tiszta jövedelme december 23-án az imateremben rendezett karácsonyfa-ünnepély alkalmával szegények felségélyezésére fordított. Ez alkalommal 32 gyermeket ruháztak fel részben vagy teljesen, 16 felnőttnek juttatott pénz, vagy természetbeli adományt, és 163 óvodás és elemiiskolás gyermek kapott 1 kg-os tészta, alma, dió, cukorkát tartalmazó szeretet-adományt.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

H. P. Cs-z. Megkaptam, jönni fog **P. I. N-g.** Ebben a terjedelemben és ebben a formában nem közölhető, csak rövidítve és egyéni vonatkozásaitól mentesítve.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Pénztári: 843—1932-III. szám KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak. A 621—1932 III. számú körrendelet kiegészítéseként közlöm, valamennyi érdekelt hivattal, hogy a minisztérium e hó 23-án kelt 5556—428 számú rendeletével a vidéki lelkeszi hivatalok részére engedélyezett 24 lei havi díjmentes hivatalos bélyeg mennyiséget 40 lei-re, a városi lelkeszi hivatalokét pedig 30 lei-ről 60 lei-re emelte fel. Az egyes lelkeszi hivatalok tehát ennek megfelelően szerezhetik be bélyeg-szükségleteiket. Ugyanakkor arra vonatkozólag is rendelkezik a minisztérium, hogy postabélyegek mindaddig nem igényelhetők, amíg az előbbi hónapban kapott mennyiség teljesen el nem fogy, mert ellenkező esetben ezen intézkedésétől való eltérésért a teljes felelősséget viselnie kell az illető lelkeszi hivatalnak. Oradea—Nagyvárad, 1932 február 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István sk. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagy Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor

Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak ei.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítol váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Népszerű a frissül „Adriai”
biztosító-társaságot.**

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen meg
felelő, legjobb mintájú, államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként [8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként
1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-
utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
Telefon
6-22
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizelési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Az egyház szociális önvédelme.

Szombati-Szabó István előadása a nagyváradai nagyhéten.

Ez év nyarán XV. Benedek pápa egy, a keresztyénség válságával foglalkozó enciklikát bocsátott ki, amely tartalmával rendkívül nagy feltűnést keltett és külön szenzációja az volt, hogy a keresztyénség válságával kapcsolatban első ízben tereli rá a keresztyénség oldaláról felelős és hivatalos részről a figyelmet a XX. század nagy társadalmi és gazdasági mozgalmaira, a kapitalizmus, szociálizmus és kommunizmus kérdésére, először emlékezik meg ezen a néven a proletáriátusról és először szól a tőke és a munka tragikus szembenállásáról.

Hogy a keresztyénség válságban van, nem képezheti többé vita tárgyát. Ez a válság azonban nem annyira hitválság, mint sokkal inkább a keresztyén egyház szociális válsága.

A keresztyénség szociális válsága ott kezdődik, hogy a szociális eszmékkel és elgondolásokkal telített keresztyénség és annak inkarnációja, az anyaszentegyház éppen a XX. század nagy gazdasági és társadalmi mozgalmainak idején megelégedett ezeknek a problémáknak elméleti taglalásával, de a gyakorlati megoldás minden komolyabb és látható igyekezete nélkül. Jóformán semmit, vagy csak alig valamit váltott valóra éppen ebben a kritikus században a Jézus szociális célkitűzéseiből. Míg az ó és középkor keresztyén egyháza világproblémákat oldott meg a rabszolgaság és a jobbágyság felszabadításával és ezzel milliós tömegeket csatolt magához, addig a modern keresztyén egyház korunk világot uraló nagy problémáival szemben tanusított kényelmes, passzív és közönyös magatartásával milliós embertömegeket veszített el s csoportosított magával szemben ellenséges frontba. A tulságosan eleszmeisedett, tulságosan elanyagtalanitott modern keresztyénség csaknem kizárólag a hitéletre irányított figyelmével egészen elfordult a testtől

és világtól, amelyben tagjai élnek. Existenciájának úgy vélt biztosítása érdekében felszedte fundamentumának csaknem összes tégláit a ránézve, mint népegyházra nézve egyedül biztos és egyedül jogosított talajból: a népből és az államnak, meg a tömegek érdekeivel merőben ellentétes érdekű kapitalista rendszernek az érdekszférájába kapcsolta be magát, amely helyzetében ha nem is szűnt meg teljesen népegyházi karaktere, de kötött és lekötözöttségében nem fejthette ki magát és krisztusi programját a sokféle formában kitenyészített modern rabszolgaság elleni küzdelem, a tőke és a munka, meg az arányaiban egyre döbbenetesebben hatalmasodó proletáriátus felszabadítása érdekében. Ez az úgy vélt életbiztosítás — ma már világosan látható — nagyon is rossz életbiztosításnak bizonyult keresztyénség egyetemes válságával szemben, mert értéke nemcsak, hogy máról-holnapra teljesen devalválódhatik, hanem mert épen ez lehet az a fejsze, amely az egyház életfájának gyökerére vették.

Krisztus és az evangélium szociális elgondolásai, célkitűzései főleg csak a templomok katedráin szólaltak meg és ott is maradtak legnagyobb részben a bezárt templom falai között, míg odakünt a való életben a nyomort elviselni már alig képes embertömegek milliói várták türelmetlenül valahonnan a világ-megváltó evangéliumi elgondolások testbeöltözését.

A XX. századot jellemző nagy társadalmi és gazdasági mozgalmak ősmagva ott van elvetve kétségtelenül az evangéliumban. De míg az őskeresztyén közösségi életforma gazdasági és szociális karaktere az apostoli korszakban és a keresztyénség küzdelmes első századaiban erőteljesen domborodott ki, addig ez a karakter a modern keresztyénség életmenetében teljesen elmosódott. A rabszolgák, szenvedők, szegények, elnyomottak, éhezők és nyomorultak egykori boldogító és üdvözlő vallása ha legalább elméletben nem is lett hűtlen eredeti szociális rendeltetéséhez, de lassan egészen új sőt ellentétes szerephez öltözött át. Az egyház, mint nemkevésbé szociális isteni intézmény, lassanként letért eredeti platformjáról. Nemcsak szociális karaktere halványodott egyre jobban, de szociális célkitűzései is egyre inkább távolodtak a reális mindennapi élettől, míg végre egészen a földi élet határain kívülre helyeződtek. Az egyház az őt alkotó tömegek szociális nyomorúságának megszüntetésére szolgáló fegyvereit egyre ernyedtebben tartotta kezében, míg végre egészen elejtette. A földi tulajdon és a megélhetés eszközeinek igazságtalan megosztása kérdésével

vivódó embermilliókat kizárólag a mennyei kenyér és a mennyei tulajdon felé irányította s az embertömegek, melyek az emberibb élet és az elegendő kenyér jogosultságából szinte fokról-fokra rekesztettek ki, testi életük szükségével és nyomorúságaival szinte közömbössé váltak a lelki édesanya, az egyház számára. Az egyház, azt mondhatnánk, a földi élet anyagi problémái számára megtestetlenült. Fokozatosan szorította háttérbe, végül egészen eljelentéktelenítette a lelki egyházzal és a lelki élettel szemben a testben élő egyház földi életkérdéseit. A lelki és a testi élet között tulságosan mély és széles választó árkokat vont, amelyeket a gyakorlati élet eszközeivel nem tudott, de nem is próbált áthidalni. A mennyei élet teljesen háttérbe szorította ideológiájában a földi életet és a földi életben csak nyomorúságot és elnyomatást szenvedő boldogtalanokkal éppen ezért nem tudta kívánatossá tenni a tökéletes boldogságot és kiegyenlítődést ígérő mennyei életet. A modern keresztyén egyház fokról-fokra szűnt meg szociális népegyház lenni. Holott Krisztus Urunk a testet és a test szükségait sohasem kicsinyelte le a lélek szükségéi mellett, ha amazokat alája és utána helyezte is emezeknek. Krisztus nem csupán passzív szánakozást érzett a szenvedők, éhezők és elnyomottak iránt, hanem segítséget, ételmezt is nyújtott nekik. Sohasem tűrte el, hogy figyelmét magasabb dolgok emlegetésével elfordítsák a körülötte zajló szociális nyomorúságoktól és szükségektől. Ő az egész ember Megváltója akart lenni aki nem elégedett meg azzal, hogy csak a lelket váltsa meg. [Bisseker H.] Ezzel szemben a modern keresztyénség egészen egyoldaluvá vált, megváltói parallelje felbomlott s a Krisztus tanításai, példái és cselekedetei által kijelölt pályája sinpárján az egyik oldal egészen felszakadt. Ez a körülmény pedig az egyházat csak a válság felé vezethette. Ma még csak a válságnál tartunk. De ha nem vigyázunk és nem sietünk eléggé, holnap már a katasztrófa is bekövetkezhetik.

(Folyt. köv.)

„A bolsevizmus ábrázata.“

Rev. Fülöp Miller könyve.

(Folytatás.)

3. A materiális filozófia.

Ez a legkomolyabb kivívása a bolsevizmusnak. Ezen nyugszik annak egész tanrendszere. Marx Károly [a nagy biológiai felfedezések korában élt 1818–1883.] kora felfogása szerint

azt állította, hogy minden társadalmi szervezet alapja a produkció, hogy azáltal az élet fenntartassék és a produktum kicseréltessék. Ezért, ha valaki azt kérdezte volna tőle, mi az oka a társadalmi átalakulásoknak, azt felelte volna: „nem a tisztább belátás, nem az igazság mélyebb átértése, hanem a gazdasági, ipari produkciók és azok kicserélésének megváltozott módja”.

Lenin elfogadta ezt a defeniciót, mert ebben látta az emberiség ideális jövőjét. Ez a jövő: mekánikus jövő. Elmélete tudományos, materiálizmus. Azt tanítja ez, hogy semmi mással nem érdemes törődni ezen a világon, csak egyedül azzal, ami a közt boldogítja, itt, most, e földi életben.

Ne higgyük azonban, hogy a bolsevizmusban a művészet és irodalom nem virágzik. Ellenkezőleg. Csakhogy minden a materiálizmus szellemében és érdekében történik itt is. A mekánikai eszmevilágnak felel meg. Főleg Amerikát dicsőíti, annak óriási mérvű mechanizmusát [ez állandóan fascinája a szovjetet és elragadtatással csodálja azt]. Ekként kezdődik az egyik materiálista, mekanista versük:

„Csikágó, te csavarokon épült csodaváros,
Bámulom závarzatod, fenségét és reteszeid ihletetségét.”

Ilyen stilban folyik tovább az egész hosszú „költemény”. Örültség volna letagadni akarni az anyagi tényezők óriási fontosságát az emberi jólétet illetőleg. Jézus is mindig nagyra becsülte azokat. Ámde a superlativusra emelni fel őket, egyenes hátfordítás az élet lényege, igaz értelmének. Mi utolsó leheletünkig hisszük és valljuk, hogy az emberi haladás igazi tényezői szellemiek, amik testi életben nyernek kifejezést. Hogyha elenyészik egy olyan grandiózus kultúra, minő a régi görögöké volt, mi marad fent belőle, ami az egész világot gazdagítani képes? . . . Művészete, irodalma, filozófiája, magasztos eszmevilága! Pedig ezek nem nyugosznak materiális alapokon, sem gazdaságiakon. Épen ezért túlélnek minden materiális és gazdasági összeomlást.

És hogyha a materiálizmus a legfelsőbb helyre kerül, az erkölcsi leromlás elkerülhetetlen következménye lesz annak. Leninnek különben is egész határozott felfogása van az erkölcsről: „Minden erkölcsiséget visszautasítunk, — mondja — ami természetfeletti ideákból ered. Nem hiszünk az erkölcs örök elveiben. Nekünk az erkölcs csak mint az osztályharc alárendeltje kell”.

Ilyen tannak a gonosz következményei nyilvánvalók már a mai Oroszországban, főleg nemi tekintetben. Bár Lenin és neje,

aki férje forradalmi elveivel mindenben egyetértett és sorsában hiven osztozott, puritán privát életet éltek, de a hagyományos erkölcsi sztándárdok elmozdítása mindig egyetemes erkölcsi meglazulással jár.

Mihelyst ugyanis elmozdítjuk az erkölcsi szankciókat és felmagasztaljuk az anyagi jólétet, mint az emberiség legfőbb célját, azonnal tág ajtót nyitottunk a durvább életnek. Azon a nyitott ajtón át a tapasztalatlan ifjak tizezrei fognak betódulni rögtön. Ez az állítás azonban nemcsak Oroszországról igaz ma, hanem sok másról is . . . sajnos!

Ez a pogány hadüzenet az erkölcsi sztándárdnak merev ellentétben áll a Krisztus szellemével, aki azt hirdette, az ember csak akkor él értékes, diadalmas, tartalmas életet, hogyha lelki ideákat helyez élte központjába. Az erkölcsi életnek sztándárd és szankció kell. Ezt ekonomia nem képes megadni nekie. Lelki fundamentumokra van szüksége annak, anélkül az élet vad szenvedélyek szabad zsákmányává válik.

4. A könyörtelen osztályharc.

A bolsevizmus lényegében osztályharc. Lelke mélyében az emberiség egy részének felmagasztalása egy másik résznek leigázása által. Szívtelen, könyörtelen osztályharc ez.

Ennek azonban történeti okai vannak. Oroszország a tizenkilencedik évszázad második felében fejlesztette ki iparát. Ez az ipar azonban sok munkaórát és csekély munkabért jelentett. Szakszervezetek nem léteztek. Minden kísérlet, ami az igazságtalan helyzet javítását célozta, vad kozákok által veretett le. A világháború kitörésekor Oroszországban izzott az elégedetlenség tüze. Képzeljük csak el: tíz millió elégedetlen, bosszúra szomjas munkás, tizenhat millió meghunyászkodott, de titokban földes ura ellen bosszút lihegő paraszt! Olyan puskaporos hordó volt az, hogy csak egyetlenegy szikra kellett neki, hogy felrobbanjon és hogy a forradalom ama hallatlan szélsőségeibe csapjon át, ami Oroszországban dühöngött.

Senkisésem képes az orosz élet 19. századbeli történetét elolvasni úgy, hogy őszintén ne rokonszenvezzék azokkal a milliókkal, akiknek sorsuk alig volt különb, mint a rabszolgáké.

A véres forradalom elkerülhetetlen volt, mégis ha egy társadalmi osztály miatt a másik temérdekét szenved, tényleges javulást nem érünk el, hogyha a helyzetet egyszerűen csak megfordítjuk. Mert csak az ábrázata változik akkor meg a zsarnokságnak, maga a zsarnokság lényegében ugyanaz marad.

Osztályharc keresztyén szempontból helytelen, célra nem

vezető, rossz eszköz. A keresztyén vallás mereven ellenzi a szegények elnyomatását a gazdagok által; de épen olyan mereven ellenzi bárkik elnyomatását a szegények által is.

A nyugati kultúra temérdek sokat szenvedett már az osz tálygyülőlettől. Keresztyén államban megengedhetetlen vétek az. Ez a mi végérvényes kritikánk az orosz bolsevizmusról, annak kísérletezéseiről. A társadalmi előhaladás semmiféle eleme nem található fel benne. Mit tehet az emberiség tartós boldogságáért az a kísérletezés, amelyik Istent detronizálja, egyéni szabadságot nem ismer, minden emberi törekvést az élet olyan rendjének kifejlesztésére irányít, amelyet merő mekánizmus és rideg materializmus igazgat?! Ilyen társadalmi rendben azt állíthatja magáról ugyan valaki, hogy ő megreformálja a társadalmi rendet, ám de a legmerészebb emberi képzelet sem fogja megtalálni benne a közjó egy szikrányi megjavulását sem.

A bolsevizmus támadó kihívás minden Krisztust szerető lélek ellen. Ámde nem elég csak rámutatni a hiányára, hanem teljes meggyőződéssel demonstrálni is kell ellene. Lehet, hogy ez sok szenvedést, talán mártíromságot is fog jelenteni a jövő években, de meg kell cselekednünk ősi keresztyén kultúránk érdekében. Mély tiszteletet kíván ez tőlünk a lelki értékek iránt, testvériséget szegény és gazdag között. Minden korlátnak le kell dőlnie, ami embert az embertől elválaszt egy egyetemes nagy humanitáriánizmus előtt, amely mindeneket egyenlővé tesz és amelynek gyökerei az Istennel való szent közösségben rejlenek.

Épen a modern Oroszország sorsa bizonyítja legerősebben, hogy üdvösebb dolog Jézust követni, mint a Lenin lábainál ülni.

(Vége.)

Bokor Sándor.

A lelkészi állás megüresedésének kérdéséhez.

Egy papi társaságban szőnyegre került egy elvi kérdés Egyh. törv. II. tc. 4. §. d) pont alapján. Eldöntetlen maradt az, hogy a lelkész nyugdíjazása esetén, mikor üresedik meg a lelkészi állás?

Egyik fél vitatta, akkor, amikor az egyházkerületi nyugdíjbizottság a kérelmező nyugdíjkérvényének helyet adott, őt erről hivatalosan értesítette, mely értesítés alapján a lelkész az egyháza presbitériumának, későbbi hatállyal bár, de az állásról való lemondását bejelentette.

Másik fél azon álláspontra helyezkedett, hogy akkor ürese-

dik meg, mikor a nyugdíjazás kezdődik, javadalma megszűnt, amely naptól nyugdíja számíttatik.

Ezzel kapcsolatosan a másik kérdés a lelkészi állás betöltése iránt az eljárás mikor indítandó meg? Ugy vezetendő-e le, hogy ha az időből telik, a lelkész tényleges távozásának idejére már az állás betöltessék, hogy az új lelkész állását elfoglalhassa, szünetelés lehetőleg ne álljon elő? Vagy pedig a választási eljárás csak a nyugdíjba vonuló lelkész tényleges eltávóváása után indítható meg, mely esetben a szünet tényleg kikerülhetetlen.

Példaként egy esetet vettek fel:

S. egyház lelkésze 1931. év márciusában benyújtotta betegségére hivatkozással nyugdíjaztatása iránti kérelmét, melyben kérte 1931 október 1 től nyugdíjaztatását.

A szabályszerű eljárás szoros betartásával az egyházkerületi nyugdíjbizottság 1931 június 28 án tartott ülésén a kérelemnek helyet adott, a kérelmező nyugdíjazását 1931 október 1. hatállyal kimondotta s erről kérelmezőt hivatalos leiratban értesítette, mely értesítés vétele után S. egyház presbitériumát (július 4) összehívta, lelkészi állásról való lemondását október 1. hatállyal bejelentette, mely lemondást a presbitérium tudomásul vett s erről az esperesi hivatalt értesítette.

A választási eljárás július havában, vagy csak október 1. után indítandó meg?

A tiszántuli ref. egyházkerület 1907. évi május 28-án tartott közgyűlési határozatában kiadott végrehajtási utasítás világosan mondja ugyan: „hogy a lelkészi állomás nem csupán... az eltávózás *ténye* által üresedik meg, hanem általában mindig megüresedettnek tekintendő, ha gyülekezet lelkésze... a meghívást elfogadta, vagy... választása már végérvényesen megerősített“, ha ezeket a szavakat a nyugdíjazásra alkalmazzuk, nem a nyugdíj folyósításának a lelkészi állásból eltávózásának *ténye* által üresedik meg, hanem mikor nyugdíjazása kimondatott s azt elfogadta II tc. 35 §. 4. a).

Ez álláspont helyessége mellett mutat a gyakorlat is, mert számtalan esetben nyugdíjaztak állami tisztviselőket, pl. tanítókat június havában szeptember 1. hatállyal s bár ő szolgálatban volt, állásának betöltése iránt az intézkedés úgy történt meg, hogy utódja már szeptember 1-én állását elfoglalta.

Alkalmazva ezt S. egyházra, törvényes menetben a lelkészi állás betöltése iránti eljárást úgy kellett volna folytatni, hogy az eltávózás *tényének* idejére új lelkész állását elfoglalhassa, oda azonnal beköltözhessek.

További kérdést teszek fel ezzel kapcsolatosan, mely szorosán összefügg vele.

Szabad-e, lehet-e, meghívást elfogadni, vagy pályázni szándékozóknak e kérdéses időben itt pl. július 4-től október 1-ig e gyülekezetben megjelenni, ott bármiféle lelkeszi teendőt végezni, templomi szónoklatot tartani?

Rejt-e ez magában megsemmisítési okot? [II. tc. 20. §.]

Olyan kérdések ezek, melyek ezután mind gyakrabban és gyakrabban fognak előfordulni, melyeknek teljesen tisztázódnok kell. Akár pró, akár contra álláspont kifejtését szívesen vehetjük, de különösen jól esnék, ha jogászaink a helyes jogi álláspontot itt leszegeznék.

Horváth Pál.

IRODALOM

László Marcella: Gyermekszindarabok. Ára 20 L.

A Királyhágómelléki Egyházkerület Iratterjesztésének kiadványai, 2. sz.

A jövő a gyermek, azaz a gyermek a jövő társadalma. Amilyenek óhajtjuk a társadalmat, olyannak kell nevelnünk a gyermeket. Nos, akkor azon kell lennünk, hogy ami a jelenben visszás, rossz, bomlasztó, romboló, társadalmat megmérgező, attól minden módon óvjuk gyermekeinket, illetve beleidegezzük, vérévé tegyük az attól való irtózást, az ellene való küzdelmet. De hogy ezt megtehessük, gyermekeinket fel kell vértelnünk elsősorban hittel, a jó, a nemes, a szent szeretetével; rá kell irányítanunk tekintetét, figyelmét a végső, szent célra: „Jöjjön el a Te országod!”

Tehát ezt elérendő, mindent ennek a célnak a szolgálatába kell hajtani. Zsenge gyermekkorban: a mesét, kisgyermek korban: a verset, gyermekkorban: a játékot, színjátékot stb. Ezért üdvözljük — többek között — László Marcella könyvét, melynek már a címe is elárulja, hogy mulattatás mellett mi a célja: „Tiszteld az öregeket” ... „A tündérek békekonferenciája” ... „Ne bántsd az állatot”.

Bárcsak minél sűrűbben keletkeznének ilyen célú mesés, versesjátékos, színjátékos, elbeszéléses stb. gyermekkönyveink!

N. P.

Megjelentek: Tóth Zsigmond lapunk munkatársa és Nagy József: Leszerelni! A béke regénye c. nagy regénye és László Marcella: Az öreg tanító háza c. kis szindarabja. Vásárhelyi János: Református élet. Előadások c. könyve. Mindegyiket ismertetni fogjuk.

HIREK

A lelkeszi hivatalok portómentes levelezése.

Lapzártakor érkezett meg a püspöki hivatalhoz a nagyváradai P. T. T. Igazgatóság 3145—1932. sz. átíratja s így csupán lényegében közöljük — addig is, míg az egész átíratot ismer-tethetjük — annak tartalmát. Az átírat lényege az, hogy az Autonom Posta, Távirada és Telefon Vezérigazgatóságának február 29 én 30,487. sz. a kiadott körrendelete szerint március 16 tól kezdődőleg mindazok a hatóságok, amelyekről gondoskodás történik az állami költségvetésben és amelyek valamely Minisztérium részét alkotják, hivatalos levelezéseiket lebonyolít-hatják anélkül, hogy hivatalos bélyegekkel kellene azokat bérmentesíteniök, mert ettől a naptól kezdődőleg az említett bélyegek a forgalomból kivonatnak. Ez utóbbira vonatkozólag igen fontos az átíratnak az a része, mely elrendeli, hogy mindazokat a hivatalos bélyegeket, amelyeket az illetékes hivatalok március 15-ig bezárólag nem használtak fel, tartoznak visszaszolgáltatni annak a postahivatalnak, amelytől azokat kapták. A visszaadott bélyegekről az illető postahivatal elismervényt fog adni **Különösen figyelembe veendő, hogy március 20. napján tul a postahivatalok a megmaradt hivatalos bélyegeket többé nem fogadják vissza.**

Bizonyosra vehető, hogy ugyanígyen rendelkezést kaptak a többi postaigazgatóságok is.

Az államsegélyekre nézve tájékoztatásul és némi megnyugtató közölhetjük, hogy úgy a múlt évi aug.—dec., mint a folyó évi jan.—febr. havi részletek kiutalása megtörtént, de folyósítása csak akkor fog bekövetkezni, ha rá a minisztérium kellő hitelt nyújt és ha a pénzügyigazgatóság elégséges pénzzel is rendelkezni fog a kifizetéshez. A napokban már a júliusi elmaradt 30% és az aug. havi járandóság kiosztásra is kerül. Mivel azonban még mindig sokan vannak, kik a múlt évi globális adó

nyugtáikat nem küldték be, ezuton is felhívjuk, hogy ebbeli mulasztásaikat, saját érdekükben mielőbb pótolják, mert különben a pénzügyigazgatóság folyósított kongruájukat visszatartja. — A folyó évi kongruára nézve közöljük, hogy azok havi összegeit legközelebbi számunkban közreadjuk.

A Református Lelkészek Lapjának megszüntetése. Az erdélyi egyházkerületigazgatótanácsa megállapította, hogy a Református Lelkészek Lapja

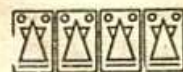

programszerűnek látszó közleményeiben az egyházi hivatalos tekintélyt aláásni és az egyházi közéletet destruálni alkalmas szellemet terjeszt és ennél fogva az egyházi élet rendjére és belső szellemére veszélyes. Mivel azonban rosszhiszeműséget nem tételez fel, ez alkalommal eltekint a fegyelmi eljárás megindításá-

tól, ha Dézsi Endre szerkesztő a lapot 15 nap alatt megszünteti. Amennyiben erről márc. 10. ig jelentést nem tesz, elhatározta a fegyelmi eljárás megindítását. Dézsi Endre kérést intéz lelkésztestvéreihez, hogy a történetek után kívánják-e a lap megszüntetését, vagy nem és ettől teszi függővé elhatározását.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1016-1932-III. szám. KORRENDELET. **Valamennyi Nt. lelkészi hivatalnak.** Annak a köztudomásu ténynek a következtében, hogy a lelkészi államsegélyek kifizetéséhez a globális adó nyugtájának bemutatása föltétlenül szükséges, sokszor hivatam fel az érdekelt tiszteletes atyafiak figyelmét körleveleimben ennek az elmulaszthatatlan kötelességüknek a teljesítésére. Sok kérő, intő, figyelmeztető szó hangzott el részemről a végből, hogy egyházkerületünk lelkészei és káplánjai az igen sokszor ugyanis késedelemmel érkező illetményeikhez minél előbb hozzájussanak, legalább is ebben őket a globáladónyugták hiánya ne akadályozza. Tudom, hogy ezek a figyelmeztetések általában abból az okból voltak szükségesek, hogy az érdekelt lelkésztársak — különösen a legujabb időkben — csak igen nagy nehézségek közt tudták rendezni globáladóügyeiket, de elvértve bizony olyanok kedvéért is íródtak, akik — ugylátszik — vagy a figyelmeztetést, vagy a saját maguk érdekeit, vagy egyiket sem vették eléggé komolyan. Ezuttal tehát ismételten föl hívom mindazokat a lelkész, segédlelkész és lévita urakat, akik az 1931. évre kivetett globális adóikat azok **teljes** összegében be nem fizették, hogy e kötelezettségüknek azonnal tegyenek eleget és a negyedik évnegyedre eső globáladójuk nyugtáját is feltétlen juttassák el hivatalomhoz, mert a kilátásba helyezett és legközelebb most már minden valószínűség szerint kifizetésre kerülő államsegélyek a globálisadó befizetését igazoló nyugták felmutatása nélkül **semmi körülmények közt sem vehetők fel.**

A pénzügyigazgatóság kilátásba helyezte, hogy a következő alkalommal mindazoknak az államsegélyeit visszaszámolja és visszatartja, akik részéről az adó befizetését a püspöki hivatalnak nincs módjában igazolni. Ha tehát ez az eset a nyugta hiánya miatt valahol bekövetkeznék, úgy a felelősséget hivatalomról már ezuttal is és előre kénytelen vagyok elhárítani és az illetőket arra figyelmeztetni, hogy így

visszatartott, illetőleg elszámolt államsegélyeik kérdéses összegének újból való kiutaltatása, minthogy e hó 25-én a múlt évre visszamenőleg szóló utalványozás utolsó határideje is letelik, semmi körülmények között sem eszközölhető.

Az 1932. évre már kezeim között levő január és februári havi államsegélyek fölvétele alkalmával pedig már igazolni kell, hogy a folyó év első negyedére szóló globálisadók be vannak fizetve, mert erre az esetre is a fentebb említett rendelkezés van érvényben. Különben is ezentul minden évnegyed első hónapjára esedékes összegek felvétele alkalmával a pénzügyigazgatóság mindig követelni fogja az ugyanazon évnegyedre esedékes globálisadó összeg befizetéseinek az igazolását. Miért is kérem, hogy a jövőben ezek beküldéséről, illetőleg azok által a befizetés igazolásáról valamennyi lelkész-társam a saját érdekében minden újabb, külön sürgetés bevárása nélkül feltétlenül gondoskodjék. Oradea—Nagyvárad, 1932. március 11. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, s. k., püspök.

Tanügyi: 874—1932 II. szám. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Lapunk f. évi 3. számában közölt 231—1932. sz. körrendeletem kiegészítéséül szószerint közlöm a minisztérium ezen ügyben kelt 8828—1932. sz. rendeletét: „Domnule Episcop, Avem onoare a vă aduce la cunoștință că: ordinul circular No. 163.307—931. dat de învățământul Primar, referitor la „ceasul de sezoare” ce va trebui să se țină în locul unei ore de gramatică, la cursul primar, privește numai școlarele primare de stat. Programul școlarelor confesionale nu va suferi nici o schimbare. Consilier, A. Călugaru. [Șeful Serviciului Em. Chiriacescu” Azaz: a szóban forgó meseóra [ceasul de sezoare] a felekezeti iskolákba nem vezetendő be Oradea—Nagyvárad, 1932 március 3. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

Tanügyi: 934—1932 II. szám. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Református elemi és középiskoláink husvétii szünideje virágvasárnapján, folyó évi március hó 20-án kezdődik és fehérvasárnapjáig, folyó évi április hó 3 ig bezárólag tart. Március 19 én szombaton a tanítás tanrend szerinti utolsó óráig bezárólag megtartandó április 4 én reggel a tanrend szerinti időben pontosan megkezdendő. Oradea—Nagyvárad, 1932 március 7. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 876—1932-II. szám. *Valamennyi kebelbeli iskolai hatóságnak.* Tudomásvétele és mihez tartás végett közlöm, hogy a Minisztérium — kapcsolatban egy olyan esettel, mikor román vizsgát tett tanítónál az állami ellenőrző látogatás alkalmával gyengébb román nyelvtudást állapítottak meg — felkért bennünket, figyelmeztessük nyomatékosan az egész tanszemélyzetet arra hogy minden alkalmat használjanak fel román nyelvtudásuk felújítására és kibővítésére. Oradea—Nagyvárad, 1932 március 3. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagy. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Arad Cermeiu—Csermő

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítol váltókat. Folyósít* jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triesztii „Adriai”
biztosító-társaságot.**

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen meg
felelő, legjobb mintájú államilag approbált

Aviz de școlar - Értesítő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értesítő-lap darabonként
1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-
utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Telefon 6-22
Készít mindentajta egyházi- és iskolai nyomtat-
ványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos
levélpapírokat, borítékokat, a legkülönfélébb magán-
és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és
esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb,
modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizelési ár: egész évre 360 lei. Fél-évre 180 lei. — Egyes lappéldányok ára 10 lei. — Megjelenik minden hónap 1., 10. és 20-ik napján.

Az egyház szociális önvédelme.

Szombati-Szabó István előadása a nagyváradai nagyhéten.

(Folytatjuk.)

A krisztusi kovász az egyházban megszűnt ható, cselekvő társadalmat átforgató, új világot teremtő erő lenni. Nem azért, mintha mindezekre önmagában véve alkalmatlanná vált volna. Hanem csak és kizárólag az által, hogy az egyház ezt a kovászt elfelejtette, vagy elmulasztotta, vagy kikapcsolta feladatköréből, hogy helyén és idejében alkalmazza. Humanitárius, charitativ és alamizsnánál alig nagyobb cselekedeteken kívül a katedrákon túl jóformán semmit sem tett a társadalmi nyomor megszüntetésére, sőt megnyhítésére is alig. A keresztyénségnek Krisztus szociális gondolataival magán keresztül és magán túl a társadalmat kellett volna egészségesebb és igazságosabb életformába átönteni, valójában azonban az egyház csak alamizsnázkodó egyházzá zsugorodott a Krisztus nagy szociális gondolataival szemben. A keresztyénségnek a XX században a szociális nyomorral szemben nem volt programja s még kevésbé voltak igazi nagy cselekedetei. Ezzel óriási tömegek szemében jogosultsághoz juttatta magával szemben azt a vádat, hogy mert nem vált azzá, amivé válnia kellett és lehetett volna, nem is tud azzá válni: az egész világot megkelesztő élesztővé.

Ezek a körülmények okozták, hogy az egyháznak az őt alkotó tömegek összekötő kapcsolatai a századdal kezdődőleg veszedelmesen ellazultak, elvékonyodtak és a végén teljesen el is szakadoztak.

A század nagy gazdasági és szociális problémáinak evangéliumi alapon és evangéliumi eszközökkel való megoldását a keresztyénségnek, illetőleg az egyháznak kellett volna vállalnia, vagy legalább is megkísérelnie, de minthogy se nem vállalta, se meg nem kísérelte, a tömegek egyházellenes jelszavak irányítá-

sával nemcsak leváltak róla és elfordultak tőle, hanem ellenséges erőkké tömörültek vele szemben, melyek átvették a megoldás feladatát, de a megoldás evangéliumellenes erőszakos, durva eszközeivel és brutális fegyvereivel.

Az evangélium szociális eszméinek hirdetése és azok gyakorlati megvalósítása egymástól nagyon távol álló kétféle ténykedésnek bizonyult a keresztyénség életében. Az egyház megállott az eszmék pusztá hirdetésénél, a tömegek pedig nyomoruságuk türelmetlenségével és mohóságával követelték a megvalósítást és előre látható volt, hogy arra az oldalra fognak állani, ahol a gyakorlati megvalósítás jelei mutatkoznak. Itt van a nagy elválasztó vonal, amelyen innen és túl állanak szemben és néznek egymással farkasszemet az egyház és a most már ellenséges frontot alkotó, róla levált tömegek. Mélyítette ezt a szakadékot az az igyekezet, hogy a hatalom oldalán elhelyezkedett egyház a tüdő és alázatos Krisztust s az ő evangéliumát hangfogó gyanánt akarta odatenni a nyomorusága súlyát és igazságtalan társadalmi helyzetének sebeit tovább már szótlánul hordozni nem tudó tömeg jajkiáltásainak eltompítására. Ahogy az utóbbi évtizedek egy tragikus sorsu, de kétségtelenül nagy keresztyén lelkipásztora írta egyszer: a keresztyén egyház Krisztust csendőrruhába öltöztette és odaállította örnek a gyárak kapuiba és a gazdagok palotái elébe. [Jánosi Z.]

És amilyen mértékben dezinkarnálódott az egyházban a krisztusi és evangéliumi szociális gondolat s amilyen tempóban kallódott a keresztyénség életéből a szociális program és ködösödtek el a távolbavesző evangéliumi szociális célkitűzések, olyan mértékben és abban a tempóban növekedett a tömegek ellenérzése a vallás, az egyház, a keresztyénség irányában.

Kénytelenek vagyunk bevallani, hogy a XX. század modern keresztyénségének nem volt szava a század nagy társadalmi harcaival, a tőke és a munka, a kapitalizmus és proletáriátus küzdelmével szemben. A keresztyénség meg se kísérelte, hogy felemelje szavát, mert érezte, hogy tekintélye irányító ereje a társadalom e nagy problémáinak megoldására és a világ sorsának alakítására úgy az egyik, mint a másik fél irányában megszűnt. Az az egyház, az a keresztyénség, amely e tekintély és erő birtokában egykor rabszolgákat és jobbágyokat szabadított és a történelem utjait egyengelte, ha nem is csukott szemekkel, de csukott szájjal állott az embermilliók modern rabszolgaságával szemben, sőt amikor döntésre került a sor, egyenesen a másik oldalra állott, amivel előidézte azt, hogy az egyházzal

szemben még csak közönbös és ellenszenves magatartást tanúsító szociálistáknak, a vallás, egyház és istenellenes kommunizmus ma már a nyílt harc frontjára sorakoztatta fel az egyház ellen a maga elkészült embermillióit.

Tudjuk, hogy a támadó harc már javában folyik több frontszakaszon is a vallás ellen. Az egyháznak tehát fel kell készülnie az önvédelmi harcra. Ennek az önvédelmi harcra a fegyverei, ha nem akarunk legyőzötté válni, nem lehetnek mások, mint amelyek a keresztyénség kiengedett, vagy kiejtett kezei közül: az evangélium szociális programjának lépésről-lépésre való mielőbbi gyakorlati megvalósítása és az erre irányuló komoly igyekezet az élet minden vonalán. Az egyház szociális önvédelmét az egyház szociális tevékenységében kell felismernünk. Minél nagyobb lesz ez a tevékenység, annál erőteljesebb lesz az önvédelem. A keresztyénségnek ma nem, vagy nemcsak szociális tanításra, hanem főképpen szociális cselekedetre van szüksége. A ma nemcsak kizárólag hittartalmában élő keresztyénségnek rá kell ébrednie annak a tudatára, hogy a hit cselekedetek nélkül semmit sem ér. Krisztusnak nemcsak szociális tanításai voltak, hanem főleg szociális cselekedetei is. Az egyháznak mielőbb és minél inkább át kell formálódnia szociális egyházzá, amilyen volt már egyszer az apostoli korszakban. A szociális tanítás mellett élete, munkája, programja és szolgálata gyakorlati szociális jelentőségét kell egyre jobban kidomborítani, ha a válságot követő katasztrófát ki akarja kerülni. Az egyetemes keresztyénség most történelmének legtragikusabb korszaka előtt áll, mert nagyobb erők és nagyobb gyűlölet sorakozik ellene, mint a Néróé és a Diokletiané. Krisztus egyházának e tragikus periódusban arra kell minden áldozattal, a maga megáldozásával is törekednie, hogy nem csupán hasznossá, hanem egyenesen szükségessé és nélkülözhetetlenné tudja tenni magát a szenvedő és nyomorgó embermilliók számára. A már elvesztettek visszahódítására nincsen remény, de a még meglevők megtartására mindent megtenni a legkisebb kötelesség. A szociális nyomor, szociális szenvedés és szociális igazságtalanságok eme világát Istenországává tenni az egyháznak Krisztustól kapott feladata. Istenországa nem e világból való ugyan, „de ebbe a világba való”. Istenországnak nem e világfelettségét, nem a világonkívüliségét, hanem egyenesen e világbaniségét kell felismernünk a modern keresztyén egyház legfőbb, sőt egyetlen feladata gyanánt.

A keresztyénség nagyon sokáig hallgatott, éppen ezért ma

nagyon sok szavának kellene lennie a világot most foglalkoztató s gazdasági és lelki csóddal egyaránt fenyegető szociális problémákkal szemben. Bármennyire különösen hangozzék is, a keresztyénség számára nem lehet közönbös például az az aránytalanság és igazságtalanság, hogy egy európai országban, amelyben 7 millió embernek nincsen betevő falatkenyere, 28 bank és gyárvezér évi fixfizetésének összege három és fél-milliárdot tesz ki, hogy egyetlen ember akkora jövedelmet huzzon munkája után, amely 950 hazánkbeli felekezeti tanító évi össz-jövedelmével egyenlő, hogy egy filmszínész fizetése éppen negyvenszeresen múlja felül ugyanazon ország államfejének, a köztársaság elnökének évi fizetését; hogy egy francia kabaré-énekes sikamlós sanzónjaival 13 és félezer frankot, több mint 80,000 leit keres óránként, amikor az emberek milliói az éhhalál torkában vergődnek. A XX. század keresztyénségének szavának kellene lennie ahhoz is, hogy most, a világnyomor tetőfokán, a béke tizenkettedik évében és a leszerelés korszakában a nemzetek ötszázmilliárdot költenek évenként hadseregeik fenn-tartására, olyan gigászi összeget, amivel a világ gazdasági és szociális válsága egy csapásra megoldható volna. És szavának kell lennie még sok mindenhez!

A keresztyénség és az egyház szociális programja és egész önvédelmi haditerve egyetlen mondatban is kifejezhető: Jézus Krisztust kell az életben megvalósítanunk. Hogy Krisztust aki tegnap és ma és mindörökké ugyanaz marad, legyen Ur és minden mindenekben

(Vége.)

A Károli Gáspár Ref. Irodalmi Társaság munkábaindulása.

Az 1929. évi nagykárolyi református nagyhét kezdeményezésére, két évi előkészítő munka után, 1931. október 4-én a nagyváradi nagyhéttel kapcsolatosan megtartott közgyűlésen megalakult és munkába állott a Károli Gáspár Református Irodalmi Társaság. Az alakuló közgyűlés megválasztotta a tisztikart, az igazgatóságot és megalkotta a Társaság alapszabályait.

Az alakuló gyűlésen megválasztott igazgatóság február 19-én tartotta első gyűlését Kolozsváron, dr. Makkai Sándor püspöknek, a Károli Gáspár Társaság egyházi elnökének, elnöklete alatt. Az igazgatósági gyűlés az adminisztrációs ügyvitel vezetésére végrehajtó bizottságot választott. A végrehajtó-bizottság tagjai: dr. Makkai Sándor és dr. Thúry Kálmán elnökök,

Vásárhelyi János, dr Nagy Sándor, Maksay Albert, dr Bene Ferenc, Csernák Béla, dr Csűry Bálint, dr Kristóf György, Nagy Endre, dr Tavasz Sándor. Behívhatók és a végrehajtó-bizottság gyűlésein tanácskozási joggal bírnak a titkárok, a pénztáros és az ügyész.

Az igazgatósági gyűlés örömmel és köszönéttel állapította meg, hogy a Károli Gáspár Társaság működésre és tevékenységére nézve igen becses és hatékony segítséget jelentenek a testvér Magyar Protestáns Irodalmi Társaság által készséggel felajánlott kapcsolatok. Az állandó szellemi összeköttetés és együttműködés megalapozására a Magyar Protestáns Irodalmi Társaság azt a szeretetteljes és előzékeny lépést tette meg, hogy a Károli Gáspár Társaság tagjainak olyan jutányos áron kész rendelkezésére bocsátani folyóiratát, a Protestáns Szemlét, mely mellett lehetővé válik, hogy azok a tagok, akik tagsági díjukon felül még 100 leit ráfizetnek, ezért az összegért egy évre megkaphatják a lapot. Tekintve azt, hogy a mindössze 200 leit kitevő tagsági díj ellenében a tagok már megkapják a Károli Gáspár Társaság évkönyvét, rendkívülinek mondható az a kedvezmény, hogy további 100 lei ellenében a Protestáns Szemléhez is hozzájuthatnak. A Protestáns Szemlét szükségtelen ajánlgatni és ismertetni. Dr Ravasz László a főszerkesztője, Áprily Lajos a felelős szerkesztője, dr Révész Imre a főmunkatársa: mind olyan nevek, melyeknek viselői a legjelentősebb pozíciókat töltik be a magyar reformátusság életében és — bár földrajzi határok szerint eltávoztak közülünk — lélekben azért a mieink ma is. Értékes, tudományos és magas színvonalu szép-irodalmi közleményei mellett a Protestáns Szemle — a maga kereteihez mért terjedelemben — helyet fog adni a Károli Gáspár Társaság hireinek és irodalmi megnyilatkozásainak is. Azoknak, akik március folyamán a Károli Gáspár Társaság tagsági díját és a Protestáns Szemléért járó 100 lei pótdíjat beküldik, a kiadóhivatal 1932. január 1-től kezdődőleg küldi a lapot, később fizetőknek azonban már csak a fizetés időpontjától kezdve. Megrendelhető a Protestáns Szemle egy félévre is, 1932. július 1-től számítva. Ez esetben 50 lei pótdíj fizetendő.

Az eddigi tagjelentkezések számbavétele során kitűnt, hogy a Károli Gáspár Református Irodalmi Társaság tagjaiul 1929. óta 585-en jelentkeztek. Nehányan már küldtek is be tagdíjakat. Ezeket a befizetéseket az igazgatósági gyűlés a folyó 1932. évre érvényes tagsági díjaknak tekinti. Egyben megbizta az elnökséget, hogy az összes tagokat kérje fel az 1932. évi tag-

dijak befizetésére, miután a Társaság intenzív munkájának megkezdéséhez most már szükség van az azokból származó jövedelemre. (Minden pénzküldemény dr Darkó Ákos pénztároshoz, Cluj—Kolozsvár, Str. Bratianu 51 küldendő.)

Ezek mellett az adminisztrációs jellegű intézkedések mellett fontos pontja volt az igazgatósági gyűlésnek a Tudományos, Művészeti és Irodalmi Szakosztály megalakítása. Az alapszabályok 27. paragrafusára szerint ez a szakosztály az által alakul meg, hogy az igazgatóságnak azok a tagjai, akik jelenleg valamely magyar tudományos, vagy irodalmi társaságnak választott tagjai, vagy a kolozsvári ref. teológia professzorai, továbbá akik egyetemi, illetőleg teológiai magántanári képesítéssel bírnak, azok első ízben kiegészítik magukat saját számuk kétszeresére. Az igazgatóság sorában jelenleg husz ilyen tag van, akik azonban egyelőre még nem töltötték be a további 20 tagsági helyet, csak 18-at, fenntartva az újabb kiegészítést a legközelebbi szakosztályi gyűlés számára. A Tudományos, Irodalmi és Művészeti Szakosztályt megalakító igazgatósági tagok névsora következő: dr Makkai Sándor, dr Thúry Kálmán, dr gróf Bánffy Miklós, dr R Berde Mária, Csutak Vilmos, dr Csüry Bálint, Jancsó Sándor, báró Kemény János, dr Kristóf György, Maksay Albert, dr Musnay László, Nagy Endre, dr Szöllösy János, dr Tavaszy Sándor, Vásárhelyi János, Báthori Ferenc, Debreczeni István, dr Olosz Lajos, dr Szabolcska László, Szombati Szabó István. Választott szakosztályi tagok: Barabás Samu (Tapolc), dr Bene Ferenc, D. Berde Amál, Csernák Béla, Gergely Samu, dr Gönczy Lajos, Gruzda János, dr Illyés Géza, dr Imre Lajos, Járai István, Jörgné Draskóczy Ilma, dr Kecskeméthy István, Kovács Dezső, Kós Károly, dr Nagy Géza, Sárközy Lajos, Szász Béla (Sepsiszentgyörgy), Vásárhelyi Boldizsár.

A szakosztály munkaprogramjának előkészítésére, ügyrendjének megtervezésére és a szakosztály tisztikarának megválasztásáig szükséges teendők végzésére egy öt főből álló előkészítő bizottságot kért fel az elnökség. A szakosztályi előkészítő bizottság tagjai: dr Kristóf György, Kós Károly, Kovács Dezső, dr Tavaszy Sándor és a társaság főtitkára.

Miután ezzel a gyűléssel a Károli Gáspár Református Irodalmi Társaság immár tullépett a szervezkedés kezdő fokán, most már a legszebb reménnyel és bizakodással nézhetünk jövőndő tevékenysége elé. Adja Isten, hogy kezdeményezései visszhangra találjanak Románia minden magyar reformátusának szívében és minél lelkesebb s kitartóbb támogatásban részesüljön minden oldalról.

IRODALOM

Közelebb Hozzád! Versek. Tereh Géza.

A husvéti könyvpiac újdonságaként jelentek meg ezek a versek. Az illusztris szerző — aki különben református mozgalmakban agilis részt vesz, s olvasóink előtt bizonyára ismerős a neve — bibliakörös testvéreinek ajánlja könyvét és méltán. Nem vagyunk ugyan irodalmi szempontból elfogultak, s érdeme szerint becsüljük a művészetet, bármely világnézet szolgálatában szólal is meg — de másrészt komoly hiányát éreztük a bibliakörös ifjuság szájába adható — a modern költői irányzathoz csatlakozó, de azért izig-vérig református szavalmi daraboknak. Református költőink hallgatnak, ami tőlük mostanáig megjelent, annak varázsát a folytonos ismétlés koptatgatja — s így vallásos estéink programjában jóleső és szükséges változatosságot jelent egy új név, új hang, új téma vagy a régi dallamok új változata. Az egyházkerületi iratterjesztés nagy áldozat árán tett szolgálatot ennek a célnak a versek megjelentetésével s hálás köszönet illeti a szerzőt, hogy azokat tiszteletdíj nélkül engedte át az iratterjesztés tulajdonába. A mutatványul nemrégiben közölt két szép versen kívül még kiemeljük a *Mi vagyok én? Ébresztő, Toborzó, Segítség, Éneklő koldus a templomban, Az étető, Kié a sziv? Bibliás jövendő ifjuság* címűeket, ámbár válogatni igen nehéz, mert az egész kötet csupa elevenség, lüktető református érzés, csupa modern aktualitás, s még abban a két versben is, ahol idegen gondolatok szócsövévé szegődik: *A szegényekért [Hugó Victor], Azóta . . . [A. Vacquerie]*, a műfordítás bágyadságán áttör egyéni lendülete.

A csinos külső kiállítás a Kálvin-nyomda megszokott izléses munkája.

A 88 oldal terjedelmű kötet ára 40 Lei. Megrendelhető a Királyhágómelléki Egyházkerület iratterjesztésében.

KÜLFÖLD

A genfi egyházi tanács és protestáns egyesületek elhatározták, hogy a svájci reformáció 400. évfordulóját 1936 május 21-én tartják meg, amely dátum nemcsak a genfi protestáns Köztársaság és a református egyház megalapításának, hanem az Institució első kiadásának az ideje is.

Svédországban a király a híres dr Solderbbom Náthán érsek helyébe dr Eidem Erlinget, a Lund-i egyetem exegezis professzorát nevezte ki. Az új érsek 51 éves, 1923 óta a svéd udvar lelkésze, az Upsalai egyetemnek is volt professzora.

A genfi egyház 1932. évi kiadására 615,000 sv. frt. irányoztak elő [1,845,000 lei], amelynek $\frac{4}{5}$ -ét a tagok adják.

Gutenberg 41 ismeretes bibliapéldányának egyikét egy londoni kereskedő 3 millió frankért [15 millió lei] adta el egy svájci könyvbarátnak. A biblia valószínűleg Soviei gyűjteményéből került Angliába.

Békevasárnap. Hollandiában jövőre augusztus első vasárnapját a békevasárnapjának fogják nevezni, amelynek az ünnepelését az üldözött népek és egyházak segítésére rendezik.

A londoni anglikán püspök kijelentette, hogy a reá nehezedeő anyagi, terhekre való tekintettel szeretné — ha erre engedélyt nyer, — elhagyni a Fulham-palotát és egy kisebb rezidenciába menni.

A porosz kormány 1932. évi költségvetésében 20 millió márkával [500 millió lei] csökkentette a prot. egyházak támogatását. Ebben a nehéz helyzetben a hiveknek maguknak kell gondoskodniok a szükségekről s még külföldi jobblétben élő hittestvéreikre sem számíthatnak, mert Amerika is szűkebben ad segélyt. A svéd kormány pedig megtiltotta azt, hogy mint eddig, évenként minden paróchián gyűjtsenek egyetemes célokra. Ez a svéd támogatás kb. 10 ezer svéd korona volt.

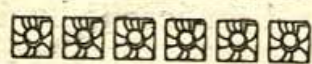
A chanterbury-i érsek sürgős felhívást bocsátott ki a lelkeszi hivatásra lépés ügyében. Az angliai egyháznak 588 lelkeszi utánpótlásra van szüksége évente, de a háboru után mindig 500 on alul maradt a theologusok száma. Ezért sok idős lelkesz kénytelen még működni.

Rio de Janeiroban több, mint ezer vasárnapi iskolában [Egy városban!] 120,000 vasárnapi iskolás gyermek van.

A francia gyarmat-ügyi kiállításon 6 hónap alatt 11,022 teljes bibliát, 1288 ujszövetséget és 990 evangéliumot adtak el. A benszülöttek között 850 ujszövetséget osztottak szét. Mindeniknek a saját nyelvén. Ezenkívül ingyen osztottak szét 10,500 francia evangéliumot. Összesen 24,560 példány biblia forgalmon kívül 415,800 vall. füzetet is osztottak szét.

Hollandia legnagyobb szociálista ujságja, a „Het Volk”, a vallásos mozgalmak számára állandó rovatot nyitott.

HIREK

A folyó évi lelkeszi államsegélyek összegei.

Mint mult számunkban jeleztük, ezuttal közreadjuk a miniszterium által 1932. évi január hóra jóváhagyott statok alapján az egyes lelkeszi havi államsegélyek összegeit alant, azzal, hogy a felsorolt összegek az állami költségvetés szerinti brutto törzsfizetést tüntetik fel, amelyhez 1 gyermek 100 lei, 2 gyermek 150 lei és 3 gyermek 250 lei családi pótléka számítandó. Viszont levonandó a megfelelő 4–8% állami adó, $\frac{1}{2}\%$ utadó és a parochiális jövedelemnek megfelelő összeg.

Kor-pótlékok számai

	—	I	II	III	IV
Falvakban --- --- ---	1300	1530	1660	1850	1960
Nagylak-Lippa --- --- ---	—	—	—	—	2170
Belényes --- --- ---	1450	1610	1820	—	2060
Nagybánya --- --- ---					
Felsőbánya --- --- ---					
Karánsebes --- --- ---					
Nagyszalonta --- --- ---	—	—	1870	—	—
Vámfalu --- --- ---					
Orsova --- --- ---					
Resica --- --- ---	1530	1770	—	—	2270
Szatmár --- --- ---					
Szatmárnémeti --- --- ---	—	—	—	—	2300
Szatmárhegy --- --- ---					
Halmi --- --- ---	1450	—	—	1830	2140
Nagykároly --- --- ---					
Lugos --- --- ---					
Máramarossziget --- --- ---	1530	1690	—	—	2240
Arad --- --- ---					
Nagyvárad --- --- ---	1530	1690	—	—	—
Temesvár --- --- ---					
Leviták: Valkány --- --- ---	870	980	—	—	—
„ Bunyaszekszárd --- --- ---					
„ Nagytarna --- --- ---					
„ Lugos --- --- ---					
„ Karánsebes --- --- ---	940	1080	—	—	—

A tizedik tavaszi Ifjúsági konferencia e hó 25—27 én, tehát nagypénteken, nagyszombaton és húsvét első napján lesz Kolozsváron.

A kecskeméfi gyülekezet harmadik gyülekezeti diakonisszát alkalmazott a tanyákon lakó hívek látogatására és gondozására.

Református férfiszövetség. Erdélyi nőszövetségek megalkakulása és működése után a férfiszövetségek szabályzata is elkészült és a minisztériumnál bemutatást nyert. A férfiszövetség is épen úgy, mint a nőszövetség nem külön jogi személyiség gyanánt, hanem az egyház keretében, az egyház felügyelete alatt működnek. — Kerületünkben csak a legközelebbi közgyűlés határozata alapján felterjesztendő alapszabályok jóváhagyása után alakíthatók meg a férfiszövetségek.

A Református Lelkészek Lapja tovább is megjelenik. Derzsi Endre szerkesztő a lap legutóbbi számában közli, hogy a beszüntetés és a fegyelmi közül az utóbbit választotta és a lapot nem szünteti be. Elsősorban azért, mert a hozzá febr. 12-ig érkezett 100 válasz közül 84 feltétlenül kívánja a lap további fenntartását, 8 ajánlja a kellemetlenségek elkerülése végett a visszavonulást, 5 a szerkesztői program, 2 a szerkesztőváltást ajánl-

ják és csak 1 tanácsolja határozottan a lap megszüntetését. De kénytelen volt a saját szempontjából is így választani, mert az ellene emelt vádak alól a fegyelmi eljárás során tisztázhatja legjobban magát.

Lelkészcseré. Erdélyi nagyvárosához 13 km-re levő kitünő vonat és autóbusz összekötéssel bíró szép, nagy paróchiát felcserélném Királyhágómelléki paróchiával. Leveleket „Csere” címen e lap főszerkesztője továbbítja.

Társzerkesztők; Arday Aladár, Bokor Sándor, Szombati Szabó István és Tóth Zsigmond.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Aldott és üdvösséges ünnepeket kívánunk munkatársainknak és olvasóinknak.

H. P. Cs—z. A választ a következő számban hozzuk. **Református Figyelő Bp.** A cserepéldányt három hét óta nem kapjuk Intézkedést kérünk. **L. L. Sz-a.** A csereajánlat közlésének elmaradása rajtunk kívül álló okokból történt.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

1038—1932 I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. lelkészli hivatalnak.* Azóta, hogy hivatalos lapunk ez évi 8. száma közölte főbb vonalakban a nagyvárad P. T. T. igazgatóságának 3145—1932. sz. értesítését a hivatalos levelezések portómentességéről. — megérkezett hozzám magának a közoktatás- és vallásügyi minisztériumnak ugyanebben a tárgyban e hó 10-én kelt 36,479—3913—1932. sz. leirata is. Így most már szükségtelen a postaigazgatóság levelére bővebben kitérnem, e helyett csupán a kultuszminiszteri rendelkezés néhány részletét közlöm.

E szerint a folyó évi február 15-i 128. sz. minisztertanácsi jegyzőkönyv alapján az autonóm P. T. T. kormányzat az ország hatóságainak valamennyi hivatalos levelezését elfogadja továbbítás

végett, anélkül, hogy azokat el kellene látni hivatalos bélyegekkel, melyek a folyó év március havának 16-ik napjától kezdődően a forgalomból kivonatnak.

A hivatalos küldemények helyes címzése, technikai kezelésének eddig is előirt és szokásos formáit [előlső oldalán az ügydarab hivatali száma, hátsó oldalán a küldő hatóság hivatali bélyegzőjének lenyomata, hivatali postakönyv stb.] a miniszteri rendelkezés továbbra is fenntartja.

A március 16-áig fel nem használt hivatalos postabélyegekre vonatkozólag a miniszteri rendelet azt mondja, hogy amikor azokat valamelyik hatóság a postahivatalnak visszaadja, kérje vissza ettől azt az elismervényt, mellyel a bélyegeket annak idején felvette, ha azonban ez az elismervény nem volna meg az illető postahivatal birtokában, akkor ehelyett kérni kell tőle elismervényt [nyugtát], melyben igazolja a visszaadott bélyegek átvételét. *Csakis ezen a módon mentésülhetnek az érdekelt felek attól a felelősségtől, mely őket a visszaszámolt bélyegek pénzértékére vonatkozólag terhelt.*

A bélyegek visszaadására a miniszteri rendelet nem tűz ugyan ki semmiféle határidőt, a magam részéről mégis arra kérem a nt. lelkészi hivatalokat, hogy — kellemetlenségek elkerülése végett — ebben a tekintetben szigorúan alkalmazkodjanak illetékes postaigazgatóságuk idevonatkozó rendelkezéséhez, tehát például a nagyváradai postaigazgatóság területén ahhoz, hogy e hó 20-ig feltétlenül szolgáltatassák be a megmaradt bélyegeket.

Végül pedig szigorúan figyelmezteti a miniszter ur az érdekelt egyházi hatóságokat, hogy portómentesen csak hivatalos egyházi ügyben szabad levelezniök, de egyéb az egyházra nézve idegen dolgokban s ügyekben semmi esetre sem. Akikre rábizonyosodik, hogy másképpen cselekesznek, az illető hatóság nemcsak mindenkorra elveszili a portómentes levelezés jogát, de a visszaélést elkövető személy büntetésnek is kiteszi magát. Mindezt miheztartás és tudomásul vétel végett közlöm. Oradea—Nagyvárad, 1932 március 17. Atyafiságos szeretettel: Sul y o k István, sk., püspök.

Tanügyi: 957—1932-II. szám. KÖRRENDELET, az óvónői képesítéssel segédtanítói szolgálatot teljesítő tanítónőknek. Mihez tartás végett közöljük, hogy a közoktatás és vallásügyi miniszter ur két óvónői oklevéllel bíró tanítónőnek kérésére 17771—31. sz. a. megengedte, hogy az 1932 évi júniusi vizsgaszakban a VI. osztályról egy összefoglaló vizsgát tegyenek valamelyik felekezeti tanító [nő]képző képesítő vizsgai bizottsága előtt és siker esetén beiratkozhatnak tanulóknak, hogy rendszeren végezdhessék a VII. osztályt. Akik e kedvezményért folyamodni akarnak, mielőbb küldjék be a miniszter urhoz címzett, kellően felbélyegzett kérvényüket, mellékelvén 1. óvónői oklevelüknek hiteles fordítását, 2. román nyelvi vizsgai bizonyítvány másolatát, 3. tanítónői szolgálati bizonyítványukat. Oradea—Nagyvárad, 1932 márc 7. Atyafiságos szeretettel: Sul y o k István sk., püspök.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagyf. Református Lelkészi Hivatalnak

Jud. Bihor

Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

TAKARÉK OSSÁG

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyloásárhelyen.

Befizetett üzletrésztöke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat.

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-számitol váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triestli „Adria”
biztosító-társaságot.**

A legújabb iskolai törvény rendelkezéseinek teljesen megfelelő, legjobb mintájú államilag approbált

Aviz de școlar - Értéstitő könyvecske

darabonként 8 Lei áron, Aviz - Értéstitő-lap darabonként 1 Lei áron beszerezhetők

Béres Károly könyvkereskedésében

Oradea—Nagyvárad, Str. Lazar Aurel (Nagy Sándor-utca) 14. szám

Iskolai nyomtatványokból állandóan nagy raktár.

Egyházaknak és iskoláknak 10 százalék árengedmény.

KÁLVIN KÖNYVNYOMDA

Cégtulajdonosok: BÉRES KÁROLY, BÉRES SÁNDOR, ROMÁN KÁROLY

Készít mindenfajta egyházi- és iskolai nyomtatványokat, folyóiratokat, jegyzőkönyveket, hivatalos levélpapírokat, borítékokat, a legkülönbélebb magán- és kereskedelmi nyomtatványokat, mulatsági és esküvői meghívókat, műveket stb. a legcsinosabb, modern kivitelben és a legjutányosabb áron.

ORADEA—NAGYVÁRAD

STRADA IOSIF VULCAN (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14. SZ.

a Református Leánynevelő-intézet épületében

Kálvin könyvnyomda, Oradea—Nagyvárad.